

Länsstyrelsen
Västmanlands län

Europeiska jordbruksfonden för
landsbygdsutveckling: Europa
investerar i landsbygdsområden

EUROPEISKA UNIONEN
Europeiska
havs- och fiskerifonden

2017

Regional handlingsplan för landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet 2014-2020 Länsstyrelsen i Västmanlands län

Uppdaterad inför 2017 den 16-11-30

Godkänt av Jordbruksverket den 16-12-15

Träder ikraft den 17-01-01

Innehåll

Sammanfattning	3
1 Syfte och bakgrund	Fel! Bokmärket är inte definierat.
2 EU:s mål styr innehållet i programmen.....	5
2.1 Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020.....	6
2.2 Havs- och fiskeriprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020	7
2.3 Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet.....	8
2.4 Åtgärder och prioriteringar i havs- och fiskeriprogrammet	11
3 Partnerskapet.....	15
3.1 Partnerskapets roll i utformningen av den här handlingsplanen	15
3.2 Partnerskapets roll i genomförandet av programmen.....	16
3.3 Partnerskapets roll i uppföljning och revidering av handlingsplanen.....	16
3.4 Partnerskapets sammansättning	16
4 Länets prioriteringar och urvalskriterier i landsbygdsprogrammet. 18	
4.1 Hur urvalskriterier räknas	Fel! Bokmärket är inte definierat.
4.2 Hur rangordning av ärenden med lika poäng ska göras	Fel! Bokmärket är inte definierat.
5 (Åtgärd 1 och 2) Kompetensutveckling och rådgivning	25
5.1 Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5bcd). 25	
5.2 Stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 6a).....	41
5.3 Stöd till rådgivning för kommersiell service (delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)	48
6 (Åtgärd 4) Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring	52
6.1 Investeringssöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennärsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 2a) 52	
6.2 Investeringssöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc) 57	
6.3 Investeringssöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)	61
6.4 Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader (delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)	64
6.5 Förädlingsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)	67
7 (Delåtgärd 4.4 och 7.6) Miljöinvesteringar	70
7.1 Stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)	70
7.2 Engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)....	73
7.3 Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	75
7.4 Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)	78

7.5	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc).....	81
7.6	Anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc).....	84
7.7	Reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc).....	87
8	(Åtgärd 6) Jordbruks- och affärsutveckling.....	89
8.1	Startstöd (delåtgärd 6.1 fokusområde 2b).....	89
8.2	Investeringsstöd till förnybar energi (delåtgärd 6.4 fokusområde 5bc).....	93
8.3	Investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d).....	96
8.4	Investeringsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a).....	99
9	(Åtgärd 7) Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd	103
9.1	Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (delåtgärd 7.2 fokusområde 6b).....	103
9.2	Stöd till bredband (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c).....	106
9.3	Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b).....	111
9.4	Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b).....	117
9.5	Stöd till utveckling utredningar och restaurering av natur- och kulturmiljö (delåtgärd 7.6 fokusområde 6b).....	121
10	(Åtgärd 16) Samarbete	126
10.1	Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (delåtgärder 16.2, 16.9 inom fokusområde 6a).....	127
10.2	Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan (delåtgärder 16.4 inom fokusområde 3a).....	130
11	Kommunikation	133
11.1	Kommunikationsplan.....	133
12	Arbete med andra mål och lokal utveckling	139
12.1	Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål..	139
12.2	Arbete med lokal utveckling	141
13	Uppföljning och revidering	Fel! Bokmärket är inte definierat.
14	Bilagor	143

Sammanfattning

I landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet som båda sträcker sig mellan 2014 och 2020 kommer Länsstyrelsen tillsammans och andra myndigheter att fördela stöd och ersättningar för att utveckla landsbygden. I programmen ingår företagsstöd, projektstöd, miljöinvesteringar, kompensationsbidrag och miljöersättningar. Handlingsplanen berör primärt de tre förstnämnda.

Den regionala handlingsplanen ska användas för att styra länsstyrelsens arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och samordning med andra fonder samt annan regional och lokal utveckling.

Handlingsplanen prioriteringar bygger på EUs och nationella prioriteringar och fokusområden som tagits fram. Till detta har vi kopplat regionala prioriteringar som syftar till att länets övergripande planer och strategier med avseende på landsbygdsutveckling ska få genomslagskraft.

På regional nivå prioriteras följande områden:

- Miljö- och klimatförebyggande åtgärder
- Sysselsättning och kompetensförsörjning
- Företagande
- Det öppna landskapet
- Kultur- och naturmiljöer som resurser för företagande och besöksmål
- Levande landskap och
- Teknisk infrastruktur

Dessa prioriteringar bygger på en SWOT-analys för länets landsbygd som togs fram inför arbetet med handlingsplanen i samverkan med Västmanland läns partnerskap för landsbygdsutveckling. Detta partnerskap har en viktig roll i både framtagandet och genomförandet av denna handlingsplan.

För att nå en hög samhällsnytta med programmen är det av stor vikt att kunskap om handlingsplanens insatsområden sprids till många målgrupper och att samverkan sker med andra program och fonder. Dialogforum och informationsinsatser kommer att prioriteras högt i programmens inledande skede.

1 Syftet med handlingsplanen

Den regionala handlingsplanen för landsbygdsprogrammet ska användas för att styra vårt arbete med prioritering och urval av ansökningar samt partnerskap, kommunikation och samordning med andra fonder samt annan regional och lokal utveckling.

Stöden till landsbygdsutveckling som finns i landsbygdsprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen^[1], landsbygdsförordningen^[2] och forskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar^[3]. Handlingsplanen är ett komplement till dessa bestämmelser och används för att vi ska kunna anpassa våra prioriteringar efter våra förutsättningar. I den regionala handlingsplanen ingår också att ange sådana uppgifter som vi har beslutat om för vissa stöd, som högsta stödbelopp, stödnivå och regionala urvalskriterier.

Det är Jordbruksverket som godkänner handlingsplanen. Jordbruksverket är förvaltande myndighet för landsbygdsprogrammet.

Den regionala handlingsplanen gäller även för havs- och fiskeriprogrammet. Men vi gör inte några egna prioriteringar för havs- och fiskeriprogrammet i handlingsplanen. Stöden i havs- och fiskeriprogrammet regleras i första hand genom EU-förordningen^[4], fiskeförordningen^[5] samt forskriften om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar. För havs- och fiskeriprogrammet finns en nationell handlingsplan.

[1] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr1305/2013 om stöd för landsbygdsutveckling från Europeiska jordbruksfonden för landsbygdsutveckling (EJFLU) och om upphävande av rådets förordning (EG) nr 1698/2005

[2] Förordning (2015:406) om stöd för landsbygdsutvecklingsåtgärder

[3] Statens jordbruksverks föreskrifter (SJVFS 2015:35) om företagsstöd, projektstöd och miljöinvesteringar samt stöd för lokalt ledd utveckling

[4] Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden och om upphävande av rådets förordningar (EG) nr 2328/2003, (EG) nr 861/2006, (EG) nr 1198/2006, och (EG) nr 791/2007 och Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1255/2011

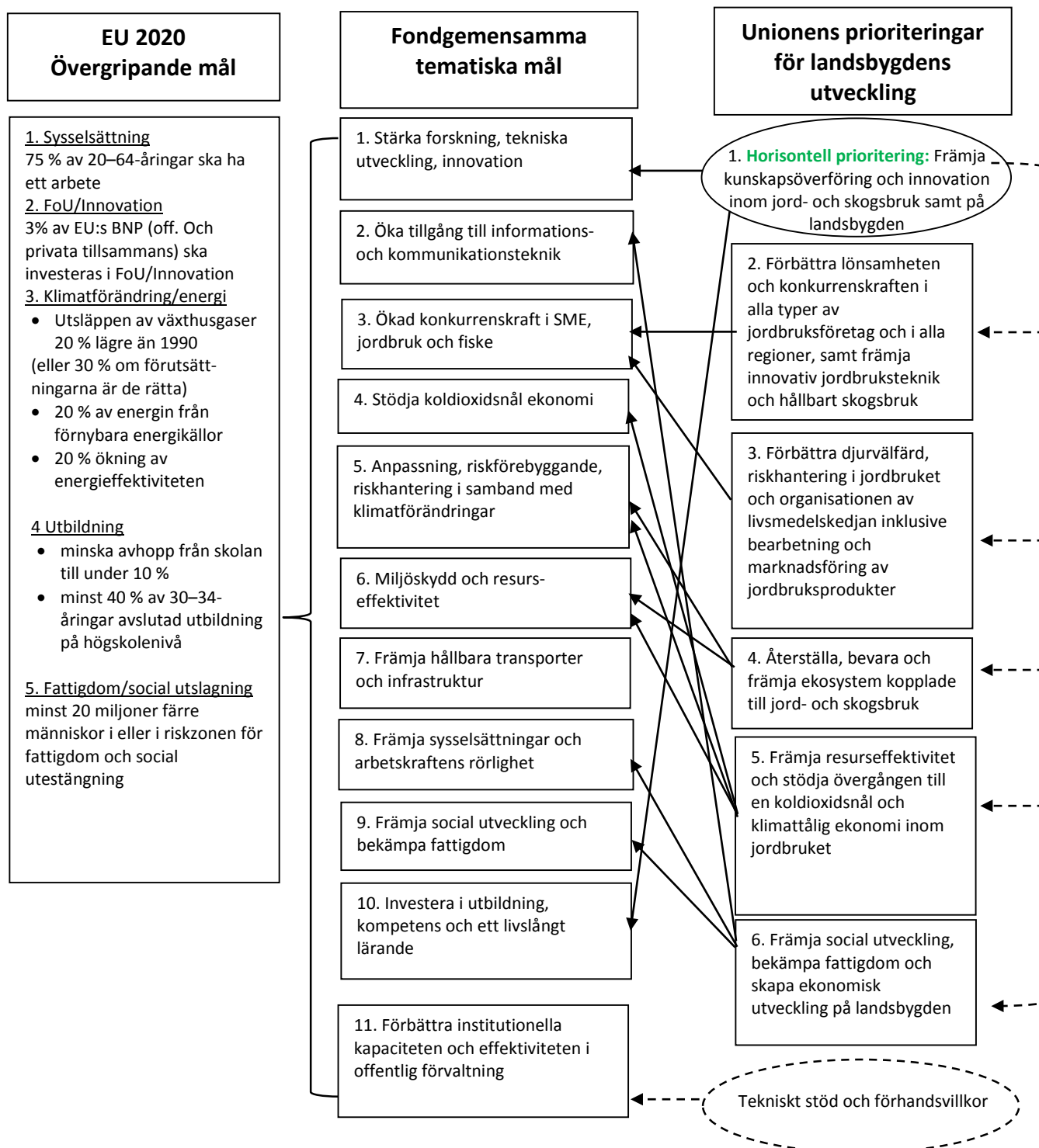
[5] Förordning (1994:1716) om fisket, vattenbruket och fiskerinäringen

2 EU:s mål styr innehållet i programmen

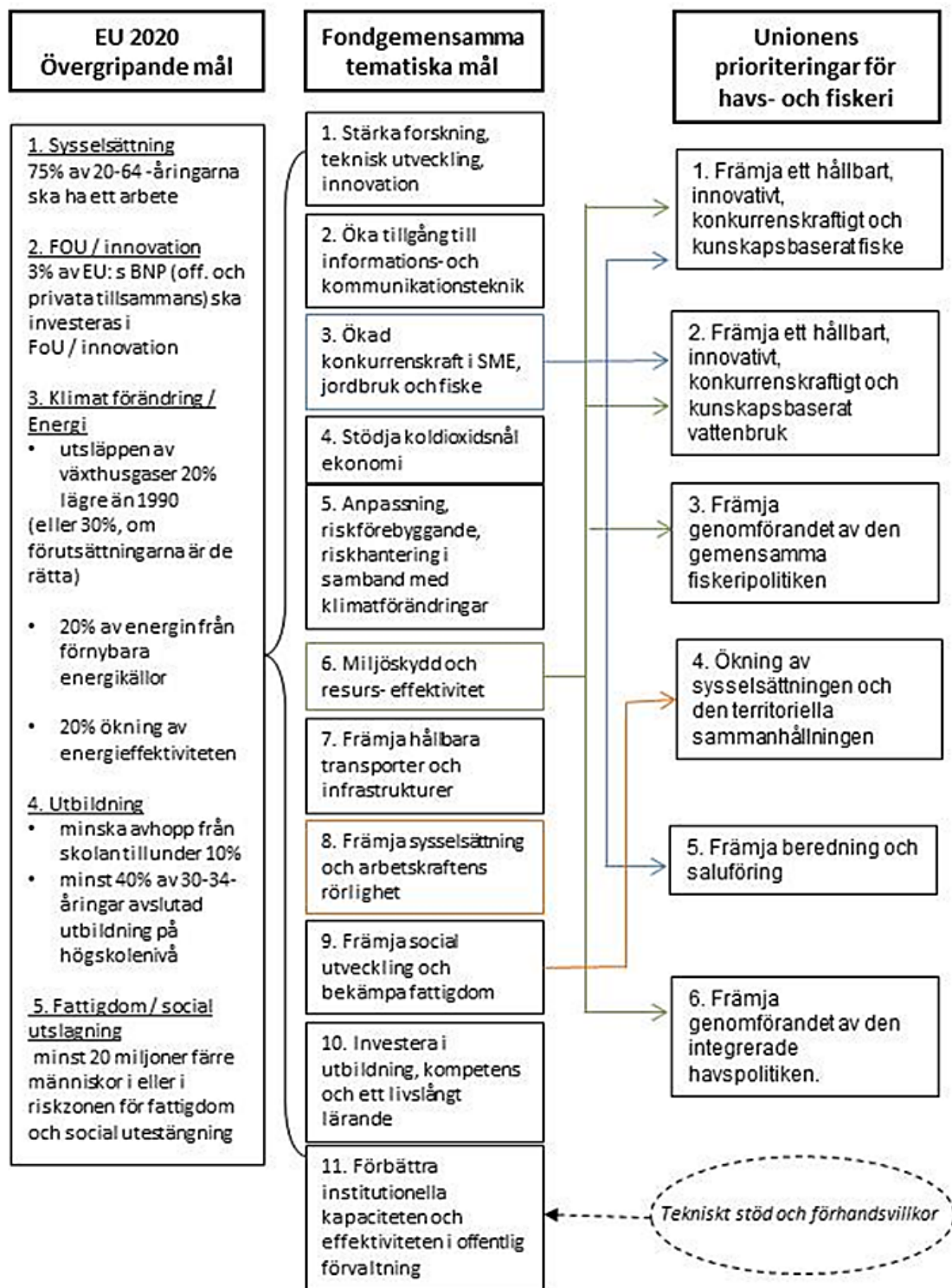
Alla landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets prioriteringar bidrar till EU:s övergripande mål, EU 2020. EU 2020 är EU:s tillväxtstrategi för en smart och hållbar ekonomi med hög sysselsättning, god produktivitet och stor social sammanhållning.

I Sverige ska landsbygdsprogrammet, havs- och fiskeriprogrammet, de regionala strukturfondsprogrammen och socialfondsprogrammet gemensamt bidra till de fondgemensamma tematiska målen, se bilderna nedan. Dessa mål bidrar i sin tur alla till EU 2020.

2.1 Landsbygdsprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020

2.2 Havs- och fiskeriprogrammets koppling till fondgemensamma mål och EU 2020

2.3 Åtgärder och prioriteringar i landsbygdsprogrammet

Det svenska landsbygdsprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 15 mer detaljerade fokusområden. Regeringen har beslutat hur programmets pengar ska fördelas på fokusområden och delåtgärder. Fokusområdena 1abc ska genomsyra samtliga åtgärder och finns därför inte med i tabellen "landsbygdsprogrammet 2014-2020". 1 abc handlar om kunskapsöverföring och innovation.

Följande prioriteringar och fokusområden används inom det svenska landsbygdsprogrammet:

1. Främja kunskapsöverföring och innovation inom jord- och skogsbruk samt på landsbygden.
 - a) främja innovation, samarbete och kompetensutveckling på landsbygden
 - b) stärka banden mellan jordbruk och livsmedelsproduktion samt forskning och innovation, även i syfte att utveckla miljöledning och miljökvalitet.
 - c) främja livslångt lärande och yrkesutbildning inom jord- och skogsbruk.
2. Förbättra lönsamheten och konkurrenskraften i alla typer av jordbruksföretag och i alla regioner, samt främja innovativ jordbruksteknik och hållbart skogsbruk
 - a) konkurrenskraft, omstrukturering, diversifiering inom jordbruk, trädgård, rennärning och skog
 - b) underlätta för unga med rätt kompetens att starta företag inom jordbruk-, trädgård- samt rennärning
3. Förbättra djurvelfärd och organisationen av livsmedelskedjan, inklusive bearbetning och marknadsföring av jordbruksprodukter
 - a) förbättra konkurrenskraften genom kort livsmedelskedja samt bättre djurvelfärd
4. Återställa, bevara och främja ekosystem kopplade till jord- och skogsbruk
 - a) återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden
 - b) förbättra vattenförvaltningen och hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel
 - c) förebygga markerosion och förbättra markskötseln
5. Främja resurseffektivitet och stödja övergången till en koldioxidsnål och klimattålig ekonomi inom jordbruket
 - b) effektivisera energianvändningen inom jordbruket

Gränsdragningen mellan fokusområdena 5b och 5c är ofta svår att göra, varför dessa insatser av förenklingsskäl hanteras under fokusområde 5c, på så sätt kan en resursmässig splittring på flera fokusområden undvikas (från programmet).

- c) främja tillgången till och användningen av energi från förnybara källor och andra förnybara biologiska resurser som inte är avsedda till livsmedel
 - d) minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak
6. Främja social utveckling och skapa ekonomisk utveckling på landsbygden
- a) främja diversifiering, skapande och utveckling av nya små företag och arbetstillfällen
 - b) främja lokal utveckling på landsbygden
 - c) anläggning och projektering av passiv bredbandsstruktur

Här ser du de åtgärder som finns i landsbygdsprogrammet och hur dessa ska bidra till olika fokusområden. Länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket är myndigheter som handlägger stöd och ersättningar i landsbygdsprogrammet. I handlingsplanens kapitel 5-10 finns de åtgärder som Länsstyrelsen handlägger.

Landsbygdsprogrammet 2014-2020										
		Fokusområde								
Kod för åtgärd och delåtgärd		2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
		Konkurrenskraft och lönsamhet	Unga	Lokala marknader, kort livsmedelskedja och diurnäring i jordbruket	Energieffektivisering och förnybar energi	Minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak	Nya jobb och diversifiering	Lokal utveckling	Bredband	
1	Kompetensutveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
1.1	Stöd till kompetensutveckling	x		x	x			x	x	
1.2	Stöd till demonstrationer och information	x		x	x			x	x	
2	Rådgivning	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
2.1	Stöd till rådgivningstjänster	x		x	x			x	x	
2.3	Stöd till fortbildning av rådgivare	x		x	x			x		
4	Investeringar till jordbruk, trädgård och rennärning	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
4.1	Investeringsstöd inom jordbruk, trädgård och rennärning	x				x	x			
4.2	Förädlingsstöd			x				x		
4.4	Miljöinvesteringar									
4.4	Stängsel mot rovdjur				x					
4.4	Engångsröjning av betesmark				x					
4.4	Reglerbar dränering				x					
6	Jordbruks- och affärsutveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
6.1	Startstöd		x							
6.4	Investeringsstöd för jobb och klimat					x	x	x		

7	Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
7.2	Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur								x	
7.3	Stöd till bredband									x
7.4	Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden								x	
7.5	Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation								x	
7.6	Stöd till utveckling av natur och kulturmiljö								x	
7.6	Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet				x					
7.6	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald				x					
7.6	Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet				x					
7.6	Anlägga tvästegsdiken				x					
7.6	Återskapa och restaurera kulturmiljöer i renskötselområdet				x					
8	Stöd för miljöåtgärder i skogen	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
8.4	Stöd till återställande av skadad skog				x					
8.5	Stöd för att bevara och utveckla skogens miljövärden				x					
10	Miljö- och klimatvänligt jordbruk	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
10.1	Miljöersättningar				x					
	Betesmarker och slåtterängar				x					
	Komplement - Lieslätter				x					
	Komplement - Efterbete				x					
	Komplement – Höhantering				x					
	Komplement - Lövtäkt				x					
	Komplement - Bränning				x					
	Komplement – Svårtillgängliga platser				x					
	Fäbodlar				x					
	Restaurering av betesmarker och slåtterängar				x					
	Vallodling				x					
	Skötsel av våtmarker och dammar				x					
	Minskat kväveläckage				x					
	Skyddszoner				x					
	Hotade husdjursraser				x					
10.2	Projektstöd till lantrasföreningar				x					
11	Ekologisk produktion	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
11.1	Omställning till ekologisk produktion				x					
11.2	Ersättning för ekologisk produktion				x					
13	Kompensationsstöd	x								
14	Djurvälfärdsersättningar	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
	Extra djuromsorg för saggor			x						
	Extra djuromsorg för får			x						
	Utökad klövhälsövård för mjölkkor			x						
16	Samarbete	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
16.1	Stöd för att bilda innovationsgrupper och för innovationsprojekt inom Europeiska innovationspartnerskapet, EIP	x		x	x	x	x			
16.2	Stöd till utveckling inom jordbruk-, livsmedel och skog samt pilotprojekt	x		x	x	x	x	x	x	x
16.4	Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan			x						
16.5	Stöd till samarbeten inom miljö	x			x				x	
16.9	Stöd till samarbeten som främjar diversifiering och information om miljö och mat			x	x			x		
19	Lokalt ledd utveckling	2a	2b	3a	4abc	5bc	5d	6a	6b	6c
19.1	Förberedande stöd för lokalt ledd utveckling								x	
19.2	Stöd till genomförande av lokala utvecklingsstrategier								x	
19.3	Stöd till samarbetsåtgärder inom lokalt ledd utveckling								x	
19.4	Löpande kostnader och ledning								x	

2.3.1 Landsbygdsprogrammets landsbygdsdefinition

Landsbygdsdefinitionen i landsbygdsprogrammet består av fyra huvuddelar; jordbruksföretag, mindre tätorter, regionala undantag samt särskild definition för lokalt ledd utveckling. Under vissa omständigheter kan enskilda åtgärder tillämpa en annan definition.

Ingen geografisk avgränsning kommer att tillämpas för de insatser som har anknytning till jordbruksföretag, jordbruksverksamhet, skogsbruksverksamhet, målen för miljö- och klimatvänligt jordbruk eller för investeringar i bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter även om stödmottagaren är lokaliserad i en tätort.

För övriga åtgärder, delåtgärder eller typer av insatser med undantag för lokalt ledd utveckling, definieras landsbygd som områden utanför tätorter med mer än 3 000 invånare enligt SCBs befolkningsstatistik för år 2010. I de fall där stödmottagaren (projektägaren) är lokaliserad till en tätort med mer än 3 000 invånare ska projektets mervärde och nytta direkt tillfalla landsbygdsområdet. Insatser ska kunna genomföras även i större tätorter om projektet tillför mervärden till landsbygdsområden.

Förekomsten av tätorter i ett annars glest befolkat område kan vara viktiga stödjepunkter i genomförandet av programmet. Av denna anledning bör berörda myndigheter som handlägger stöd som riktas till de län där befolkningstätheten är lägre än medelvärdet för riket (22,9 invånare per kvadratkilometer) ges möjlighet att nyansera och utveckla den ovan bestämda huvudregeln. Detta kan göras genom att större tätorter räknas in i tillämpningsområdet för dessa län.

2.3.1.1. Länsstyrelsens landsbygdsdefinition

I Västmanlands län används landsbygdsprogrammets landsbygdsdefinition.

2.3.2 Länsstyrelsens definition på fäbod

I Västmanlands län har vi inte några godkända fäbodanordningar för miljöersättningen fäbod.

2.4 Åtgärder och prioriteringar i havs- och fiskeriprogrammet

Det svenska havs- och fiskeriprogrammet är uppdelat i 6 prioriterade områden och 16 fokusområden. Följande prioriteringar och fokusområden finns inom programmet.

1. Främja ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat fiske genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) minskad påverkan av havsmiljön, bland annat genom att oönskade fångster så långt som möjligt undviks och minskas

- b) skyddad och återställd biologisk mångfald i vattenmiljöer och i de akvatiska ekosystemen
- c) säkerställd balans mellan fiskekapaciteten och tillgängliga fiskemöjligheter
- d) ökad konkurrenskraft och lönsamhet för företag inom fisket, bland annat för det småskaliga kustfisket, samt förbättrad säkerhets- och arbetsförhållandena
- e) stärkt teknisk utveckling och innovation, här ingår ökad energieffektivitet och kunskapsöverföring.
- f) utvecklad yrkesutbildning, nya yrkeskunskaper och livslångt lärande.

2. Främja ett miljömässigt hållbart, resurseffektivt, innovativt, konkurrenskraftigt och kunskapsbaserat vattenbruk genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) stärkt teknisk utveckling, innovation och kunskapsöverföring
- b) stärkt konkurrenskraft och ökad lönsamhet för vattenbruket, här ingår förbättrad säkerhet och förbättrade arbetsförhållanden, särskilt för små och medelstora företag
- c) skyddad och återställd biologisk mångfalden i vattenmiljöer samt förbättrade ekosystem som är anslutna till vattenbruket samt främja ett resurseffektivt vattenbruk
- d) ett vattenbruk som kan säkerställa en hög nivå av miljöskydd, främja djurhälsa och välbefinnande samt folkhälsa och allmän säkerhet
- e) utvecklad yrkesutbildning, nya yrkeskunskaper och livslångt lärande.

3. Främja genomförandet av den gemensamma fiskeripolitiken genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) förbättrade vetenskapliga rön som fler kan ta del av samt förbättrad insamling och hantering av data
- b) bättre övervakning, kontroll och tillsyn, förbättrad institutionell kapacitet och en effektiv offentlig förvaltning utan att den administrativa bördan ökar

4. Öka sysselsättningen och den territoriella sammanhållningen genom att sträva efter följande specifika mål:

- ekonomisk tillväxt
- social delaktighet
- ökad sysselsättning genom att fler går att anställa och arbetskraftsrörligheten i de kust- och inlandssamhällen som är beroende av fiske och vattenbruk ökar, här ingår diversifiering av verksamheten inom fisket och inom andra sektorer av den maritima ekonomin

5. Främja saluföring och beredning genom att sträva efter följande specifika mål:

- a) bättre organisation av marknaderna för fiskeri- och vattenbruksprodukter
- b) fler investeringar i berednings- och saluföringssektorerna.

6. Främja genomförandet av den integrerade havspolitikerna.

Här ser du de åtgärder som finns i havs och fiskeriprogrammet och hur dessa ska bidra till de olika fokusområdena.

Artikel*	Specifikt mål	Åtgärd
38, 44.1c	1a	Investeringar inom fiske
37	1a	Utveckling av bevarandeåtgärder och regionalt samarbete
39, 44.1c	1a	Nya tekniska lösningar inom fiske
39, 44.1c	1a	Nya former av förvaltning och organisation inom fiske
40.1a	1a	Samla in förlorade fiskeredskap eller marint skräp
40.1b, c, i, 44.6a-b	1b	Bevarandeprojekt för att återställa akvatisk mångfald
40.1d-g, 44.6a	1b	Bevarandeprojekt för skyddade områden
36	1c	System för tilldelning av fiskemöjligheter
42, 44.1e	1d	Investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk
43.1, 44.1f	1d	Fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - förbättrad infrastruktur
43.2	1a	Fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - anpassning till landningsskyldigheten
30, 44.4	1d	Diversifiering inom fiske
26, 44.3	1e	Utveckling av produkter och processer inom fiske
28, 44.3	1e	Partnerskap mellan forskare och fiskare
29.1-2, 44.1a	1f	Kompetensutveckling och informationsinsatser inom fiske
47	2a	Innovationsprojekt inom vattenbruk
48.1a, d, g-h	2b	Produktiva investeringar i vattenbruk
48.1e, j	2c	Miljöinvesteringar i vattenbruk
52	2b	Startstöd för hållbara vattenbruksföretag
51.1a	2c	Kommunal planering av vattenbruk
56.1a-b	2d	Djurs hälsa och välbefinnande
50	2e	Kompetensutveckling och informationsinsatser inom vattenbruk
77	3a	Datainsamling
76	3b	Kontroll och tillsyn av fiske -stöd till ansvarsmyndigheter
76	3b	Kontroll och tillsyn av fiske - stöd till privata aktörer
63	4	Genomförande av lokala utvecklingsstrategier – lokalt ledd utveckling
64	4	Samarbetsåtgärder – lokalt ledd utveckling
62.1a	4	Förberedande stöd – lokalt ledd utveckling

62.1d	4	Löpande kostnader och ledning – lokalt ledd utveckling
68.1a	5a	Bilda producent- eller branschorganisationer
68.1b-e	5a	Saluföringsåtgärder
66	5a	Produktions- och saluföringsplaner
69.1c-d,f	5b	Beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter
80.1b	6a	Skydd av havsmiljön
80.1c	6a	Öka kunskapen om havsmiljön

* Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 508/2014 om Europeiska havs- och fiskerifonden

Det är Jordbruksverket, länsstyrelsen och Havs- och vattenmyndigheten som handlägger de olika åtgärderna. Följande åtgärder handlägger länsstyrelsen:

- investeringar inom fiske
- investeringar som höjer kvalitet och mervärde på vildfångad fisk
- fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - förbättrad infrastruktur
- fiskehamnar, landningsplatser och auktionshallar - anpassning till landningsskyldigheten
- diversifiering inom fiske
- produktiva investeringar i vattenbruk
- miljöinvesteringar i vattenbruk
- startstöd för hållbara vattenbruksföretag
- beredning av fiskeri- och vattenbruksprodukter

Det finns mer information om respektive åtgärd i den nationella handlingsplanen för havs- och fiskeriprogrammet. Här finns också information om budget. Handlingsplanen kommer att finnas på Jordbruksverkets webbplats.

3 Partnerskapet

I Västmanland finns ett brett partnerskap för landsbygdsutveckling. I partnerskapet ingår representanter för olika grupper som är verksamma på landsbygden i Västmanland.

Partnerskapet kommer att vara starkt knutet till det kommande landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet. Likväl är ambitionen att det även ska vara ett partnerskap för landsbygdsutveckling på ett bredare plan. I detta ryms även frågor som kommer att ligga utanför programmen, t.ex. andra stödformer och arbetet med lokalt ledd utveckling m.m.

För att få balans mellan en bred representation i partnerskapet och möjligheten att diskutera specifika frågor på djupet kommer partnerskapet att delta på olika sätt och i varierande omfattning under programmens olika stadier: utformning av handlingsplanen, genomförande av programmen, uppföljning och revidering av handlingsplanen.

Partnerskapet har många roller, bl.a.:

- Samverka och samarbeta för att utveckla Västmanlands landsbygd
- Verka för att utvecklingsmedel som riktar sig till landsbygden utnyttjas på bästa sätt
- Följa upp, utvärdera och revidera denna handlingsplan
- Diskutera prioriteringar på en övergripande nivå
- Vara ett nätverk för aktörer, intressenter på landsbygden

3.1 Partnerskapets roll i utformningen av den här handlingsplanen

När det gäller utformningen av handlingsplanen utgör partnerskapsmötena diskussionsforum kring prioriteringar och andra frågor kopplade till hur programmen ska realiseras. De olika insatsområdena diskuteras på en övergripande nivå. Beroende på frågeställning, aktörernas intresseområden och möjlighet till deltagande varierar partnerskapets sammansättning, grunden är dock en bred representation.

Fördjupade diskussioner kring olika insatsområden förs i mindre grupper, vars sammansättning varierar beroende på frågeställning. Resultatet av dessa diskussioner resulterar i förslag till prioriteringar och urvalskriterier som sedan hela partnerskapet får möjlighet att kommentera i samband med partnerskapsmöten, e-postbrev och/eller remissutskick.

3.2 Partnerskapets roll i genomförandet av programmen

Under genomförandet av programmen kommer partnerskapet att fortsätta träffas ca 2-4 gånger per år.

Dialog kring ett effektivt genomförande av programmen kommer att vara ett viktigt fokusområde på dessa möten. Det kan t.ex. handla om:

- Hur vi når ut med information till stödsökande och potentiella stödsökande personer kring vad som går att söka, utlysningar m.m.
- Hur vi kan få kommuner, föreningar och företag att bidra till programmens regionala mål och dra nytta av programmens möjligheter.
- Hur vi når ut med information till allmänheten kring programmen
- Hur vi kan hitta samordningsvinster, t.ex. fondgemensamma eller länsövergripande projekt.

3.3 Partnerskapets roll i uppföljning och revidering av handlingsplanen

Partnerskapets roll vid uppföljning och revidering är bl.a. att behandla frågor kring hur urvalet av ansökningar fungerar i praktiken. Godkänns rätt ansökningar? Behöver något ändras i någon del av handlingsplanen för att möta behoven? Dessa frågor diskuteras på partnerskapsmöten, via epost, eller bearbetas i lämplig fokusgrupp. Återkoppling bör alltid ske med partnerskapet.

3.4 Partnerskapets sammansättning

I partnerskapet ingår representanter för olika grupper som är verksamma på landsbygden i Västmanland, till exempel kommuner, företagare och intresseorganisationer och representanter för olika intressen som t.ex. turism och integration m.m. Dessa bjuds in till partnerskapsmöten och får information via epost när större nyheter anslås. Partnerskapets sammansättning bör kontinuerligt ses över och förbättras så att det finns bred representation från många näringar, myndigheter och intresseområden som t.ex. lantbruk, skogsbruk, kulturmiljö, näringsliv, arbetsmarknad och turism.

I nuläget består partnerskapet av:

- Länsstyrelsen
- Länets kommuner
- Skogsstyrelsen
- Västmanlands kommuner och landsting
- LRF Mälardalen
- Lantmäteriet
- Landsbygdsmentorerna
- Företagarcentrum i Sala

- Leader Bergslagen
- Leader Inlandet
- Leader Nedre Dalälven
- Leader Norra Mälärstranden
- Leader Västra Mälardalen
- Svenska kyrkan
- Hushållningssällskapet
- Västmanlands Hembygdsförbund och Fornminnesförening
- Västmanlands bygdegårdsdistrikt
- ALMI företagspartner,
- Coompanion
- Forskargruppen ”Skog-Landskap-Människa” vid Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg
- Smaka på Västmanland
- Naturskyddsföreningen i Västmanlands län
- Tillväxtgruppen i norra Västmanland
- Företagarna Mälardalen
- Hela Sverige ska leva -Länsbygderådet i Västmanlands län
- Västmanlands idrottsförbund
- Winnet Västmanland
- Yrkesfiskarna i Mälaren.

Dessa aktörer bedöms representera de olika typer av verksamheter och intressen som finns på landsbygden och som kan ha betydelse för genomförandet av programmen. Vattenbruket finns idag inte representerat i partnerskapet då det inte finns någon sådan näring i länet. Däremot hanteras frågan i partnerskapet.

4 Gemensamt för prioriteringar, urvalskriterier, mål och hantering av beslut i landsbygdsprogrammet

Alla stöd i landsbygdsprogrammet ska bidra till EU:s prioriteringar i programmet. I kapitel 5 till och med 10 visas de övergripande prioriteringarna för de projekt- och företagsstöd samt de miljöinvesteringar som länsstyrelsen ska handlägga. Här visas också de regionala prioriteringar som görs utifrån den SWOT-analys som finns i bilaga 1.

För att välja ut de ansökningar som effektivast leder till programmets prioriteringar finns det urvalskriterier. De nationella urvalskriterierna är samma i hela landet. De regionala urvalskriterierna har länsstyrelsen tagit fram med hjälp av sitt partnerskap. De speglar prioriteringarna i länet och bygger på SWOT-analysen.

Det finns inte några urvalskriterier som utgår från diskrimineringsgrunderna kön, ålder, etnisk tillhörighet, funktionsnedsättning med mera. Det beror på att kriterier inom det här området riskerar att hamna i konflikt med lagstiftning och rättspraxis.

Vi kommer att ta hänsyn till jämställdhet genom att jämställdhetsintegrera handlingsplanen. Arbetet kommer att ske successivt under programperioden.

I vissa fall går det att använda sig av åtskillnad mellan ansökningar för att öka jämställdheten och att motverka diskriminering. Det kan ske när två ansökningar har lika många poäng när de har gått igenom urvalskriterierna. Då kan vi använda oss av det som kallas för underrepresenterad grupp. Under rubrik 4.1.4 Rangordning av ansökningar med lika många poäng har vi skrivit in de insatsområden där vi ska använda oss av underrepresenterad grupp.

Övergripande prioriteringar i Västmanlands län

Miljö- och klimatförebyggande

Liksom i tidigare Landsbygdsprogram utgör miljömålen en central grund i det kommande programmet. Arbetet för att nå de 16 miljö kvalitetsmålen och generationsmålet är högt prioriterat. Insatser som gynnar dessa kommer därför att prioriteras. Det kan t.ex. gälla minskat oljeberoende, energieffektivisering, bibehållande av biologisk mångfald, miljöåtgärder för att förbättra vattenkvaliteten och minska övergödning.

I länet har det under senare år skett en ökad efterfrågan på närodlat mat, t.ex. via kommunerna. Närproduktionen är bra både för den lokala ekonomin och ur miljösynpunkt. Sannolikt kommer efterfrågan på närodlat och ekologisk mat att öka. Produktion och försäljning av sådan mat är både ekonomiskt lönsam och ger positiva miljöeffekter.

Sysselsättning och kompetensförsörjning

Arbetslösheten på Västmanlands landsbygd är hög, i synnerhet bland unga och utlandsfödda. Detta i kombination med en hög andel personer som saknar gymnasial utbildning ger en dålig matchning bl.a. till industri- och skogsföretag i länet som ofta kräver välutbildad personal. Kompetensförsörjning är därför en viktig förutsättning för jobb på landsbygden och grupperna unga och utlandsfödda är prioriterade.

I länet startas många nya företag varje år. Dock saknar de flesta företag anställda (enmansföretag). Investeringar som syftar till att dessa företag nyanställer personal får positiva effekter på sysselsättningsgraden. Att satsa på att högutbildade personer får kvalificerade jobb i länet, gärna som entreprenörer, kan ge positiva effekter till fler på landsbygden.

Andelen företagare över 65 år har i länet ökat kontinuerligt under de senaste 40 åren. Dessutom är ungdomsarbetslösheten mycket stor. Behovet av generationsskiften är därför stort.

Även insatser för ökad jämställdhet i både skogs- och jordbruksnäring är prioriterat.

Företagande

Länet ligger i ett strategiskt område nära till många kunder och har bördiga jordbruksmarker och ett relativt välutvecklat jord- och skogsbruk. Det finns en "närhet" inom länet, vilket upplevs som attraktivt. Ett litet län med bra vägnät ger närhet till konsumenterna. Detta ger bra förutsättningar för t.ex. närodlat mat, möjlighet att bygga upp viltslakterier, saluhallar m.m.

Kring områden med positiv utveckling eller starka varumärken kan en kreativ produktionsmiljö uppstå som skapar sysselsättning på landsbygden. Stöttande av dessa verksamheter kan ge upphov till kluster av företag. Dessutom ger de en socialt sammanhållande identitet. Strömsholms hästnäring är ett bra exempel på ett sådant kluster. Kring den finns utbildning, evenemang och hästsjukhus finns en bra grogrund för företag och förädlingsverksamhet. Ett annat exempel är Skogsmästarskolan i Skinnskatteberg med forskning, utbildning, kontakter med skogsnäring och aktiviteter som gynnar utvecklingen i länet.

Turism är en växande näring och här finns en stor inkomspotential, framförallt när det gäller boende och matförsäljning. En ökad befolkningstillväxt i Mälarenregionen ger goda förutsättningar, både för traditionell turism och för ekoturism. Det finns goda förutsättningar även inom andra branscher att bygga upp liknande företagskluster och dra nytta av samverkan, t.ex. matkultur, trädgård och svinproduktion. Företagare på landsbygden kan utöka inkomsterna i sitt företag och öka sannolikheten att överleva genom s.k. kombinationsverksamheter.

Att hitta forum som tar tillvara på idéer och innovationslösningar samt ge stöd till projekt och företag som har visat sig framgångsrika tidigare ger ofta hög samhällsnytta. Dessutom har projekt och företag som bygger på hela system av

produktion och tjänster, från råvaruproduktion till försäljning, större chans att lyckas än enskilda delar i denna kedja.

För att gynna fiskenäringen hållbara nyttjande i framförallt Mälaren och Hjälmaren är det högt prioriterat att förvaltningsunderlag i form av undersökningar och beståndsövervakningsprogram tas fram.

Klimatförändringar kommer att kräva klimatanpassningar genom nya förutsättningar för lant- och skogsbruket när det gäller produktionen, bl.a. högre energipriser, nya förutsättningar för val av grödor m.m. Länsstyrelsen prioriterar klimatanpassningsåtgärder för att gynna företagens konkurrensförmåga och långsiktiga stabilitet.

Det öppna landskapet

Större delen av länet och i synnerhet det sjönära landskapet i länets södra delar är rikt på öppna landskap, attraktiva besöks- och boendemiljöer. På huvuddelen av dessa marker odlas grödor. Få lantbrukare satsar på betesdjurshållning.

Arealen betesmark i länet har under de senaste 10 åren minskat kraftigt, vilket är negativt då stora biologiska värden finns i betesmarkerna. Nästan all återstående betesmark har idag någon form av miljöstöd. Att öka betesmarksarealen, samt säkerställa god hävd av densamma, är den mest centrala frågan när det gäller att värna om odlingslandskapets biologiska mångfald.

Kultur- och naturmiljöer som resurser för företagande och besöksmål

Länet har en tillgänglig och attraktiv natur med besöksvärda skogar och vatten. Dessutom är länet rikt på slott, herrgårdar och andra intressanta kulturhistoriska miljöer. Inte minst naturmiljöer som är ett resultat av och fortfarande bär spår av det historiska brukandet. Närheten till dessa områden ger goda förutsättningar för bl.a. turism och friluftsliv.

Dock har länet få starka "varumärken" (som t.ex. Sala Silvergruva) och upplevs som anonymt och identitetslöst. Det finns ingen naturlig turistmagnet. Få turistföretag erbjuder lokalt och anpassade produkter. Investeringar för långsiktig lönsamhet, varumärkesuppbyggande och hållbart resursutnyttjande prioriteras.

Levande landsbygd

Goda förutsättningar för landsbygdsföretag genom bl.a. rika marker, tillgänglig natur, god infrastruktur och närhet till större städer skapar goda förutsättningar för att många ska kunna bo kvar på landsbygden. Det finns dessutom en stark platsidentitet kopplat till länets kulturhistoriska miljöer som ger kontinuitet i vardagen och ökar människors förståelse för sin omvärld. Dessa miljöer är många gånger lättillgängliga och ligger nära boendemiljöer.

För att det levande landskapet ska kunna bestå är det viktigt att behålla och förbättra lokala servicefunktioner som t.ex. lanthandlare och fordonsbränslestationer samt att förbättra kollektivtrafik, gång- och cykelnät. Även befolkningen på öar utan broförbindelse minskar. Detta i kombination med att transportmöjligheterna är sämre gör att det är både dyrare och svårare att här bibehålla en levande landsbygd och öppna landskap med höga natur- och kulturvärden.

Ett annat problem är att landsbygdsbefolkningen blir allt äldre. Insatser som lockar yngre till företag och boende på landsbygden är en viktig hörnsten i ett levande landskap.

Ett sätt att förbättra situationen är att människorna på landsbygden själva får vara med i planeringen av sitt landskap när det gäller t.ex. servicefunktioner och planering av infrastruktur.

Förvaltningen av kulturmiljöer är viktig då bygdens och platsens historia bidrar till öka den sociala sammanhållningen och engagemanget för bygden. Byggnader, kultur- och landskapselement, slätterängar fortsatta bevarande är helt beroende av bidrag. Därför prioriteras stöd till utredningar, restaureringar, rådgivning och kompetensutveckling kring dessa natur- och kulturmiljöer.

Teknisk infrastruktur

Trots att bredbandsutbyggnad pågår är tillgången till snabbt bredbandsnät dålig i flera av länets kommuner. En alltför långsam takt i bredbandsutbyggnaden gör att länets företag får försämrade konkurrenskraft. Även ett välutbyggt mobilnät är av nödvändigt för de som arbetar med lantbruk, skogsbruk, fiske och naturturism. Även boendemiljöer påverkas av bredbandsutbudet.

Det finns dessutom ett stort behov av stöd, såväl ekonomiskt som informations- och kunskapsmässigt, när det gäller utbyggnaden av bredband på landsbygden.

4.1 Urvalskriterier

Urvalskriterierna avgör hur en ansökan prioriteras.

4.1.1 Poängsättning

För varje urvalskriterium finns det poängsättningar. Om det står plustecken för poängsättningen betyder det att den poängsättningen kan räknas tillsammans med andra. Om det inte finns något plustecken räknas enbart den högsta poängnivån som uppfylls. Det totala antalet poäng är alltid mellan 0 och 5 poäng, vilket gör att eventuella poäng över 5 inte räknas.

Alla urvalskriterier och poängsättningar har en bedömningsgrund knuten till sig, dessa finns i handlingsplanens bilagor. Bedömningsgrunderna förklarar hur poängsättningen sker och på vilka grunder ansökan poängsätts.

4.1.2 Viktning

När ett urvalskriterium är färdigbedömt multipliceras poängen med viktningen. Detta leder till att urvalskriterier som bedöms vara viktigare har en större effekt på hur ansökan ska prioriteras

4.1.3 Krav på poäng avgör om ansökan prioriteras

För att en ansökan ska prioriteras krävs följande:

- Den viktade summan för urvalskriterier är minst lika hög som minimipoängen som gäller för insatsområdet. Det kan gälla både nationella och regionala urvalskriterier.
- Ansökan måste få poäng i minst två av de angivna urvalskriterierna.

Om båda av dessa krav uppfylls kommer ansökan att prioriteras på det sätt som anges i insatsområdet.

4.1.4 Rangordning av ansökningar med lika många poäng

Huvudregeln är att om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna i följande ordning:

1. den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium
2. den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

4.1.4.1 Rangordning av ansökningar vid underrepresenterad grupp

Detta gäller följande insatsområde/insatsområden: 4.1/2a, 4.1/5bc, 4.1/5d, 4.2/3a, 4.2/6a och 6.1/2b

Om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna i följande ordning:

1. den som söker stöd tillhör en underrepresenterad grupp
2. den ansökan som har högst poäng i högst viktat kriterium
3. den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

4.1.4.2 Rangordning av ansökningar om stöd till bredband

Om två ansökningar har lika många poäng rangordnar vi ansökningarna enligt följande:

1. den beräknade anslutningsgraden (faktiskt procenttal)
2. den ansökan som har flest antal möjliga anslutningar
3. den ansökan som kom in först (kronologisk ordning)

4.2 Indikatorer och målvärden

För att kunna följa hur det går med landsbygdsprogrammet finns det obligatoriska indikatorer som EU har tagit fram för varje insatsområde. Målvärdena har beräknats av Jordbruksverket utifrån bland annat tidigare erfarenheter. Målvärdena har sedan fördelats enligt samma fördelningsnycklar som budgeten. EU:s indikatorer med målvärden samt budget, finns i bilaga 2 Budget och mål.

Miljöinvesteringar inom delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc

I bilaga 2 har budget och målvärde för följande fyra miljöinvesteringar inom delåtgärd 7.6 fokusområdena 4abc slagits samman, i en gemensam budget och ett gemensamt målvärde:

- anlägga våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet
- anlägga våtmarker och dammar för biologisk mångfald
- miljöinvesteringar – förbättrad vattenkvalitet
- anlägga tvåstegdiken

Reglerbar dränering

För miljöinvesteringen reglerbar dränering har pengarna inte fördelats utan pengarna kan avropas från Jordbruksverket. Den totala budgeten för stödet är 5 miljoner kronor. Det finns ett mål Antal insatser som fått stöd, med målvärde 15 stycken.

Investeringsstöd till gödselbaserad biogas

För investeringsstöd till gödselbaserad biogas har pengarna inte fördelats utan pengarna kan avropas från Jordbruksverket. Den totala budgeten för stödet är 279,3 miljoner kronor. Det finns två mål Antal djurenheter, med målvärde 46 000 stycken samt Total investering, med målvärde 698,3 miljoner kronor.

4.3 Beslutsomgångar och utlysningar

På vår webbplats www.lansstyrelsen.se/vastmanland finns datum för ansökansperioder. För att ansökan ska hanteras ska den vara komplett och ha kommit in till oss senast det sista angivna datumet för ansökansperioden.

En komplett ansökan innebär att alla frågor i ansökan är besvarade och att alla obligatoriska bilagor enligt e-tjänsten är inskickade. Efter det angivna datumet för ansökansperioden handlägger länsstyrelsen alla kompletta ansökningar som kommit in.

4.3.1 När pengarna i en beslutsomgång inte räcker

Ansökningar som uppfyller alla villkor men som inte ryms inom budgeten för en beslutsomgång för vi över till nästa beslutsomgång om den som söker stöd vill det.

Vi för över en ansökan högst två gånger därefter avslås ansökan.

Eventuella undantag från denna huvudregel framgår under respektive insatsområden.

4.3.2 När pengarna i en beslutsomgång eller en utlysning inte räcker till hela sista ansökan

Om pengarna i beslutsomgången inte räcker till hela sista ansökan kommer ansökan ändå att beviljas i sin helhet under förutsättning att stödbeloppet täcks av återstående medel inom den budgetram som har tilldelats.

Nästa beslutsomgångs budget kommer då att minskas med det överskridande beloppet.

Eventuella undantag från denna huvudregel framgår under respektive insatsområden. Detta gäller följande insatsområden: 6.1/2b och 7.5/6b.

4.3.3 När det blir pengar över i en beslutsomgång eller en utlysning

Eventuella pengar som inte används i en beslutsomgång för vi över till nästa beslutsomgång.

5 (Åtgärd 1 och 2) Kompetensutveckling och rådgivning

Syftet med kompetensutvecklingen och rådgivningen är att öka kompetensen hos verksamma på landsbygden och därmed även öka effektiviteten och förbättra måluppfyllelsen för övriga åtgärder i landsbygdsprogrammet. I sin helhet ska de två åtgärderna bidra till en hållbar ekonomisk, ekologisk och social utveckling av landsbygden.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen och Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan. Jordbruksverket är den enda myndigheten som handlägger stöd inom kompetensutveckling och rådgivning inom följande områden: ökad konkurrenskraft, djurvelfärd samt kort livsmedelskedja och lokala marknader.

5.1 Stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd)

5.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Dessa stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 4abc och 5cd) och syftar till att

- återställa, bevara och förbättra den biologiska mångfalden och de europeiska landskapens karaktär (fokusområde 4a)
- förbättra vattenförvaltningen, inklusive hanteringen av gödsel- och växtskyddsmedel (fokusområde 4b)
- förebygga markerosion och förbättra markskötseln (fokusområde 4c)
- effektivisera energianvändningen inom jordbruk och livsmedelsförädling (fokusområde 5b som enligt programmet generellt ingår i fokusområde 5c om förnybar energi)
- minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak (fokusområde 5d).

5.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länets öppna landskap och omväxlande natur behöver användas hållbart för fortsatt tillgång till mångfald och rena resurser. Jordbruk och skogsbruk bidrar till att uppfylla de nationella miljökvalitetsmålen men skapar också miljöproblem. Miljötillståndet förbättras alltför långsamt och flera miljökvalitetsmål beräknas bli svåra att nå till 2020.

Kontinuerligt lärande behövs för att nå miljömålen och för att företagen ska fortsätta att utvecklas. Lönsamheten i jordbruket är ansträngd och vi prioriterar kompetensutveckling och rådgivning som kopplar samman miljöåtgärder och

ekonomisk lönsamhet. Viktigt är också att rådgivningen hjälper lantbrukarna att klara vattenförvaltningens krav.

Kompetensutvecklingen och rådgivningen ska också vid behov stötta de som får andra typer av stöd inom fokusområde 4abc och 5cd.

5.1.2.1. Ett rikt odlingslandskap (fokusområde 4a)

Fler betesdjur behövs

Enligt SWOT-analysen håller Västmanlands öppna landskap på att växa igen. Både åkermarks- och betesmarksarealerna minskar. Lantbrukets betesdjur blir färre men det finns många hästar i länet. För att få ut hästarna och andra betesdjur från åkermarksbete och för att få betesmarkerna hävdade på ett bra sätt behöver många hästägare mer kunskap om betesmarkernas skötsel, hästens behov och hästens inverkan på betesmarken.

Vad gäller betande djur finns en osäkerhet hos djurägare kring att hålla dessa i rovdjurstäta områden. En risk finns att färre vågar att satsa på betande djur i dessa områden och vissa upphör med djurproduktionen. Kunskap behövs om hur man bäst hanterar detta problem.

Den biologiska mångfalden behöver öka

Slättbygden domineras av spannmålsodling vilket ger ett artfattigt landskap. Kunskap behöver nå lantbrukarna om åtgärder för att bevara och öka den biologiska mångfalden i odlingslandskapet och i kulturmiljöer. Ökad mångfald kan säkra tillgången på ekosystemtjänster till exempel pollinering och naturliga fiender. Flera av länets hotade arter finns i jordbrukslandskapet. Dessa kan med rätt skötsel på rätt platser räddas kvar och till och med öka. En ökad kunskap om hur man med rätt skötsel och enkla metoder gynnar dessa arter behövs. Mer kunskap behöver spridas om hur betesmarker, ängar och småbiotoper ska bevaras och skötas samt hur fler småvatten och våtmarker kan skapas i odlingslandskapet. Odling av äldre sortmaterial kan vara ett sätt att kombinera en nischad produktion med bevarande av värdefulla genetiska resurser.

Nytt användningsområde räddar äldre ekonomibyggnader

I de regionala miljökvalitetsmålen påpekas att underhållet av äldre ekonomibyggnader är viktigt för gårdens kulturmiljövärden. Kunskap behövs för att företagarna ska förstå byggnadernas historiska värden och hur de påverkats av jordbrukets förändring över tid. Ett sätt att bevara byggnader är att hitta en ny användning för byggnaden. Exempel på ny användning kan vara matservering, boulebana eller husvagnsförvaring i den gamla ladugården.

Kunskap om bygdens kulturmiljövärden kan ge ökad samverkan mellan företagare

Kompetensutveckling och rådgivning behövs för att öka intresset och kunskapen om den egna bygdens kulturmiljövärden hos företagarna på landsbygden. Genom kunskap stimuleras företagarna till eget engagemang för utveckling i bygden och till ökad samverkan mellan företagare på landsbygden. Denna kunskap kan också användas i det egna företaget för att bidra till förbättrad ekonomi.

5.1.2.2. Greppa Näringen (fokusområde 4bc 5cd)

Rådgivning och kompetensutveckling behövs för att nå miljökvalitetsmålen

Enligt SWOT-analysen har det varit svårt att få till miljöåtgärder på frivillig väg för att förbättra vattenkvaliteten. Vattenförvaltningen konstaterar att många vattenförekomster i länet inte uppnår god ekologisk eller kemisk status. Betinget för att uppnå god status är stort. Rådgivning och kompetensutveckling pekas ut i vattenförvaltningens åtgärdsplaner som viktiga verktyg för att uppnå målen. Arbetet med Greppa Näringen sker inom Greppa Näringens Region Mitt som består av sju län. Greppa Näringen i regionen ska utgöra ett stöd för lantbrukare för att på frivillig väg uppfylla samhällets miljökrav på ett kostnads- och produktionseffektivt sätt.

Målgrupp och prioriteringar

Målgruppen för rådgivningen inom Greppa Näringen är främst lantbruksföretag som har mer än 25 djurenheter eller över 50 ha åkermark. Även mindre företag kan i särskilda fall ingå i målgruppen. På gruppaktiviteter såsom kurser och fältvandringar är även lantbrukare utanför målgruppen välkomna.

Prioriteringar:

- Att stötta lantbrukarna med rådgivning i de avrinningsområden som inte uppnår god ekologisk eller kemisk status enligt Vattenförvaltningens åtgärdsprogram.
- Att stötta lantbrukarna med rådgivning inom vattenskyddsområden
- Erbjuder framför allt djurgårdar rådgivning om energi och klimat

I samarbete med vattenförvaltningen och Lantbrukarnas Riksförbund kommer vi att styra rådgivningen till prioriterade avrinningsområden. Även val av moduler och ämnesområden för gruppaktiviteter kommer att anpassas efter behovet i dessa avrinningsområden.

Viktigt med gruppaktiviteter

Både rådgivare och lantbrukare har vid många tillfällen framfört att gruppaktiviteter är ett mycket viktigt komplement till rådgivningen. Där träffar man andra lantbrukare och utbyter idéer och erfarenheter med varandra, samtidigt som man lär sig nytt av en kunnig föreläsare. På fält/gårdsvandringar kommer man också ut till andra gårdar och kan på så vis få praktiska tips till sin egen verksamhet. Att gruppaktiviteter är efterfrågat och viktigt har bland annat framkommit i arbetet med en gemensam strategi i region Mitt.

Bra markstruktur ger minskat växtnäringsläckage

Vi prioriterar att arbeta för en ökad markbördighet. Det finns jordar i länet som har problem med erosion, både inre erosion och yterrosion. Orsaken är bl.a. jordarnas naturgivna förutsättningar, markens dåliga struktur p.g.a. att den utsatts för skadlig markpackning och dåligt fungerande dränering. Genom t.ex. ökad kunskap om hur markpackning kan undvikas, grödval, strukturskalkning, effekten av mullhaltshöjning och förbättrad markavvattning kan dessa problem minskas betydligt.

Integrerat växtskydd är viktigt

Genom fortsatt bra hantering av växtskyddsmedel på gården minskar risken att vatten och andra känsliga miljöer i naturen förorenas. Lantbrukare inklusive trädgårdsföretagare behöver ges mer kunskap om hälso- och miljörisker vid användning av växtskyddsmedel samt om integrerat växtskydd. Inom växthusproduktionen kan en ökad kunskap om biologiskt växtskydd minska användningen av kemiska växtskyddsmedel.

Energi och klimat är viktiga frågor

Enligt Regionalt utvecklingsprogram (RUP) för Västmanlands län 2014 - 2020 behövs ökad kompetensutveckling om bl.a. möjligheter till energiomställning. Vidare anges att företagarna behöver information och uppmuntran för att kunna ta individuellt ansvar, men också för att förstå och ta ställning till de beslut de påverkas av. Energi-effektivisering är en förutsättning för att minska utsläppen av växthusgaser i förhållande till produktion. Ett första steg innan man byter till ett förnybart energislag är att inte använda mer energi än nödvändigt. Vid energieffektiviseringsrådgivning ser man i första hand om beteende och rutiner kan ändras för att spara energi och därmed minska kostnaderna för företagen.

För att minska påverkan på klimatet bör kunskap ges om odlings- och skötselmetoder som är mer uthålliga och som kan minska utsläppen av klimatpåverkande gaser. Inom Greppa Näringen finns modulen Klimatkollen och klimatfrågan ingår i många av rådgivningsmodulerna.

5.1.2.3. Ekologisk produktion (fokusområde 4c)

Inom flera produktionsområden är efterfrågan på ekologiskt producerade produkter större än den svenska produktionen. Ekologisk märkning ger ett mervärde till den närproducerade maten. Ekologisk odling har också positiv effekt på biologisk mångfald, markbördighet och gynnar pollinerare och naturliga fiender. En omläggning till ekologisk odling minskar användningen av växtskyddsmedel, i synnerhet inom trädgårdsproduktionen. Äldre sortmaterial hävdar sig ofta bättre i ekologisk odling än i den konventionella. Odling av äldre sortmaterial kan vara ett sätt att kombinera en nischad produktion med bevarande av värdefulla genetiska resurser.

Länsstyrelsen vill genom rådgivning och kompetensutveckling stimulera till ökad omläggning och till nyetablering för att möta den ökade efterfrågan. Aktiviteter behövs också för att stärka redan ekologiska producenter i deras företagande och för att utveckla produktionsmetoder. Aktiviteterna kan också stimulera till ökad samverkan mellan producenter med målet att fler ekologiska produkter ska nå marknaden.

5.1.3 Upphandling, utlysning och länens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

5.1.3.1 Ett rikt odlingslandskap (fokusområde 4a)

Upphandlingar under 2017

Information om förenklade upphandlingar kommer att finnas på vår webbplats: www.lansstyrelsen.se/vastmanland.

Kompetensutveckling (1.1)

Under hösten 2016 hoppas vi att vi hunnit göra en förenklad upphandling som ska gälla för 2017 och med möjlighet till förlängning för 2018. Om vi inte hunnit med det görs upphandlingen under början av 2017. Aktiviteterna som upphandlas kommer att ha olika teman inom biologisk mångfald. Teman för aktiviteterna:

Att bevara småbiotoper

Aktiviteterna kan handla om hur man restaurerar stenmurar, gärdesgårdar och jordkällare. Det är viktigt att informera om värdet av t.ex. odlingsrösen och småvatten. Restaurering och skötsel av slåtterängar är ett viktigt ämne för de få slåtterängar vi har i särskilt de norra delarna av länet.

Att nyskapa småbiotoper

För att gynna den biologiska mångfalden, särskilt i slättbygd, kan man till exempel anlägga skyddszoner, en obrukad fältkant eller skapa öppen sand. Även anläggning av småvatten och våtmarker är viktiga områden. Vi kan anordna aktiviteter som kompletterar Jordbruksverkets projekt "Mångfald på slätten".

Beta naturbetesmarken

Hästar och andra betesdjur behöver beta betesmarkerna i stället för åkermarksbeten. Många djurägare behöver mer kunskap om betesmarkernas skötsel, djurens behov och deras påverkan på betesmarken. Aktiviteter om betesmarker kan kombineras med aktiviteter inom ämnesområdet "Ekologisk produktion".

Vårda landsbygdens kulturmiljöer

Vi vill ge lantbrukarna en förståelse för att lantbrukets äldre ekonomibyggnader är värdefulla. Det är viktigt att lära känna sin bygds historia och hur byggnaderna använts historiskt för att förstå värdet. Vi kan ge inspiration att hitta andra användningsområden för äldre ekonomibyggnader genom att visa på goda exempel.

Trädens betydelse för mångfald

Kunskap behövs om vård och beskärning av park- respektive fruktträd, plantering samt hur man friställer träd. Den döda vedens betydelse för mångfalden är viktig kunskap.

Bevarandevärda växtsorter

Vi kan anordna aktiviteter som kompletterar Programmet för odlad mångfald (POM) till exempel kurser om äldre grönsakssorter. Även kunskap om äldre spannmålssorter samt humleodling är efterfrågat. Vi kan samarbeta med aktiviteter inom ämnesområdet "Nya jobb och diversifiering" där vi kan göra aktiviteter runt matlagning med äldre växtsorter.

Pollinering och naturliga fiender

Vi kan anordna aktiviteter som kompletterar Jordbruksverkets projekt "Mångfald på slätten". Kunskap behövs om bland annat pollinering och pollinerare, nektar och pollenväxter och bevarandevärda växtsorter som gynnar pollinerare.

Hållbarhet, jämställdhet och integration ska genomsyra aktiviteterna inom projekten. I begreppet hållbarhet ingår både ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Vid Länsstyrelsens egna aktiviteter direktupphandlas i de flesta fall externa föreläsare.

Demonstrationer och information (1.2)

Under våren 2017 hoppas vi att vi hunnit göra en förenklad upphandling som ska gälla för 2017 och med möjlighet till förlängning för 2018. Teman för aktiviteterna:

Att bevara småbiotoper

Aktiviteterna kan handla om hur man restaurerar stenmurar, gårdesgårdar och jordkällare. Det är viktigt att informera om värdet av t.ex. odlingsrösen och småvatten. Restaurering och skötsel av slätterängar är ett viktigt ämne för de få slätterängar vi har i särskilt de norra delarna av länet.

Att nyskapa småbiotoper

För att gynna den biologiska mångfalden, särskilt i slättbygd, kan man till exempel anlägga skyddszoner, en obrukad fältkant eller skapa öppen sand. Även anläggning av småvatten och våtmarker är viktiga områden. Vi kan anordna aktiviteter som kompletterar Jordbruksverkets projekt "Mångfald på slätten".

Beta naturbetesmarken

Hästar och andra betesdjur behöver beta betesmarkerna i stället för åkermarksbeten. Många djurägare behöver mer kunskap om betesmarkernas skötsel, djurens behov och deras påverkan på betesmarken. Aktiviteter om betesmarker kan kombineras med aktiviteter inom ämnesområdet "Ekologisk produktion".

Vårda landsbygdens kulturmiljöer

Vi vill ge lantbrukarna en förståelse för att lantbrukets äldre ekonomibyggnader är värdefulla. Det är viktigt att lära känna sin bygds historia och hur byggnaderna använts historiskt för att förstå värdet. Vi kan ge inspiration att hitta andra användningsområden för äldre ekonomibyggnader genom att visa på goda exempel.

Trädens betydelse för mångfald

Kunskap behövs om vård och beskärning av park- respektive fruktträd, plantering samt hur man friställer träd. Den döda vedens betydelse för mångfalden är viktig kunskap.

Bevarandevärda växtsorter

Vi kan anordna aktiviteter som kompletterar Programmet för odlad mångfald (POM) till exempel kurser om äldre grönsakssorter. Även kunskap om äldre spannmålssorter samt humleodling är efterfrågat. Vi kan samarbeta med aktiviteter inom ämnesområdet "Nya jobb och diversifiering" där vi kan göra aktiviteter runt matlagning med äldre växtsorter.

Pollinering och naturliga fiender

Vi kan anordna aktiviteter som kompletterar Jordbruksverkets projekt "Mångfald på slätten". Kunskap behövs om bland annat pollinering och pollinerare, nektar och pollenväxter och bevarandevärda växtsorter som gynnar pollinerare.

Hållbarhet, jämställdhet och integration ska genomsyra aktiviteterna inom projekten. I begreppet hållbarhet ingår både ekonomisk och miljömässig hållbarhet.

Rådgivning (2.1)

Vi har under hösten 2016 påbörjat en upphandling gällande 2017 med möjlighet till förlängning till 2018 och kommer därför inte att göra en upphandling under 2017.

Vi har upphandlat följande rådgivningsområden:

- Gårdens natur- och kulturmiljöer
- Värden i och skötsel av naturbetesmarker, slätterängar eller våtmarker
- Ökad biologisk mångfald på slätten – pollineringstjänster, naturliga fiender m.m.
- Trädvård och friställning av träd
- Trädgårdsvård i en historisk miljö

Utllysningar under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Länsstyrelsens eget arbete under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Under 2017 planerar vi att genomföra minst tre kurser i egen regi. Förslag på teman är bland annat: "Renovera jordkällare", "Humlor och bins betydelse i odling och för biologisk mångfald", "Humble – sorter, odling, historia och användning" och "Skötsel av betesmarker". Länsstyrelsen har kunskap och erfarenhet om regionala förhållanden och övergripande behov inom området, vilket är viktigt för att få en god måluppfyllelse av verksamheten.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra något eget arbete under 2017.

Rådgivning (2.1)

Vi kan komma att utföra några rådgivningar under 2017, om lantbrukare hör av sig och önskar få rådgivning. Det vi främst gör rådgivningar om är gårdens natur- och kulturmiljövärden samt skötsel av naturbetesmarker och slåtterängar. Länsstyrelsen besitter hög kompetens inom dessa områden vilket gör att det är mer kostnadseffektivt att utföra detta i egen regi än att upphandla motsvarande tjänst. Dessutom säkerställer vi att rådgivningen är av god kvalitet.

5.1.3.2 Greppa Näringen (fokusområdena 4bc och 5cd)

Upphandlingar under 2017

Information om förenklade upphandlingar kommer att finnas på vår webbplats: www.lansstyrelsen.se/vastmanland.

Kompetensutveckling (1.1)

Vi hoppas att vi hunnit göra en upphandling under hösten 2016 som gäller för 2017 och med möjlighet till förlängning för 2018. Om vi inte hunnit med det så görs upphandlingen under början av 2017. Vi planerar att upphandla aktiviteter för ca 400 000 kr för båda åren tillsammans. De upphandlade kurserna kommer att ha teman som ansluter till Greppa Näringens moduler, framför allt teman som

ansluter till fosforkampanjen. Närmare precisering kommer att göras vid framtagande av förfrågningsunderlag. För Länsstyrelsens egna aktiviteter direktupphandlas i de flesta fall externa föreläsare.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi hoppas att vi hunnit göra en upphandling under hösten 2016 som gäller för 2017 och med möjlighet till förlängning för 2018. Om vi inte hunnit med det så görs upphandlingen under början av 2017. Vi planerar att upphandla aktiviteter för ca 100 000 kr för båda åren tillsammans. De upphandlade fältvandringarna kommer att ha teman som ansluter till Greppa Näringens moduler, framför allt teman som ansluter till fosforkampanjen. Närmare precisering kommer att göras vid framtagande av förfrågningsunderlag. För Länsstyrelsens egna aktiviteter direktupphandlas i många fall externa föreläsare/rådgivare samt lantbrukare.

Rådgivning (2.1)

Länsstyrelsen kommer inte att göra några upphandlingar under 2017. Vi kommer avropa rådgivning två gånger från ett ramavtal som slöts med 13 aktörer våren 2016.

Utlysningar under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Länsstyrelsens eget arbete under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Om Länsstyrelsen har personella resurser kommer vi att genomföra tre till fyra kurser inom Greppa Näringen under 2017. Kurserna, om t.ex. strukturförändring och integrerat växtskydd, genomförs i så fall oftast med inhyrda föreläsare. Länsstyrelsens eget arbete ökar mångfalden av aktörer och vi når därmed tillsammans med upphandlade aktörer en större del av målgruppen. Länsstyrelsen har också kunskap och erfarenhet om regionala förhållanden och övergripande behov inom området, vilket är viktigt för att få en god måluppfyllelse av verksamheten.

Det finns i dag ett intresse från rådgivningsaktörer i länet att Länsstyrelsen utför delar av verksamheten. Det innebär att vi anordnar kompetensutveckling där

aktörer medverkar efter direktupphandling. Detta medför också ökad flexibilitet att snabbt fånga upp önskemål från målgruppen. Att Länsstyrelsen utför egna aktiviteter möjliggör samarbete med andra organisationer t.ex. vattenråd, LRF-avdelningar och andra av lantbrukets intresseorganisationer.

Demonstrationer och information (1.2)

Om Länsstyrelsen har personella resurser kommer vi att genomföra två till tre fältvandringar/gårdsbesök inom Greppa Näringen under 2017. Fältvandringar/gårdsbesök genomförs i så fall med direktupphandlade rådgivare och lantbrukare. Länsstyrelsen har också för avsikt att medverka på Brunnby lantbrukardagar. Detta kommer att samordnas mellan länsstyrelserna i regionen, d.v.s. Greppa Näringens region Mitt.

Länsstyrelsens eget arbete ökar också mångfalden av aktörer och vi når därmed tillsammans med upphandlade aktörer en större del av målgruppen. Länsstyrelsen har också kunskap och erfarenhet om regionala förhållanden och övergripande behov inom området, vilket är viktigt för att få en god måluppfyllelse av verksamheten.

Det finns i dag ett intresse från rådgivningsaktörer i länet att Länsstyrelsen utför delar av verksamheten. Det innebär att vi anordnar kompetensutveckling där aktörer medverkar efter direktupphandling. Detta medför också ökad flexibilitet att snabbt fånga upp önskemål från målgruppen. Att Länsstyrelsen utför egna aktiviteter möjliggör samarbete med andra organisationer t.ex. vattenråd, LRF-avdelningar och andra av lantbrukets intresseorganisationer.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra något eget arbete under 2017.

5.1.3.3 Ekologisk produktion (fokusområde 4c)

Upphandlingar under 2017

Information om förenklade upphandlingar kommer att finnas på vår webbplats: www.lansstyrelsen.se/vastmanland.

Kompetensutveckling (1.1)

Vi hoppas att vi hunnit göra en förenklad upphandling under hösten 2016 som gäller för 2017 och med möjlighet till förlängning för 2018. Om vi inte hunnit med det så görs upphandlingen under början av 2017. Vi planerar att upphandla aktiviteter för ca 240 000 kr för båda åren tillsammans. Kurserna ska ta upp angelägna ämnen inom ekologisk djur- och växtodlingsproduktion. Exempel på

teman är förbättrad vallodling, bättre växtnäringförsörjning, uthållig ekogrisproduktion och ogräsreglering. Närmare precisering kommer att göras vid framtagande av förfrågningsunderlag. För Länsstyrelsens egna aktiviteter direktupphandlas i de flesta fall externa föreläsare.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några förenklade upphandlingar av fältvandringar under 2017, eftersom det är så lite pengar i delåtgärden. För Länsstyrelsens egna aktiviteter direktupphandlas i flera fall externa föreläsare/rådgivare samt lantbrukare.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra några upphandlingar under 2017 eftersom upphandling genomförs hösten 2016. Länsstyrelsen i Västmanlands län har avsatt medel som ska gå till ett länsöverskridande rådgivningsprojekt för ekologisk produktion av grönsaker, frukt mm. Inom det projektet, som administreras av Länsstyrelsen i Stockholms län, kommer en förenklad upphandling att genomföras under vintern 2016/17.

Utllysningar under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Demonstrationer och information (1.2)

Vi planerar att inte göra några utlysningar under 2017.

Länsstyrelsens eget arbete under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Länsstyrelsen planerar att genomföra 2-3 kurser inom ekologisk produktion under 2017. Kurserna genomförs med inhyrda föreläsare. Kurserna ska ta upp angelägna ämnen inom ekologisk djur- och växtodlingsproduktion. Exempel på teman är bättre grovfoder för ekologisk lammproduktion, växtnäringförsörjning och ogräsreglering. Länsstyrelsens eget arbete ökar mångfalden av aktörer och vi når därmed tillsammans med upphandlade aktörer en större del av målgruppen. Länsstyrelsen har också kunskap och erfarenhet om regionala förhållanden och övergripande behov inom området, vilket är viktigt för att få en god måluppfyllelse av verksamheten.

Det finns i dag ett intresse från rådgivningsaktörer i länet att Länsstyrelsen utför delar av verksamheten. Det innebär att vi anordnar kompetensutveckling där aktörer medverkar efter direktupphandling. Detta medför också ökad flexibilitet att snabbt fånga upp önskemål från målgruppen. Att Länsstyrelsen utför egna aktiviteter möjliggör också samarbete med andra organisationer t.ex. LRF-avdelningar, Ekologiska lantbrukarna och andra av lantbrukets intresseorganisationer.

Demonstrationer och information (1.2)

Under sommaren 2017 planerar Länsstyrelsen att genomföra ett 2-3 fältvandringar om ekologisk växtodling. Även husdjursteman kan bli aktuellt. Rådgivare kommer att direktupphandlas för medverkan på dessa fältvandringar vid behov. Lantbrukare medverkan direktupphandlas.

Rådgivning (2.1)

Länsstyrelsen avser endast att utföra enklare telefonrådgivning till intresserade lantbrukare som kontaktar oss.

5.1.4 Urvalskriterier

(Delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1, fokusområdena 4abc, 5cd)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 3.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet. +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag. +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet. 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.	10

3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler. +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller pågår saknas. 3 poäng: Behovet är generellt stort (eller akut) då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår finns. +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringsen eller till stor nytta för miljön/klimatet.	40
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp. 3 poäng: En relevant målbeskrivning med tydliga mål finns. 5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål finns även effektmål beskrivna.	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

5.1.4.1 Det här gäller för urval av ansökningar

Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.

5.1.5 Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen

innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader:

- mat i form av lunch och middag, ersätts enligt skatteverkets riktlinje
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.1.5.1 Avgifter för kompetensutveckling och rådgivning

Mottagaren det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen eller rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

Kompetensutveckling inom miljö och klimat (delåtgärd 1.1 fokusområdena 4abc, 5cd)

Inget villkor att ta ut deltagaravgift.

Demonstrationer och information, (delåtgärd 1.2 fokusområdena 4abc, 5cd)

Inget villkor att ta in avgifter för demonstrationer och information.

Rådgivning för energieffektivisering (delåtgärd 2.1 fokusområde 5b, som enligt programmet generellt ingår i fokusområde 5c om förnybar energi)

Mottagaren av rådgivningen ska betala 10 procent av upphandlat pris eller stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

Övrig miljö- och klimatrådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområdena 4abc 5cd)

Inget villkor att ta ut avgift.

5.2 Stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 6a)

5.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområdena 6a) och syftar till att

- utveckla småföretag och på så sätt få fler arbetstillfällen på landsbygden genom informationsinsatser och kurser inom andra näringar än jordbruk, men också genom att utveckla och ta tillvara kulturarv och traditionell kunskap
- utveckla småföretag och på så sätt få fler arbetstillfällen på landsbygden genom rådgivning och företagsledningstjänster inom andra näringar än jordbruk

5.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Andelen arbetslösa i Västmanlands är bland de högsta i landet. På landsbygden skapas nya jobb främst i de små företagen. Det gör att satsningar som främjar småföretagandet och därmed skapar arbetstillfällen på landsbygden är oerhört viktiga för den lokala utvecklingen i vårt län. Satsningar behövs som bidrar till att företag på landsbygden kan utvecklas och marknadsorienteras, öka antalet arbetstillfällen och få företagen att växa. Både stora och små företag på landsbygden är viktiga. Det är viktigt att skapa möjligheter för företag att utveckla nya produkter och tjänster och ta tillvara vår landsbygds många resurser.

En besöksnäring med hög kvalitet

Med länets platsbundna värden som utgångspunkt finns goda möjligheter att utveckla en besöksnäring av hög kvalitet. Att tillgängliggöra våra olika miljöer är viktigt. Det handlar dels om förutsättningar för att kunna erbjuda upplevelser och produkter, dels om att fler ska kunna besöka natur- och kulturlandskapet. Samverkan mellan företag, organisationer och myndigheter är särskilt viktig i utveckling av besöksnäringen.

Gruppaktiviteter kan skapa nätverk

Länsstyrelsen vill erbjuda olika typer av gruppaktiviteter för att bidra till att landsbygdsföretagare träffas och kan skapa olika typer av nätverk. Nätverkande kan ge samverkan runt transporter, försäljning m.m. som gör det mer attraktivt för kunderna, minskar transporter och därmed miljöbelastningen. Det är en fördel att företag från hela regionen kan delta i gruppaktiviteter. Konkurrensen upplevs mindre om samarbetsföretaget är beläget längre bort. Målgruppen är också för liten inom vissa företagsinriktningar inom ett län. Kurser kan med fördel kombineras med rådgivning på enskilda företag samt med studiebesök på andra företag. För att få små företag att växa kan arbetsformen med deltagardrivna

grupper vara positivt. Gruppen arbetar tillsammans fram vilket behov av kompetensutveckling de har både när det gäller aktiviteter för hela gruppen och rådgivning för de enskilda företagen.

Aktiviteter för besöksnäringen är uppskattade

I tidigare landsbygdsprogram har Länsstyrelsen anordnat länsöverskridande kompetensutveckling med syftet att förbättra den yttre miljön på besöksföretag. Aktiviteter har också genomförts inom bl.a. matupplevelser, odla till egen servering och att utveckla mindre boenden. Aktiviteterna har utvärderats och de har varit uppskattade av deltagarna. Utvärderingen visar att särskilt studiebesök på företag och möjligheten till nätverkande med andra företagare är efterfrågade. Länsstyrelsen har för avsikt att fortsätta genomföra aktiviteter för att utveckla besöksnäringen.

Nytt användningsområde räddar äldre ekonomibyggnader

I de regionala miljökvalitetsmålen påpekas att underhållet av äldre ekonomibyggnader är viktigt för gårdens kulturmiljövärden. Kunskap behövs för att företagarna ska förstå byggnadernas historiska värden och hur man kan hitta en ny användning för byggnaden. Exempel på ny användning kan vara matservering, boulebana eller husvagnsförvaring i den gamla ladugården.

Kunskap om bygdens kulturmiljövärden kan ge ökad samverkan mellan företagare

Kompetensutveckling och rådgivning behövs för att öka intresset och kunskapen om den egna bygdens kulturmiljövärden hos företagarna på landsbygden. Genom kunskap stimuleras företagarna till eget engagemang för utveckling i bygden och till ökad samverkan mellan företagare på landsbygden. Denna kunskap kan också användas i det egna företaget för att bidra till förbättrad ekonomi.

Kompetensutvecklingen och rådgivningen ska också vid behov stötta de som får "Investeringsstöd för att skapa nya jobb" samt "Förädlingsstöd för att skapa nya jobb".

5.2.3 Upphandling, utlysning och länens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

För att möta behovet av kompetensutveckling inom besöksnäringen har Länsstyrelserna i Västmanlands, Uppsala, Stockholms, Södermanlands och Örebro län gått samman om ett gemensamt projekt som kallas "Smakrik och blomstrande besöksnäring" som löper under 2016-2018. Projektet ägs av Länsstyrelsen i Västmanlands län och verksamheten finansieras av alla fem deltagande län inom 6a. Projektet består i realiteten av två projekt vardera inom kompetensutveckling, demo/info och rådgivning, mat respektive ej mat. Projekten erbjuder en kombination av kurser, studiebesök och enskild rådgivning inom olika

temana. Syftet är att skapa ett upplägg där deltagarna har möjlighet att varva gruppaktiviteter med rådgivning på det egna företaget.

Inom 6a har vi ca 1,1 miljoner kr kvar av tilldelad pott 2016-2018 för kompetensutveckling, info/demo och rådgivning tillsammans. Vi har vid dags datum inte bestämt hur vi ska satsa kvarvarande medel. Vi undersöker ett eventuellt samarbete med våra grannlän för att få bästa nytta av pengarna.

5.2.3.1 Upphandlingar under 2017

Information om upphandlingar kommer att finnas på vår webbplats:
www.lansstyrelsen.se/vastmanland.

Kompetensutveckling (1.1)

Upphandling kan bli aktuell under 2017 för de medel inom 6a som inte utnyttjas inom satsningen "Smakrik och blomstrande besöksnäring". Vad som i så fall ska upphandlas är inte bestämt.

Vid Länsstyrelsens egna aktiviteter direktupphandlas i de flesta fall externa föreläsare. Under 2017 kommer vi att direktupphandla föreläsare bland annat inom ämnesområdena trädgårdsdesign, sociala medier, värdschap och storytelling.

Demonstrationer och information (1.2)

En upphandling kan bli aktuell under 2017 för de medel inom 6a som inte utnyttjas inom satsningen "Smakrik och blomstrande besöksnäring". Vad som i så fall ska upphandlas är inte bestämt.

Rådgivning (2.1)

Under senhösten 2016 påbörjar vi en förenklad upphandling av rådgivning inom satsningen "Smakrik och blomstrande besöksnäring". Upphandlingen har ett värde av ca tre miljoner kronor och beräknas vara klar i början på 2017. Vi upphandlar rådgivning inom ämnesområdena:

- Trädgårdsvård - Att bevara och utveckla en historisk trädgård
- Trädgårdsdesign – Med trädgården som skyltfönster
- Matlagning – Höj matupplevelsen
- Marknadsföring på webben och i sociala medier
- Att bygga försäljningen kring en historia – Storytelling
- Ett gott värdschap – Att skapa positiva kundrelationer
- Sälj mer i din gårdsbutik
- Tillgänglig besöksverksamhet

En upphandling kan bli aktuell under 2017 för de medel inom 6a som inte utnyttjas inom satsningen "Smakrik och blomstrande besöksnäring". Vad som i så fall ska upphandlas är inte bestämt.

5.2.3.2 Utlysningar under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

En utlysning kan bli aktuell under 2017 för de medel inom 6a som inte utnyttjas inom satsningen "Smakrik och blomstrande besöksnäring". Vad som i så fall ska utlysas är inte bestämt.

Demonstrationer och information (1.2)

En utlysning kan bli aktuell under 2017 för de medel inom 6a som inte utnyttjas inom satsningen "Smakrik och blomstrande besöksnäring". Vad som i så fall ska utlysas är inte bestämt.

5.2.3.3 Länsstyrelsens eget arbete under 2017

Kompetensutveckling (1.1)

Inom satsningen "Smakrik och blomstrande besöksnäring" finns två kompetensutvecklingsprojekt, mat och ej mat. Under 2017 planerar vi att genomföra ca åtta aktiviteter totalt i projekten. Vi planerar främst kurser om till exempel trädgårdsdesign, trädgårdsskötsel, en grönare meny och inredning av gårdsbutik.

Länsstyrelsen har sedan 2010 ordnat kompetensutveckling för besöksnäringen inom nischade områden såsom utveckling av den yttre miljön och matlagningskurser. Vi har en god relation och diskussion med aktörer och företag inom turistnäringen och vi anpassar ämnena för kompetensutvecklingen efter näringsens behov.

Det finns i dag ett intresse från rådgivningsaktörer att Länsstyrelsen utför delar av verksamheten. Det innebär att vi anordnar kompetensutveckling där aktörer medverkar efter direktupphandling. Detta medför också ökad flexibilitet att snabbt fånga upp önskemål från målgruppen.

Demonstrationer och information (1.2)

Inom satsningen "Smakrik och blomstrande besöksnäring" finns två projekt inom demo/info, mat och ej mat. Under 2017 planerar vi att genomföra ca sex aktiviteter totalt i projekten. Aktiviteterna består främst av företagsbesök på inspirerande företag med teman som till exempel värdskap, samarbete, storytelling och tillgängligt besöksmål. För diskussion varför vi utför aktiviteter i egen regi, se under Kompetensutveckling.

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra något eget arbete under 2017.

5.2.4 Urvalskriterier

(Delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 4.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet. +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag. +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.	10
2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet. 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.	10
3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler. +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.	25
4. Det finns ett identifierat behov av projektet.	2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller pågår saknas. 3 poäng: Behovet är generellt stort (eller akut) då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår finns. +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringen eller till stor nytta för miljön/klimatet.	40
5. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp. 3 poäng: En relevant målbeskrivning med tydliga mål finns. 5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål finns även effektmål beskrivna.	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

5.2.4.1 Det här gäller för urval av ansökningar
Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.

5.2.5 Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Inom stöd till kompetensutveckling och stöd till rådgivningstjänster (1.1 och 2.1) ges stöd till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader:

- mat i form av lunch och middag, ersätts enligt skatteverkets riktlinje.
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.2.5.1 Avgifter för kompetensutveckling och rådgivning

Mottagaren det vill säga den som deltar i kompetensutvecklingen eller rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

Kompetensutveckling, (delåtgärd 1.1 fokusområde 6a)

Deltagaravgiften ska lägst vara 500 kronor.

Demonstrationer och information (delåtgärd 1.2, fokusområde 6a)

Inget villkor att ta in avgifter för demonstrationer och information.

Rådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområde 6a)

Mottagaren av rådgivningen ska betala 30 procent av upphandlat pris eller stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

5.3 Stöd till rådgivning för kommersiell service (delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)

5.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd riktar sig till rådgivning för kommersiell och viss offentlig service. Syftet är att öka kompetensen om hur verksamhet inom lokal service kan utvecklas, bland annat genom affärsutveckling, energikartläggning och energirådgivning hos företagare och verksamma inom lokal service, som dagligvarubutiker, drivmedelsstationer eller annan prioriterad serviceverksamhet. (delåtgärd 2.1, fokusområde 6b).

5.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Det regionala arbetet inom detta insatsområde utgår från Västmanlands Regionala Serviceprogram, vilket även framgår av SWOT-analysen. I serviceprogrammet beskrivs att ägarbyte är en kritisk händelse för en lanthandel. Ibland har köparna vid ägarbyte av en lanthandel räknat fel vid förvärvet av butiken vilket skapat allvarliga svårigheter för dem. Att tillhandahålla kunskap i det skedet är viktigt. Men även löpande kan rätt kunskap vara av stor vikt. En svårighet är att en lanthandlare ibland inte vet vilken kunskap han eller hon saknar. Det är därför meningsfullt att med uppsökande verksamhet hjälpa lanthandlare.

5.3.3 Upphandling och Länsstyrelsens eget arbete med kompetensutveckling och rådgivning

Länsstyrelsen avser att samarbeta med omkringliggande län för att tillsammans kunna tillhandahålla en rådgivning med stor bredd och kvalitet. Ett samarbete med en högre anbudssumma bör leda till att fler vill lägga anbud.

I Västmanland prioriterar vi projekt som erbjuder rådgivning inom områdena:

- Inköp och distribution
- Varuexponering
- Utveckling och diversifiering
- Företagsekonomiska analyser

Länsstyrelsen avser att samarbeta med omkringliggande län för att tillsammans kunna tillhandahålla en rådgivning med stor bredd och kvalitet. Ett samarbete med en högre anbudssumma bör leda till att fler vill lägga anbud.

5.3.3.1 Upphandlingar under 2017

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra några egna upphandlingar under 2017. Däremot kan rådgivningsinsatser tillsammans med omkringliggande län bli aktuella.

5.3.3.2. Länsstyrelsens eget arbete under 2017

Rådgivning (2.1)

Vi planerar att inte göra något eget arbete under 2017. Däremot kan rådgivningsinsatser tillsammans med omkringliggande län bli aktuella.

5.3.4 Urvalskriterier

(Delåtgärder 2.1, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 5.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
6. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet. +2 poäng: Projektet förmedlar eller skapar kunskap med innovativa inslag. +2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.	10
7. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för projektet	3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet. 5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.	10
8. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning.	1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen 2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen 3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp 4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler. +1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.	25
9. Det finns ett identifierat behov av projektet.	2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller pågår saknas. 3 poäng: Behovet är generellt stort (eller akut) då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår finns.	40

	+2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringsen <i>eller</i> till stor nytta för miljön/klimatet.	
10. Projektet har tydliga mål.	1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp. 3 poäng: En relevant målbeskrivning med tydliga mål finns. 5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål finns även effektmål beskrivna.	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till kompetensutveckling och rådgivning finns inte några regionala urvalskriterier.

5.3.4.1 Det här gäller för urval av ansökningar
Den lägsta miniminivån för urvalskriterier är 200 poäng.

5.3.5 Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges till stödberättigande utgifter som inte täcks av intäkter som kommer från deltagare.

För stöd till rådgivningstjänster (2.1) ges maximalt 1 500 euro per rådgivningstillfälle.

Utanför jordbruks- och skogsbrukssektorn begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. Inom kompetensutveckling och rådgivning gäller inte begränsningen per stödmottagare, utan för den som deltar i kompetensutveckling eller rådgivning. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som man fått under den tiden räknas med.

Schabloner och indirekta kostnader:

- mat i form av lunch och middag, ersätts enligt skatteverkets riktlinje.
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

5.3.5.1 Avgifter för rådgivning

Mottagaren det vill säga den som deltar i rådgivningen ska i vissa fall betala en avgift. Avgiften ska framgå i upphandlingsunderlag, i information om utlysningar och i kursprogram.

Rådgivning (delåtgärd 2.1, fokusområde 6b)

Mottagaren av rådgivningen ska betala 30 procent av upphandlat pris eller stödmyndighetens timkostnad för tjänsten.

6 (Åtgärd 4) Investeringar inom jordbruk, trädgård och rennäring

Under den här rubriken finns investeringsstöd till företag inom jordbruk och trädgård samt förädlingsstöd.

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget investeringsstöd för ökad konkurrenskraft samt förädlingsstöd med inriktning på rennäring. Sametinget har egen handlingsplan.

6.1 Investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)

6.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag (delåtgärd 4.1). Syftet är stärka företagens konkurrenskraft och lönsamhet genom att anpassa företagens generella kapacitet och hållbarhet, samt att påskynda företagets möjligheter att anpassa sig till nya förutsättningar på marknaden. Det kan exempelvis vara att investera i rationella byggnader med god djuromsorg, effektiv och energisnål utrustning eller innovativa metoder (fokusområde 2a).

6.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

De regionala prioriteringarna bygger till stor del på den SWOT-analys som Länsstyrelsen i samarbete med partnerskapet tog fram hösten 2013. I Västmanlands län har vi som komplement till de nationella prioriteringarna identifierat två huvudsakliga regionala prioriteringar:

- Långsiktig konkurrenskraft, inklusive klimatanpassning
- Miljöpåverkan

Investeringsstödet ska användas som ett medel att öka företagens konkurrenskraft. Företagens lönsamhet och långsiktiga överlevnadsförmåga ska förbättras. För att nå detta prioriteras att resurser med lång fysisk livslängd anläggs på landsbygden.

För att anpassa företagen till ett förändrat klimat prioriteras investeringar i länet som leder till förbättrad dränering, ökad lagring av närproducerad spannmål samt odling av nya grödor.

En omställning till ett mer högproduktivt klimatsmart lantbruk, med effektivare produktion per yta gör att länets lantbrukare effektivare kan möta ett framtida ökat matbehov och klimatförändringar. Stöd behövs till förändringar av produktionsmetoder, som en följd av nödvändigheten för näringen att genomföra energiomställning och bekämpa klimatförändringarna. Dessutom har en större biogasanläggning uppförts och kommer att tas i bruk. Här finns en stor

utvecklingspotential för effektivare användning av medverkande företags gödsel i länets växtodling.

Eftersom länets lant- och skogsbruk är starkt oljeberoende så finns goda möjligheter till energieffektivisering och energiomställning.

Investeringar som bidrar till att nå de regionala miljömålen är högt prioriterade i länet. Produktionsmetoderna ska anpassas så att miljömål uppfylls och hållbarhetsperspektivet ska vara vägledande. Därför förstärks det nationella målet, i synnerhet för investeringar som bidrar till ett rikt odlingslandskap, ett rikt- växt och djurliv samt en god bebyggd miljö. I detta ryms även bevarande, utvecklande och användande av värdefulla kulturhistorisk bebyggelse så länge de bidrar till konkurrenskraftiga jordbruks- eller trädgårdsföretag.

Att skapa nya sociala, kommersiella eller kulturella användningsområden för den lokala landsbygdens natur- och kulturmiljövärden är en viktig komponent i utvecklingen av länets landsbygd. Att ge landsbygdens byggnader nya funktioner gör det möjligt för lantbruket att spira och utvecklas i Västmanlands län. Det finns möjligheter och potential i att låta de äldre husen leva. Varje hus utgör en del av mångfalden bland landsbygdens bebyggelse och speglar den utveckling som lantbruket genomgått de senaste seklerna. Det går att se den befintliga bebyggelsen som en resurs.

Stöd till projekt och företag som har visat sig framgångsrika tidigare bedöms ge mer samhällsnytta än att behandla alla lika. Dessutom har projekt och företag som bygger på hela system av produktion och tjänster, från råvaruproduktion till försäljning, större chans att lyckas än enskilda delar i denna kedja. Därför prioriteras investeringen som skapar förutsättningar för att mer av länets spannmål kan vidareförädlas lokalt i köttproduktion. Denna typ av integration framåt och bakåt i förädlingsledet minskar miljöbelastningen och resulterar i ett mera ekologiskt hållbart jordbruk.

Jämfört med många andra län är arbetslösheten i Västmanlands län hög. Detta i kombination med att företagen på landsbygden i hög utsträckning domineras av mikro- och småföretag gör att sysselsättningen på landsbygden är prioriterad.

6.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen avser att ha tre beslutsomgångar per år.

Budgeten fördelas på beslutsomgångarna. Anslag som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) fördelas jämnt över programperiodens första fyra år. Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 6.1.6).

Följande kriterier måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna.

- Summan av de regionala och nationella urvalskriterierna ska vara minst 300 poäng (på en skala 0-1000p).

6.1.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.1, fokusområde 2a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 6.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning Bedömningsgrunder se bilaga3	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst 1 nationellt miljö kvalitetsmål +1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet +1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvelfärd	20
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet. +1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande +1 poäng: Företagaren har en tydlig och relevant målbild	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen i någon grad +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditet efter investering mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgrad mindre än 1 +1 poäng: Soliditet mindre än 25 %	15
5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt +1 poäng: Nybyggnation av djurstallar +1 poäng: Ersättningen per timme ökar +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet +1 poäng: Investeringen bidrar på annat sätt till ökad marknadsanpassning	40
Summa nationell viktning		100

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål	+3 poäng. Investeringar som bidrar till att förnybar energi används +2 poäng. Investeringen bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser	20
2. Investeringen styr mot regionalt och prioriterade miljö- och klimatmål	+1 poäng. Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +1 poäng. Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng. Investeringar som bidrar till att förbättrar odlingssystemets infiltrationskapacitet, vattenhushållning och reduktion av närsalter	10

	+1 poäng. Investeringen görs i eller för omläggning till ekologisk användning +1 poäng. Investeringen gynnar betesdrift i landskapet. +1 poäng. Investeringen gynnar trädgård och biodling.	
3. Investeringen bidrar till företagets konkurrenskraft	+1 poäng. Investeringen stärker förutsättningarna för vidareförädling av egna produkter. +2 poäng. Investeringen leder till utökad produktionskapacitet +1 poäng. Investeringen förbättrar lönsamheten i företaget +1 poäng. Investeringen bidrar till klimatanpassning. +1 poäng. Investeringen bidrar till utveckling i mindre gynnade områden	65
4. Investeringen bidrar till att förbättra sysselsättningen	+2 poäng. Investeringen leder till att skapa eller bevara arbetstillfälle +1 poäng. Investeringen påverkar sysselsättningen i länet positivt. +2 poäng. Investeringen förbättrar arbetsmiljön i företaget. +1 poäng. Investeringen bidrar till utveckling i mindre gynnade områden	5
Summa regional viktning		100

6.1.4.1. Prioritering av underrepresenterad grupp

I länet ska kvinnor och män ha lika förutsättningar att starta och utveckla företag i länet. I nuläget är kvinnor underrepresenterade i lantbruksnäringen, framför allt i ledande ställning och som ägare i företagen. Statistik från Jordbruksstatistisk årsbok 2014 visar att det år 2012 endast var 23 % av förvärvsarbetarna som var kvinnor i länet. År 2010 var andelen företagsledare som var kvinnor endast 13 % enligt statistik från SCB, vilket även framgår i länets SWOT-analys. Eftersom kvinnor i nuläget är underrepresenterade kommer ansökningar som ökar jämställdhet beaktas när ansökningar i övrigt uppnår samma poäng inom urvalskriterierna.

6.1.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande investeringar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

I Västmanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.1.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 1,2 miljoner kronor per stödmottagare. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Enhetskostnader används för stöd till nybyggnation av följande stallar:

	Enhetskostnad per förprovad plats		Enhetskostnad per kvadratmeter stallyta
Djurkategori	Oisolerat	Isolerat	Oisolerat
Mjölko vid förprovning av 0-150 platser	88 000 kr	93 300 kr	
Mjölko vid förprovning av mer än 150 platser	72 800 kr	78 100 kr	
Kalvar 0-3 mån	24 300 kr		
Ungdjur, nötkreatur, i liggbås	27 600 kr		
Dikor i liggbås	48 000 kr		
Sugga i produktion		62 500 kr	
Slaktsvin		7 400 kr	
Slaktkyckling		186 kr	
Djupströ med skrapad gång för nötkreatur			3 900 kr

I de fall inget storleksintervall anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett storlek på stall och antal förprovade platser.

I de fall inget särskilt inhysningssystem anges under djurkategori gäller enhetskostnaden oavsett inhysningssystem.

De redovisade kostnaderna är inklusive allt såsom mark, byggnad, inredning, el, VA, utfodring, gödsellagring samt projekteringskostnad. Vid nybyggnation av stallarna i tabellen ovan går det därför inte att få något stöd utifrån faktiska utgifter.

Stödet beräknas utifrån ovanstående kostnad och aktuell stödnivå, 40-60 procent.

- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per förprovad plats = stödnivå x enhetskostnad per förprovad plats x antalet förprovade platser i stallet. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp
- Stödbelopp om schablonen utgår ifrån enhetskostnad per kvadratmeter stallyta = stödnivå x enhetskostnad per kvadratmeter stallyta x antalet kvadratmeter stall, yttermått. Detta gäller upp till maximalt stödbelopp

6.2 Investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)

6.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag (delåtgärd 4.1) och syftar till att få mer energieffektiva företag samt mer förnybar energi genom produktion av fleråriga energigrödor (fokusområde 5bc).

6.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Enligt EU kommissionen ger varje krona som investeras i grön ekonomi tio gånger pengarna tillbaka i form av sysselsättning, energitrygghet och minskade klimatkostnader. Den samhällsekonomiska nyttan av ett investeringsstöd har aldrig varit mera uppenbar.

Västmanlands lantbruk kommer under programperioden utvecklas längs tre kraftlinjer

- Förändringar i av produktionsmetoder, som en följd av nödvändigheten för näringen att genomföra energiomställning och bekämpa klimatförändringarna.
- Anpassning av produktionen till klimatförändringarna.
- Köttproduktion som förädlar länets spannmålsproduktion.

Inom ramen för detta fokusområde är det huvudsakligen investeringar längs den första kraftlinjen som kommer att bli aktuella för stöd.

Investeringsstödet ska användas i denna process som ett medel att öka företagets konkurrenskraft. Företagets lönsamhet och långsiktiga överlevnadsförmåga ska förbättras. Produktionsmetoderna ska anpassas så att miljömål uppfylls och hållbarhetsperspektivet ska vara vägledande. Investeringsstödet prioriteringar måste utformas så att ingen av dessa driftsgrenar förbises.

Energianvändningen på lantbruksföretagen skiljer sig märkbart beroende på driftsinriktning. Växtodlingsföretagen förbrukar mest diesel, djurföretagen använder förhållandevis mycket el och växthusföretagens primära energianvändning är bränsle för uppvärmning. Utöver energibesparing kan även energiomställning såsom elektrifiering av inomgårdsmaskiner och hantering av biobränsleråvara som ökar bränslevärdet exemplifiera begreppet energieffektivisering.

I länet finns cirka 12 000 ha åkermark, som inte används för jordbruksproduktion. Här ligger en stor potential att öka produktionen av energiråvara på jordbruksmark. En betydande del av denna mark har inte används i jordbruksproduktion under de senaste 20 åren och kan sannolikt inte användas för lönsam jordbruksproduktion inom överskådlig framtid på grund av att arrondering och dränering är alltför dålig. Teknikutvecklingen har gjort att dessa marker inte

längre är odlingsbara. På sådan mark kan man inte heller bedriva lönsam salixodling. Odling av hybridasp och poppel torde vara ett konkurrenskraftigt alternativ på dessa marker. Sådan odling bidrar dessutom till sysselsättning på landsbygden. Utöver dessa långliggande trädesarealer finns en betydande markreserv i form av "restmarker". Hörn kanter o s v som "blivit över" vid vägbyggen och andra projekt. Marker som inte är jordbruksmark, men som inte heller används för rationell skogsproduktion. Dessa marker skulle också kunna odlas upp med poppel och hybridasp och på sikt bidra till sysselsättning på enskilda jordbruksföretag, samtidigt som vi får en råvaruproduktion, som är basen för ett fossilfritt Sverige.

I första hand prioriteras investeringar i plantering och stängsel för energiskog. I andra hand prioriteras förbättrad hantering av flis, som ökar bränslevärdet, exempelvis torkar för flis. I tredje hand prioriteras övriga investeringar för energieffektivisering.

6.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Budgeten fördelas i två potter, dels ansökningar som berör energiskog och dels övriga ansökningar. Ca 80 % av budgeten beräknas gå till energiskog och 20 % till övriga ansökningar.

I Västmanlands län avser Länsstyrelsen att inte använda beslutsomgångar för ansökningar om energiskogsplantering utan kommer istället att löpande ta beslut för ärenden där urvalskriterierna når 200 poäng eller högre. Vi tar beslut om energiskogen löpande för att dessa ansökningar har högsta prioritet i kombination med att vi bara förväntar oss ett fåtal ansökningar. Genom detta förfarande undviker vi en massa onödig byråkrati, vilket skapar en kostnadseffektivitet. Vi kan inte ens i våra vildaste fantasier föreställa oss att hela budgeten kommer att gå åt till energiskog, men om vi ser sådana tendenser så kommer vi att överväga att införa beslutsomgångar.

Övriga ansökningar fördelas på två beslutsomgångar per år eftersom budgeten är så liten att det inte är meningsfullt med ytterligare uppdelning.

Hela den del av anslaget som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) görs tillgängligt för samtliga beslutsomgångar så länge det finns medel kvar. Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 6.2.6).

Följande kriterium måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna och det regionalt anpassade kriteriet tillsammans.

För närvarande planeras inte någon utlysning.

6.2.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.1, fokusområde 5bc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 7.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	3 poäng: Investeringen bidrar till stor energieffektivisering 5 poäng: Investeringen bidrar till mycket stor energieffektivisering <i>eller</i> 3 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål +2 poäng: Det finns en marknad för den producerade biomassan +3 poäng: Investeringen gynnar andra miljömål utöver energiomställning	50
2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	5 poäng: Energikartläggning eller motsvarande har gjorts <i>eller</i> +1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
3. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	3-5 poäng: Investeringen bidrar till energieffektivisering <i>eller</i> 5 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa	30

6.2.4.1. Prioritering av underrepresenterad grupp

I länet ska kvinnor och män ha lika förutsättningar att starta och utveckla företag i länet. I nuläget är kvinnor underrepresenterade i lantbruksnäringen, framför allt i ledande ställning och som ägare i företagen. Statistik från Jordbruksstatistisk årsbok 2014 visar att det år 2012 endast var 23 % av förvärvsarbetarna som var kvinnor i länet. År 2010 var andelen företagsledare som var kvinnor endast 13 % enligt statistik från SCB, vilket även framgår i länets SWOT-analys. Eftersom kvinnor i nuläget är underrepresenterade kommer ansökningar som ökar jämställdhet beaktas när ansökningar i övrigt uppnår samma poäng inom urvalskriterierna.

6.2.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande investeringar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

I Västmanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.2.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp.

Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 1,2 miljoner per stödmottagare. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

För stöd till energieffektivisering beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

För stöd till fleråriga energigrödor, det vill säga salix, hybridasp och poppel beviljas inte stöd till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Enhetskostnader används för etablering och stängsling av fleråriga energigrödor, det vill säga salix, poppel och hybridasp enligt följande:

- plantor och plantering samt extra utgifter förknippade med iordningställande av mark före produktion, stödnivå 5 800 kronor per hektar
- stängsling runt planteringar av fleråriga energigrödor, stödnivå 10 000 kr per hektar.

6.3 Investeringsstöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)

6.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till jordbruks- trädgårds- och rennäringsföretag (delåtgärd 4.1) och syftar till att minska utsläppen av växthusgaser och ammoniak. (fokusområde 5d).

6.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Enligt EU-kommissionen ger varje krona som investeras i grön ekonomi tio gånger pengarna tillbaka i form av sysselsättning, energitrygghet och minskade klimatkostnader. Den samhällsekonomiska nyttan av ett investeringsstöd har aldrig varit mera uppenbar.

Västmanlands lantbruk kommer under programperioden utvecklas längs tre kraftlinjer:

- Förändringar i av produktionsmetoder, som en följd av nödvändigheten för näringen att genomföra energiomställning och bekämpa klimatförändringarna.
- Anpassning av produktionen till klimatförändringarna.
- Köttproduktion som förädlar länets spannmålsproduktion.

Inom ramen för detta fokusområde är det huvudsakligen investeringar längs den första kraftlinjen som kommer att bli aktuella för stöd.

Investeringsstödet ska användas i denna process som ett medel att öka företagens konkurrenskraft. Företagens lönsamhet och långsiktiga överlevnadsförmåga ska förbättras. Produktionsmetoderna ska anpassas så att miljömål uppfylls och hållbarhetsperspektivet ska vara vägledande. Investeringsstödet prioriteringar måste utformas så att ingen av dessa driftsgrenar förbises.

I första hand prioriteras investeringar i brunnar för hantering av gödsel och rötrestrester från biogasproduktion. Stöd kan också ges till myllningsaggregat om det finns efterfrågan på dessa inom länets gränser.

Rötrestrester från biogasanläggningar är särskilt viktig för att ge förutsättningar för en lönsam ekologisk odling i länet. Därför prioriteras investeringar i brunnar på ekologiska företag.

6.3.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen avser att ha en beslutsomgång per år.

Budgeten fördelas på beslutsomgångarna. Anslag som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) fördelas jämnt över programperiodens första fyra år. Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 6.3.6).

Följande kriterium måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna och det regionalt anpassade kriteriet tillsammans.

För närvarande planeras inte någon utlysning.

6.3.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.1, fokusområde 5d)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 8.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas 5 poäng: Investeringen bidrar till att betydligt minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas +1 poäng: Investeringen bidrar till något annat nationellt miljö kvalitetsmål utöver minskad avgång av metan, lustgas eller ammoniak	40
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: den som söker har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	2 poäng: Investeringen avser teknik för spridning och nedmyllning av gödsel 4 poäng: Investeringen bidrar till ökad lagringskapacitet + 1 poäng: Investeringen görs i prioriterad verksamhet	30
Summa nationell viktning		100

6.3.4.1. Prioritering av underrepresenterad grupp

I länet ska kvinnor och män ha lika förutsättningar att starta och utveckla företag i länet. I nuläget är kvinnor underrepresenterade i lantbruksnäringen, framför allt i ledande ställning och som ägare i företagen. Statistik från Jordbruksstatistisk årsbok 2014 visar att det år 2012 endast var 23 % av förvärvsarbetarna som var kvinnor i länet. År 2010 var andelen företagsledare som var kvinnor endast 13 % enligt statistik från SCB, vilket även framgår i länets SWOT-analys. Eftersom kvinnor i nuläget är underrepresenterade kommer ansökningar som ökar jämställdhet beaktas när ansökningar i övrigt uppnår samma poäng inom urvalskriterierna.

6.3.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande investeringar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

I Västmanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.3.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande utgifter upp till högsta stödbelopp. Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 1,2 miljoner per stödmottagare. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

6.4 Förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader (delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)

6.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till mikroföretag samt till små företag (delåtgärd 4.2). Förädlingsstödet syftar till att öka konkurrenskraften för primärproducenter inom livsmedelsproduktion där företagen genom förädling ökar produkternas värde eller ger förutsättningar för korta livsmedelskedjor eller försäljning av livsmedel på en lokal marknad (fokusområde 3a).

6.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Vidareförädling av närproducerade jordbruksprodukter är en väg till förbättrad konkurrenskraft hos landsbygdsföretagen. På regional nivå prioriteras investeringar i förädling av närproducerade produkter. Det är viktigt att hålla i minnet att en stor del av världens jordbruksproduktion konsumeras i flytande form. Ofta är det lättare att framgångsrikt etablera lokala varumärken inom detta område.

6.4.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen avser att ha tre beslutsomgångar per år så länge anslaget räcker. Det innebär att hela anslaget som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) görs tillgängligt för samtliga beslutsomgångar så länge det finns medel kvar.

Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 6.4.6).

Följande kriterium måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna och det regionalt anpassade kriteriet tillsammans.

6.4.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.2, fokusområde 3a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 9.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst 1 nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet	15
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 %	10
5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt. +1 poäng: Ersättningen per timme ökar. +1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet +2 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning	30
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	2-4 poäng: Investeringen gynnar samverkan för kortare leveranskedjor 5 poäng: Investeringen stärker den lokala identiteten	20

6.4.4.1 Prioritering av underrepresenterad grupp

I länet ska kvinnor och män ha lika förutsättningar att starta och utveckla företag i länet. I nuläget är kvinnor underrepresenterade i lantbruksnäringen, framför allt i ledande ställning och som ägare i företagen. Statistik från Jordbruksstatistisk årsbok 2014 visar att det år 2012 endast var 23 % av förvärvsarbetarna som var kvinnor i länet. År 2010 var andelen företagsledare som var kvinnor endast 13 % enligt statistik från SCB, vilket även framgår i länets SWOT-analys. Eftersom kvinnor i nuläget är underrepresenterade kommer ansökningar som ökar

jämställdhet beaktas när ansökningar i övrigt uppnår samma poäng inom urvalskriterierna.

6.4.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande investeringar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

I Västmanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.4.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp. Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 1 600 000 kronor per stödmottagare. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

6.5 Förädlingsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)

6.5.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta investeringsstöd riktar sig till mikroföretag samt till små företag (delåtgärd 4.2). Förädlingsstödet syftar till att öka konkurrenskraften för primärproducenter inom livsmedelsproduktion och därigenom öka antalet arbetstillfällen inom förädling (fokusområde 6a).

6.5.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Vidareförädling av jordbruksprodukter är en arbetsintensiv och relativt konjunkturokänslig bransch. I länet saknar nästan helt livsmedelsindustri. Det finns alltså en stor potential att öka sysselsättningen inom detta område. På regional nivå prioriteras investeringar på förädlingsföretag som sysselsätter många personer inom länet. De horisontella målen ska särskilt beaktas vid prioriteringar. Det är viktigt att hålla i minnet att en stor del av världens jordbruksproduktion konsumeras i flytande form. Ofta är det lättare att framgångsrikt etablera lokala varumärken inom detta område.

6.5.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen avser att ha en beslutsomgång per år.

Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 6.5.6).

Följande kriterium måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna och det regionalt anpassade kriteriet tillsammans.

Anslag som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) fördelas jämnt över programperiodens första fyra år. För närvarande planeras inte någon utlysning.

6.5.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.2, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 10.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet	15
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 %	10
5. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året	30
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	2-5 poäng: Investeringen bidrar till att skapa eller bevara arbetstillfällen	20

6.5.4.1 Prioritering av underrepresenterad grupp

I länet ska kvinnor och män ha lika förutsättningar att starta och utveckla företag i länet. I nuläget är kvinnor underrepresenterade i lantbruksnäringen, framför allt i ledande ställning och som ägare i företagen. Statistik från Jordbruksstatistisk årsbok 2014 visar att det år 2012 endast var 23 % av förvärvsarbetarna som var

kvinnor i länet. År 2010 var andelen företagsledare som var kvinnor endast 13 % enligt statistik från SCB, vilket även framgår i länets SWOT-analys. Eftersom kvinnor i nuläget är underrepresenterade kommer ansökningar som ökar jämställdhet beaktas när ansökningar i övrigt uppnår samma poäng inom urvalskriterierna.

6.5.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande investeringar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

I Västmanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

6.5.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp. Stöd som avser investeringar kopplade till ett innovationsprojekt inom ramen för det europeiska innovationspartnerskapet (EIP) inom delåtgärd 16.1 ska höjas med ytterligare 10 procent.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 1 600 000 kronor per stödmottagare. En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

I de fall den förädlade produkten inte är en jordbruksprodukt begränsas stödbeloppet enligt förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

7 (Delåtgärd 4.4 och 7.6) Miljöinvesteringar

I landsbygdsprogrammet 2014-2020 finns flera miljöinvesteringar. Vi har dock valt att samla samtliga miljöinvesteringar på ett och samma ställe i handlingsplanen oavsett om de ligger under åtgärd 7 eller åtgärd 4. Under åtgärd 4 finns de miljöinvesteringar som har fast ersättning, inom åtgärd 7 de miljöinvesteringar som ska hanteras enligt så kallade faktiska utgifter.

Det finns flera myndigheter som handlägger miljöinvesteringar. Det är länsstyrelserna, Sametinget och Skogsstyrelsen. Skogsstyrelsens stöd kallas för stöd för att bevara och utveckla miljövärden i skogen. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

7.1 Stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

7.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4a). Syftet är att betesmarker och betesvallar även fortsatt ska kunna hävdas i områden där det finns risk för angrepp av rovdjur.

7.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Västmanlands län har under en lång period haft en bekymmersamt tydlig minskning av antalet betesdjur, särskilt i de rovdjurtäta marginalbygderna i norra och västra länsdelarna. Avveckling av djurbesättningar gör att hela bygder successivt sluter sig till skog, vilket leder till dramatiska förluster i biologisk mångfald. Det är därför viktigt att skapa goda förutsättningar för att bedriva en betesbaserad animalieproduktion i hela länet. Enligt Jordbruksverkets beräkningar betas ca 12 % av länets betesmarker av får (rikssnittet = ca 10 %). Ett fåtal större besättningar har en mycket stor andel av Västmanlandsfåren och en oacceptabel risksituation på betesmarkerna kan befaras kunna få ett mycket snabbt negativt genomslag för beteshävd.

En grundläggande utgångspunkt för prioritering inom åtgärden är vargförekomsten i länet. Lodjur har visat sig svårare att stängsla ut, och en skadesituation relaterad till lodjur kommer därför inte att viktas lika högt vid prioritering av ersättning. I områden med lodjur är Viltskadecenters rekommendation (enligt Jordbruksverket) att ersättning för stängsel mot rovdjur endast ska beviljas om den aktuella besättningen eller en besättning i närheten har drabbats av angrepp. Länets poängsättning av rovdjurskriteriet (se tabell) ger dock möjlighet att vid budgetutrymme bevilja ersättning baserat på förekomst (men ännu inget angrepp) av lodjur i närområdet.

Insatser inom åtgärden kommer att prioriteras så att främst får-/getbesättningar (med "får" menas i den fortsatta texten även get) kan få ersättning för stängsel, i första hand runt permanenta betesmarker som uppfyller gårdsstödsreglerna och där rovdjursangrepp kan befaras med utgångspunkt från aktuella inventeringsresultat eller där skadesituation uppkommer. Det är i första hand får som angrips av

rovdjur. Angrepp på övriga tamdjur är väldigt få och präglas enligt Viltskadecenter av slumpmässiga variationer.

Om tillräckliga medel finns, kommer stängsel även att beviljas för betesvall på åkermark samt för betesmarker med miljöstöd som inte uppfyller gårdsstödsreglerna (typ skogsbete och mosaikbete). Stöd för stängsel kring övriga marktyper (skog m m) får vid behov istället lösas med viltskadeanslaget, inom vilket det även framledes förutsätts finnas utrymme för rena "akutåtgärder" (när t ex hotbilden är så påtaglig att det blir absurt att avvakta en beslutsomgång).

7.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

I Västmanlands län avser Länsstyrelsen att inte använda beslutsomgångar för utan kommer istället att löpande ta beslut för ärenden där de regionala urvalskriterierna når 200 poäng eller högre. Tidigare erfarenheter har visat att det är viktigt (både för djurens och för djurhållarnas välbefinnande) att kunna ta snabba beslut om stängselbidrag. Att självklart prioriterade fall ska behöva läggas på hög till ett visst datum känns inte optimalt.

Inga pengar kommer att avsättas för särskild utlysning.

7.1.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.4, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Endast regionala urvalskriterier används. Alla som klarar stöd villkoren kan få stöd. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 11.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning Bedömningsgrunder se bilaga 12	Viktning
1. Investeringen görs i ett område där risk för rovdjursangrepp är påtagligt	5 poäng. Betesmarken ligger i anslutning till ett revir eller på en plats med risk för rovdjursangrepp	15
2. Investeringen görs för att skydda besättningar av får och getter	1-4 poäng: Antal djur i besättningen i medeltal över året. +1 poäng. Företagaren har särskilt skyddsvärda raser.	25
3. Investeringen gynnar geografiskt utpekade områden	5 poäng. Stängsel runt värdefull betesmark med hög artrikedom eller höga kulturmiljövärden (särskilda värden, restaureringsmark, mosaikbete och skogsbete). Merparten av arealen ska ha dessa kvalitéer 3 poäng. Stängsel runt betesmark med allmänna värden.	30
4. Investeringen gynnar prioriterade djurslag	5 poäng. Stängslet ska skydda får eller getter alternativt besättningar med växelbete där får/get ingår 2 poäng. Stängslet ska skydda utegående kalvar av nöt 1 poäng. Stängslet ska skydda andra djurslag och typer av besättningar.	30
Summa regional viktning		100

7.1.5 Stödbelopp

Den som söker stöd för stängsel mot rovdjur får 50 kronor per meter för stängsel som blir godkänt. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1 000 kronor.

7.2 Engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

7.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4a). Syftet är att öka natur- och kulturvärden i betesmarker och slåtterängar som delvis har vuxit igen så att hela marken uppfyller betesmarksdefinitionen och kan ingå i miljöersättningen för betesmarker och slåtterängar med särskild skötsel eller miljöersättningen för fåbodar.

7.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Västmanlands län har under den gångna programperioden 2007-13 haft med restaurering av slåtterängar och betesmarker som en åtgärd möjlig att söka i hela länet inom delprogrammet "Utvald miljö" och prioriteringen i länet har varit följande: "Restaurering av betesmarker och slåtterängar prioriteras i bergslagskommunerna samt i skyddad natur (naturresevat och Natura2000-områden)".

Länsstyrelsen väljer att inte prioritera restaurering av Natura2000-områden (som gjordes under den senaste programperioden) då det för sådana områden i regel finns andra medel att använda.

Länsstyrelsen prioriterar i första hand projekt som stärker den biologiska mångfalden och gynnar hotade eller hävdberoende arter. Andra prioriteringar som görs är synliggörandet av kulturhistoriska miljöer och förbättrade rekreativsmöjligheter.

7.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen bedömer, utifrån erfarenheter från föregående program samt från alla olika restaureringsstödprogram dessförinnan, att antalet ansökningar per år kommer att bli ganska så ringa. Att självklart prioriterade fall ska behöva läggas på hög till ett visst datum känns inte optimalt. Länsstyrelsen väljer därför att avstå från beslutsomgångar för högprioriterade ärenden och istället ta beslut löpande i ärenden som når 200 poäng eller högre.

7.2.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.4, fokusområde 4a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 12.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning Bedömningsgrunder se bilaga 13	Viktning
1. Miljöinvesteringen bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald	5 poäng. Rönningen förväntas gynna hotade arter eller särskilt skyddsvärda träd. 4 poäng. Rönningen förväntas gynna hävdberoende arter. 3 poäng. Rönningen förväntas gynna hävdberoende naturtyper.	40
2. Miljöinvesteringen bidrar till att synliggöra kulturmiljöer	5 poäng. Rönningen bidrar till att synliggöra kulturbärande landskapselement. 3 poäng. Rönningen har positiv betydelse för landskapsbilden.	30
3. Goda förutsättningar för långsiktigt god hävd	5 poäng. Det finns goda förutsättningar för långsiktig hävd med betesdjur. 3 poäng. Det finns förutsättningar för hävd med betesdjur. 5 poäng. Slätterången är rimlig att sköta.	20
4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreativ möjligheter och upplevelsevärden för allmänheten	+1 poäng. Marken ligger i anslutning till tätbebyggt område. +2 poäng. Marken ligger i ett befintligt rekreativt område. +1 poäng. Området nås lätt från allmän väg. +1 poäng. Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten.	10
Summa regional viktning		100

7.2.5 Stödbelopp

Den som söker stöd för engångsrönning av betesmark får 5 000 kronor per hektar när miljöinvesteringen är godkänd.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 1 000 kronor.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

7.3 Miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för att förbättra vattenkvalitet. (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc). Syftet är att förbättra vattenkvaliteten i sjöar, vattendrag och hav genom olika insatser i, vid eller uppströms vattenförekomster. Vattenförekomst kan till exempel vara dike, bäck eller å.

7.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Västmanlands län har ingen av de här aktuella åtgärderna varit föremål för stöd under landsbygdsprogrammet 2007-13. Kalkfilterdike/-brunn har dock fått stöd inom lokala vattenvårdsprojekt (LOVA). Länets budget för 2015-20 blir ca 3mkr/år för vattenvårdsåtgärderna sammantaget (våtmarker och dammar, förbättrad vattenkvalitet, tvåstegsdiken samt reglerbar dränering). Hur denna pott ska prioriteras mellan de olika vattenåtgärderna är för närvarande inte klart. Förutom de ovan uppräknade åtgärderna kan även följande delåtgärder för att förbättra vattenkvaliteten vara aktuella i länet:

- Tillförsel av försvunna strukturer såsom: block, sten och död ved.
- Utläggning av grus i syfte att återskapa lekbottnar för fisk och uppväxtmiljöer för unga stormusslor.
- Skapa meandrande fåror, antingen genom omgrävning, eller mer långsiktigt genom omprövning av vattendomar och genom avtal för att minska skadliga rensningar.
- Öppna upp kulverterade vattendrag.
- Integrerade skyddszoner.

Vad gäller åtgärdernas utformning på plats, kommer poängsättningen att göras utifrån respektive åtgärds beskrivning i Jordbruksverkets rapport 2012:22 "Jordbruket och vattenkvaliteten". För nyttillkomna åtgärdstyper som ej finns beskrivna där, kommer poängsättningen att byggas på en jämförelse med den/de rapporter i vilka åtgärderna presenterats.

I Västmanlands län prioriteras dessutom följande parametrar:

- Brukad åkermark i avrinningsområdet
- God vattenstatus
- Nitratkänsliga områden

7.3.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen bedömer, utifrån erfarenheter från föregående program samt från alla olika restaureringsstödprogram dessförinnan, att antalet ansökningar per år kommer att bli ganska så ringa. Att självklart prioriterade fall ska behöva läggas på hög till ett visst datum känns inte optimalt. Länsstyrelsen väljer därför att avstå

från beslutsomgångar för högprioriterade ärenden och istället ta beslut löpande i ärenden som når 200 poäng eller högre.

7.3.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 13.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning Bedömningsgrunder se bilaga 14	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	+3 poäng. Miljöinvesteringen placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen. +1 poäng. Miljöinvesteringen placeras i nitratkänsligt område. +1 poäng. >40% av avrinningsområdets areal utgörs av åkermark i växelbruk eller innehåller punktkällor (enskilda avlopp, djuruppfödning) som ger utsläpp motsvarande >40% åkerandel.	30
2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	5 poäng. Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt för att optimera retention av kväve och fosfor. 5 poäng. Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt för att förbättra hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorer.	30
3. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	+1 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorer. +2 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra hydromorfologiska kvalitetsfaktorer +2 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra biologiska kvalitetsfaktorer.	30
4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat	+2 poäng. Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser om den anläggs på organogen jord. +3 poäng. Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder	10
Summa regional viktning		100

7.3.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter. Följande gäller i Västmanlands län.

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta.

För förbättrad vattenkvalitet kan i särskilt motiverade fall stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsligt område samt ha koppling till åtgärdsprogram för

vattenförvaltning. I Västmanlands län kommer 100 procent av stödberättigande utgifter ej att användas, åtminstone inte enligt första versionen av handlingsplanen, då denna åtgärd är relativt oprövad.

90 procent av stödberättigande utgifter erbjuds till särskilt motiverade investeringar där följande kriterier är uppnådda:

- åtgärden bedöms vara extra lämplig utifrån platsspecifika förhållanden
- investeringen görs inom nitratkänsligt område (= hela länet utom Skinnskattebergs och Fagersta kommun samt Norbergs och Möklinta socken)
- investeringen har koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning

50 procent av stödberättigande utgifter erbjuds till övriga projekt.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 50 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 30 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 15 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 5 procent av budget.

7.4 Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4a). Syftet är att bevara och förstärka biologisk mångfald och skapa variation i odlingslandskapet. Våtmarker och dammar kan också bidra till att minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav.

7.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länets budget för vattenvårdsåtgärderna sammantaget är mycket låg (våtmarker och dammar, förbättrad vattenkvalitet, tvästegsdiken samt reglerbar dränering), och därför täcks endast en bråkdel av kostnaden för det av Vattenmyndigheten beräknade åtgärdsbehovet i länet. Detta talar för att prioriteringen behöver bli hård och att endast projekt med den allra största potentialen bör beviljas medel. Samtidigt kan konstateras att intresset för att söka medel för vatteninsatser varit generande lågt i tidigare landsbygdsprogram och att det inte finns något som direkt talar för att det ska bli väsentligt annorlunda under kommande period.

Länsstyrelsen föreslår att samma prioriteringar används för båda våtmarkstyperna (biologisk mångfald respektive vattenkvalitet, se 7.4), men att vi för detta stöd särskilt viktar upp de kriterier som direkt berör den biologiska mångfalden och kriterierna som bidrar till att öka retention av växtnäring viktas lite lägre, likväl prioriteras även detta eftersom näringsretentionen i dammarna positiv för den biologiska mångfalden.

7.4.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen bedömer, utifrån erfarenheter från föregående program samt från alla olika restaureringsstödprogram dessförinnan, att antalet ansökningar per år kommer att bli ganska så ringa. Att självklart prioriterade fall ska behöva läggas på hög till ett visst datum känns inte optimalt. Länsstyrelsen väljer därför att avstå från beslutsomgångar för högprioriterade ärenden och istället ta beslut löpande i ärenden som når 200 poäng eller högre.

7.4.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6 , fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 14.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning Bedömningsgrunder se bilaga 14	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald	4 poäng. Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarkens placering och utformning. 3 poäng. Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald i jordbrukslandskapet. +1 poäng. Våtmarken är större än 5 hektar.	40
2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald	5 poäng. Det finns goda förutsättningar för långsiktig och regelbunden skötsel som gynnar biologisk mångfald. 3 poäng. Det finns förutsättningar för skötsel som gynnar biologisk mångfald.	40
3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring	+3 poäng. Våtmarkens yta utgör >0,1% av avrinningsområdets areal. +2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor. +2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve.	10
4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring	+3 poäng. Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen. +1 poäng. Våtmarken placeras i nitratkänsligt område. +1 poäng. >40% av avrinningsområdets areal utgörs av åkermark i växelbruk eller innehåller punktkällor (enskilda avlopp, djuruppfödning) som ger utsläpp motsvarande >40% åkerandel.	10
Summa regional viktning		100

7.4.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Västmanlands län.

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar i fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta. I Västmanlands län kommer 50 procent av stödberättigande utgifter ej att användas, åtminstone inte enligt första versionen av handlingsplanen.

För våtmarker och dammar finns en gräns på 200 000 kronor per hektar. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 400 000 kronor per hektar. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsligt område samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

I Västmanlands län kommer 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 400 000 kronor per hektar då följande kriterier är uppnådda:

- restaurering av våtmarker samt anläggning av våtmarker där platsspecifikt gynnsamma förutsättningar finns på så sätt att våtmarken huvudsakligen kan åstadkommas genom dämning och endast en minimal andel grävning
- investeringen görs inom nitratkänsligt område (= hela länet utom Skinnskattebergs och Fagersta kommun samt Norbergs och Möklinta socken)
- restaureringen ska ligga inom Naturreservat, Natura 2000-område eller Ekopark (eller blivande sådana) eller inom nitratkänsligt område ha syfte och förutsättningar att gynna arter som är hotade i den svenska rödlistan.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 6 000 000 kronor per ansökan

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 50 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 30 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 15 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 5 procent av budget.

7.5 Anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.5.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4b). Syftet är att öka retention av näringsämnen och på så sätt minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav. Men också för att skapa förutsättningar för att bevara och förstärka biologisk mångfald i landskapet.

7.5.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länets budget för vattenvårdsåtgärderna sammantaget är mycket låg (våtmarker och dammar, förbättrad vattenkvalitet, tvåstegsdiken samt reglerbar dränering), och därför täcks endast en bråkdel av kostnaden för det av Vattenmyndigheten beräknade åtgärdsbehovet i länet. Detta talar för att prioriteringen behöver bli hård och att endast projekt med den allra största potentialen bör beviljas medel. Samtidigt kan konstateras att intresset för att söka medel för vatteninsatser varit generande lågt i tidigare landsbygdsprogram och att det inte finns något som direkt talar för att det ska bli väsentligt annorlunda under kommande period.

Länsstyrelsen föreslår att samma prioriteringar används för båda våtmarkstyperna (biologisk mångfald respektive vattenkvalitet, se 7.4), men att vi för detta stöd särskilt viktar ner de kriterier som direkt berör den biologiska mångfalden och kriterierna som bidrar till att öka retention av växtnäring viktas lite högre.

7.5.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen bedömer, utifrån erfarenheter från föregående program samt från alla olika restaureringsstödprogram dessförinnan, att antalet ansökningar per år kommer att bli ganska så ringa. Att självklart prioriterade fall ska behöva läggas på hög till ett visst datum känns inte optimalt. Länsstyrelsen väljer därför att avstå från beslutsomgångar för högprioriterade ärenden och istället ta beslut löpande i ärenden som når 200 poäng eller högre.

7.5.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6 , fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 15.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning Bedömningsgrunder se bilaga 14	Viktning
1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald	4 poäng. Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarkens placering och utformning. 3 poäng. Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald i jordbrukslandskapet. +1 poäng. Våtmarken är större än 5 hektar.	10
2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald	5 poäng. Det finns goda förutsättningar för långsiktig och regelbunden skötsel som gynnar biologisk mångfald. 3 poäng. Det finns förutsättningar för skötsel som gynnar biologisk mångfald.	10
3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring	+3 poäng. Våtmarkens yta utgör >0,1% av avrinningsområdets areal. +2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor. +2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve.	40
4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring	+3 poäng. Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen. +1 poäng. Våtmarken placeras i nitratkänsligt område. +1 poäng. >40% av avrinningsområdets areal utgörs av åkermark i växelbruk eller innehåller punktkällor (ensilda avlopp, djuruppfödning) som ger utsläpp motsvarande >40% åkerandel.	40
Summa regional viktning		100

7.5.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Västmanlands län.

Stöd ges för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 200 000 kronor per hektar i fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta. I Västmanlands län kommer 50 procent av stödberättigande utgifter ej att användas, åtminstone inte enligt första versionen av handlingsplanen.

För våtmarker och dammar finns en gräns på 200 000 kronor per hektar. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till

400 000 kronor per hektar. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsligt område samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning.

I Västmanlands län kommer 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 400 000 kronor per hektar då följande kriterier är uppnådda:

- fosfordammar med 0,1-0,25 ha vattenyta, projekterade efter platsspecifikt gynnsamma förhållanden där avrinningsområdet består av >40% åkermark i växelbruk
- dammarna ska ha en vattenyta som överstiger 0.1% av avrinningsområdets areal
- dammarna ska ligga inom nitratkänsligt område (hela länet utom Skinnskattebergs och Fagersta kommun samt Norbergs och Möklinta socken)
- åtgärden ska ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 3 000 000 kronor per ansökan

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 50 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 30 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 15 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 5 procent av budgeten

7.6 Anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

7.6.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för att anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc). Syftet med att anlägga tvåstegsdiken är att förbättra vattenkvaliteten. Huvudsyftet är att minska erosion och genom detta minska förluster av fosfor från åkermark.

7.6.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länets budget för 2015-20 är ca 3mkr/år för vattenvårdsåtgärderna sammantaget (våtmarker och dammar, förbättrad vattenkvalitet, tvåstegsdiken samt reglerbar dränering), vilket endast täcker en bråkdel av kostnaden för det av Vattenmyndigheten beräknade åtgärdsbehovet i länet. Samtidigt kan konstateras att intresset för att söka medel för vatteninsatser varit generande lågt i tidigare landsbygdsprogram och att det inte finns något som direkt talar för att det ska bli väsentligt annorlunda under kommande period. Länsstyrelsen avsätter trots detta en något större andel i den vatteninsatsgemensamma budgeten till tvåstegsdiken än vad vi befarar kommer att finnas intresse för – detta för att vi hoppas att denna nya och i länet hittills oprövade åtgärd ska röna ett visst nyfikenhetsintresse. Avrinningsområdets åkerandel samt recipientens föroreningsstatus kommer att vara de viktigaste prioriteringsgrunderna för stöd.

7.6.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen bedömer, utifrån erfarenheter från föregående program samt från alla olika våtmarksstödprogram dessförinnan, att antalet ansökningar per år kommer att bli rätt så ringa. Att självklart prioriterade fall ska behöva läggas på hög till ett visst datum känns inte optimalt. Länsstyrelsen väljer därför att avstå från beslutsomgångar för högprioriterade ärenden och istället ta beslut löpande i ärenden som når 200 poäng eller högre.

7.6.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6 och fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 16.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Regionala urvalskriterier

Regionalt kriterium- Tvåstegsdike	poängsättning	Viktning (totalt 100p)
1. Miljöinvesteringens placering	Miljöinvesteringen placeras i eller i anslutning till vattenförekomst som är klassad som sämre än god status. 2 poäng: Måttlig status 3 poäng: Otillfredsställande status 4 poäng: Dålig status +1 poäng: Avrinningsområdets storlek i tvåstegsdikets utlopp är större 300 hektar	30
2. Genomförande av miljöinvesteringen	5 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett mycket effektivt sätt 3 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett effektivt sätt	30
3. Miljöinvesteringens placering och utformning bidrar till att förbättra vattenkvaliteten	2 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 60 procent av åker 3 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 80 procent av åker +2 poäng: Dikessträckan är >0,5 km +1 poäng: Bredden på terrassen är >5 gånger fårans bredd	30
4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.	+ 2 poäng: Det finns problem med återkommande översvämningar + 2 poäng: Tvåstegsdiket förväntas gynna biologisk mångfald på ett sätt som det inte gjorde tidigare. + 2 poäng: Kombination med andra åtgärder och samverkan + 1 poäng: Investeringen är tillgänglig	10

7.6.5 Stödnivå

Stöd ges för 90 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter dike. Men det kan finnas tillfällen när stöd ges för 50 eller 100 procent av stödberättigande utgifter.

Följande gäller i Västmanlands län.

Länsstyrelsen kan välja att ge stöd för 50 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter dike i de fall där miljönyttan delvis är begränsad eller där det finns en definierad företagsnytta. I Västmanlands län kommer dock nivån 50 procent av stödberättigade utgifter inte att användas.

För tvåstegsdiken finns en gräns på 1 000 kronor per meter. I särskilt motiverade fall kan stöd ges för 100 procent av stödberättigande utgifter upp till 1 000 kronor per löpmeter tvåstegsdike. Dessa fall ska motiveras utifrån platsspecifika förhållanden i nitratkänsliga områden samt ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning. I Västmanlands län gäller följande:

För att få 100 procent av stödberättigade kostnader **ska** tvåstegsdiket:

- placeras inom nitratkänsligt område
- ha koppling till åtgärdsprogram för vattenförvaltning

Samt uppfylla **minst 3** av nedanstående punkter:

- tvåstegsdikets utlopp placeras mindre än 5 km uppströms eller i vattenförekomst som har otillfredsställande eller dålig status. Bedömning av status görs på samma sätt som för urvalskriterium 1, miljöinvesteringens placering.
- tvåstegsdiket kompletterar andra åtgärder
- tvåstegsdiket är ett samverkansprojekt, d.v.s. flera markägare är involverade eller samverkan sker på annat sätt, till exempel ideell organisation och markägare.
- tvåstegsdiket är demonstrations/visningsobjekt
- placeringen är initierad i samband med rådgivning, vattendragsvandring, uppsökande verksamhet etc.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 600 000 kronor per ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med under 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Miljöinvesteringar och fördelning av budget

Länsstyrelsen har en viss summa pengar för åtgärder som gäller förbättrad vattenkvalitet och biologisk mångfald. Så här fördelar vi pengarna indikativt:

- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald får 50 procent av budget
- anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet får 30 procent av budget
- miljöinvestering förbättrad vattenkvalitet får 15 procent av budget
- anlägga tvåstegsdiken får 5 procent av budgeten

7.7 Reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc)

Reglerbar dränering går att söka i nitratkänsliga områden i följande län:

Kalmar, Västra Götalands län, Värmland, Halland, Skåne, Blekinge, Jönköping, Östergötland, Södermanland, Västmanland, Örebro, Uppsala, Dalarna och Stockholm.

7.7.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta är ett stöd till miljöinvestering för reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 och fokusområde 4abc). Syftet med reglerbar dränering är att öka retention av kväve på åkermark och därmed minska övergödningen av sjöar, vattendrag och hav samt att medverka till en bättre vattenhushållning under torra förhållanden.

7.7.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Åtgärden lämpar sig bäst på lättare, genomsläppliga jordar som inte är särdeles vanligt förekommande i länet. Åtgärden har varit öppen att söka med samma ersättningsnivå även under föregående programperiod inom länets nitratkänsliga områden – dock utan att en endaste ansökan kommit in. Länsstyrelsen hoppas dock att åtminstone en eller ett par demonstrationsanläggningar ska komma att anläggas i länet under denna programperiod.

7.7.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Budgeten är nationell och avropas från Jordbruksverket. För bifall krävs minst 150 poäng av de regionala urvalskriterierna.

7.7.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 17.

Nationella urvalskriterier

För miljöinvesteringar finns bara regionala urvalskriterier.

Inga nationella urvalskriterier. Alla som klarar stödvillkoren kan få stöd. Urvalet görs utifrån de regionala urvalskriterierna.

Regionala urvalskriterier

Regionalt kriterium- Tvåstegsdike	poängsättning	Viktning (totalt 100p)
1. Miljöinvesteringens placering är lämplig	3 poäng: Jordarten är sand eller grövve 2 poäng: Jordarten är silt 1 poäng: Jordarten är gytig lera eller lergyttja 1 poäng: Miljöinvesteringen är placerad på Sulfidjord 1 poäng: Miljöinvesteringen sker på annan jord som Länsstyrelsen finner lämplig. +1-3 poäng: Recipient har otillfredsställande (1), måttlig (2) eller dålig (3) ekologisk status.	50
2. Förutsättningarna för miljöinvesteringen leder till bättre resultat	4 poäng: Lutning på åker där reglerbar dränering installeras är <1% 1 poäng: Lutning på åker där reglerbar dränering installeras är 1-2% +1 poäng Åkermarkens yta är större än 10 ha +1 poäng Det kommer finnas möjlighet till underbevattnings. +1 poäng Miljöinvesteringen ska användas som visningsobjekt	50

7.7.5 Stödbelopp

Den som söker stöd för reglerbar dränering får 8 000 kronor per brunn om stödet blir beviljat.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 8 000 kronor.

8 (Åtgärd 6) Jordbruks- och affärsutveckling

Under den här rubriken finns dels startstöd för företagare inom jordbruks-, trädgårds- och rennärings- och skogs- verksamhet, dels investeringsstöd som riktar sig till annan verksamhet än jordbruk, trädgård, rennärings- och skogs- verksamhet.

Förutom länsstyrelsen handlägger Sametinget startstöd riktat till rennärings-, samt investeringsstöd till förnybar energi samt för att skapa nya jobb. Sametinget har egen handlingsplan.

8.1 Startstöd (delåtgärd 6.1 fokusområde 2b)

8.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Startstödet till unga ska underlätta för yngre personer att starta eller ta över ett jordbruks-, rennärings- och trädgårdsföretag (delåtgärd 6.1, fokusområde 2b).

8.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Ett problem är att lantbrukarkåren blir allt äldre i länet. Andelen lantbrukare som uppnått pensionsålder har under en lång tid ökat samtidigt som andelen yngre har minskat. För en framtida utveckling av lantbruket i länet är det av stor vikt att öka andelen yngre lantbrukare. Länets lantbruksnäring står inför ett stort antal generationsskiften. För att länets lantbruk ska bibehålla sin stabila livskraft fordras att nya, välutbildade, unga lantbrukare tar över gårdarna, såväl kvinnor som män.

Utbildningsnivån är låg på landsbygden (hög andel som saknar gymnasial utbildning), i synnerhet bland utrikes födda. Allteftersom den tekniska utvecklingen framskrider blir det allt mera komplicerat att driva ett lantbruksföretag. Det ställs idag mycket stora krav på den företagare som startar ett lantbruk.

Mot denna bakgrund prioriterar vi nystartade jordbruks- och trädgårdsföretagare som startar upp eller går in i befintliga företag på heltid och bidrar aktivt till utvecklingen av primärproduktionen. Det är viktigt att stimulera de företagare som har goda möjligheter till lönsam primärproduktion. Det är också viktigt att nystartade jordbrukare har med sig en god grundutbildning, basen för ett framgångsrikt företagande i en föränderlig omvärld.

8.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka effekten och målstyrning i denna åtgärd kommer ansökningar som inkommit under en viss tidrymd ställas i konkurrens mot varandra, s.k. beslutsomgångar.

Länsstyrelsen avser att ha tre beslutsomgångar per år. Vid den första beslutsomgången 2017 beviljas tre stöd och vid de övriga beviljas två stöd.

Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas med i regelverket fastställd startpremie. Följande kriterier måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna.
- Lägsta nivå för att få stöd är 100 poäng (på en skala 0-500p) för de regionala urvalskriterierna. För ansökningar som är högt nationellt prioriterade, och får minst 450 poäng i de nationella urvalskriterierna, gäller inte miniminivån för regionala urvalskriterier.

De ansökningar som inte beviljas stöd på grund av att pengarna i beslutsomgången inte räcker förs vidare till nästa beslutsomgång.

För närvarande planeras inte någon utlysning.

8.1.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.1, fokusområde 2b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 18.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Planerad drift bedöms bidra till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +1 poäng: Det finns en nyligen upprättad energikartläggning +1 poäng: Det finns dokumenterat strukturerat miljö kvalitetsarbete +1 poäng: Planerad drift avser ekologisk produktion	10
2. Etableringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng: Etableringen medför ny produktion/produkter eller tjänster +2 poäng: Nya arbetsmetoder	20
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet att driva företaget.	+3 poäng: Den som söker stöd har praktisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stöd villkoren. +2 poäng: Den som söker stöd har praktisk utbildning från verksamhet utanför jordbruket som är användbar i företaget. +1 poäng Den sökande har eftergymnasial utbildning eller internationell utbildning eller praktik.	40

4. Sökanden är i behov av stöd för att underlätta starten som företagare.	+2 poäng: Den som söker kommer endast att ha inkomst från företaget, det vill säga ingen inkomst av tjänst utanför företaget. +2 poäng: Den som söker stöd startar ett företag utan någon pågående produktion. +1 poäng: Den som söker stöd går in i en befintlig verksamhet och utökar verksamhet. +1 poäng: Sökandes arbetstid inom primärproduktion och livsmedelsförädling omfattar heltid, det vill säga minst 1 720 timmar per år.	30
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

Regionala urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Etableringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng. Stödet gynnar företag som avser förädla jordbruksprodukter. +1 poäng. Stödet leder till etableringen av ny verksamhet. +1 poäng. Stödet gynnar ny marknad eller nischmarknad.	20
2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att driva företaget både på kort och på lång sikt.	+2 poäng. Sökanden har högskoleutbildning inom jordbruk eller trädgård. +1 poäng. Sökanden har praktisk eller teoretisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stöd villkoren. +1 poäng. Sökanden har arbetslivserfarenhet inom jordbruk. +1 poäng. Sökanden har internationell praktisk eller teoretisk erfarenhet.	20
3. Stödet bidrar till en positiv landsbygdsutveckling	+3 poäng. Stödet bidrar till en ökad primärproduktion. +2 poäng. Stödet bidrar till en lönsam primärproduktion.	60
Summa regional viktning		100

8.1.4.1 Prioritering av underrepresenterad grupp

I länet ska kvinnor och män ha lika förutsättningar att starta och utveckla företag i länet. I nuläget är kvinnor underrepresenterade i lantbruksnäringen, framför allt i ledande ställning och som ägare i företagen. Statistik från Jordbruksstatistisk årsbok 2014 visar att det år 2012 endast var 23 % av förvärvsarbetarna som var kvinnor i länet. År 2010 var andelen företagsledare som var kvinnor endast 13 % enligt statistik från SCB, vilket även framgår i länets SWOT-analys. Eftersom kvinnor i nuläget är underrepresenterade kommer ansökningar som ökar jämställdhet beaktas när ansökningar i övrigt uppnår samma poäng inom urvalskriterierna.

8.1.5 Etableringar som inte prioriteras regionalt

Ansökningar som gäller följande verksamheter kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

Grundkrav	Precisering
Den sökande arbetar mindre än heltid i sitt egna företag	Företaget ska ett underlag på 1720 timmar vid uppföljningstidpunkt.
Jordbruks- eller trädgårdsverksamhet utgör mindre än 50 % av intäkterna i företaget.	Den sökande ska ha fokus på att utveckla en lönsam primärproduktion.

8.1.6 Stödbelopp

Startstödet är totalt på 250 000 kronor. Beloppet kommer att betalas ut vid två tillfällen, den första utbetalningen är på 150 000 kronor och sker i samband med beslut om stöd. Ansökan om den andra utbetalningen ska ha kommit in senast 45 månader efter beslutet om stöd och betalas ut inom 5 år.

8.2 Investeringsstöd till förnybar energi (delåtgärd 6.4 fokusområde 5bc)

8.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet är till för att främja tillgång till och användningen av förnybar energi, samt öka användningen av avfalls-, rest- och biprodukter till energi. Det kan till exempel vara teknik, utrustning och anläggningar för produktion av förnybar energi samt förädling av energiråvara. (delåtgärd 6.4 fokusområde 5bc)

8.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Ett av Västmanlands mål i det regionala utvecklingsprogrammet är att vår energianvändning ska vara långsiktigt hållbar och bidra till minskad miljö- och klimatpåverkan. Man eftersträvar en minskande halt av skadliga ämnen i mark, luft och vatten. Fram till 2020 ska användningen av fossilt bränsle i Västmanland minskas radikalt.

Intresset för att använda biobränsle ökar i takt med kraven på förnybara energiformer. Användningen av biobränsle, främst för produktion av värme, har ökat kraftigt under den senaste tioårsperioden, både i Sverige och internationellt. Bioenergi får vi vid förbränning, rötning och förgasning av biobränsle. Till biobränslen hör trädbränslen, returlutar, åkerbränslen samt olika sorters avfall. Torv räknas ibland som ett biobränsle, ibland inte. Returlutar är rester i processvattnet från tillverkning av pappersmassa. När fibrerna i träet tagits bort återstår brännbara rester i returluten.

En blandning av olika biobränslen leder till en säkrare energitillförsel och ger bättre förutsättningar för att utveckla landsbygden och skapa nya företag och ökad sysselsättning. Jord- och skogsbruksmark kommer att ha en stor betydelse för länets framtida energiförsörjning. Förutom att användas som bränsle för framställning av värme och el, utnyttjas bioenergi också allt mer som bränsle för transporter. Bioenergin framställs då till exempel genom rötning av matavfall.

I vårt regionala utvecklingsprogram står det att vi ska byta ut fossila bränslen mot förnybara bränslen i fordon, uppvärmning och industriella processer.

Västmanland har valt att prioritera investeringar där råvaror eller resurser huvudsakligen kommer från närområdet eller angränsande län. Vikten av ökad sysselsättning lyfts ofta fram i Västmanlands utvecklingsprogram. Vi har därför valt att prioritera investeringar som leder till ökad sysselsättning på landsbygden.

Det långsiktiga målet inom energiområdet är att Västmanland ska vara ett föregångslän när det gäller minskning av resursförbrukning och energianvändning samt utsläpp av klimatgaser. Ett steg i den här riktningen är att vi prioriterar de företag som gjort en energikartläggning.

Efter denna kartläggning bör inriktningen vara att systematiskt arbeta för att tillvarata resurserna på bästa sätt. På alla nivåer i samhället behövs medvetenhet om vikten av energiomställning.

Västmanland har goda förutsättningar att lyckas uppnå sitt mål till 2020 ”att användningen av fossilt bränsle i Västmanland ska minska radikalt”. Länet har nämligen stor kompetens inom energiområdet genom till exempel Mälardalens högskola, Lantbrukarnas Riksförbund, Mälarenergi AB, Sala-Heby Energi samt ABB. I hela länet finns också flera världsledande exportföretag inom området energiteknik.

8.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen avser att ha tre beslutsomgångar per år. Hela anslaget som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) kommer att finnas tillgängligt för samtliga beslutsomgångar så långt budgeten räcker. Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 8.2.6).

Följande kriterium måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna och det regionalt anpassade kriteriet tillsammans.

8.2.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.4, fokusområde 5bc)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 19.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi + 2 poäng: Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi	40
2. Insatsen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+1 poäng: Investeringen är ny för företaget +2 poäng: Investeringen är ny för branschen eller i området +2 poäng: Investeringstypen förväntas få stor spridning + 3 poäng: Bi- eller restprodukter används	10
3. Sökanden har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20

4. Det finns ett identifierat behov av investeringen.	+1 poäng till +2 poäng: Produkter, råvaror eller resurser för energiproduktionen tas från närområdet. +1 poäng till +2 poäng: Investeringen ökar företagets sysselsättning +1 poäng: Företaget har genomfört en energikartläggning	30
---	--	----

8.2.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande investeringar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

I Västmanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

8.2.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 1 000 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.3 Investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d)

8.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet är till för att minska utsläppen av växthusgaser genom att investera i anläggningar för produktion av biogas, vilket exempelvis kan inkludera biogaspannor, uppgraderingar, lager för rötresten och rörledningar (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d).

8.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Ett av målen i länets regionala utvecklingsprogram är ”hållbar energianvändning och klimatanpassning”. Produktionsmetoderna ska anpassas så att miljömål uppfylls och hållbarhetsperspektivet ska vara vägledande. Biokol- och biogasproduktion är exempel på just sådana produktionsmetoder.

Biokol är ett klimatsmart jordförbättringsmedel. Det finns i dagsläget ingen anläggning för produktion av biokol i Västmanlands län. Vilket är synd, eftersom biokol kan vara ett sätt att lösa vår tids koldioxid och klimatproblem.

Däremot finns det två större biogasanläggningar, dels Projekt Växtkraft i Västerås och SBI (Sweden Biogas International).

I anläggningen som Projekt Växtkraft bedriver rötas biologiskt avfall från hushåll och restauranger tillsammans med vallgrödor från lantbruket, till biogas samt växtnäring. Projekt Växtkraft i Västerås kan tjäna som ett gott exempel på hur man kan koppla ihop stad och land i ett uthålligt kretslopp och producera biogas samt växtnäring. SBI bedriver ett samarbete med ett flertal grisproducenter i länet, biogas utvinns av grisködseln och grisproducenterna får tillbaka processad växtnäring. Större mängder skulle kunna produceras på sikt från båda anläggningarna. Det borde även finnas utrymme för flera liknande anläggningar.

I länet finns cirka 12 000 ha åkermark som inte används för jordbruksproduktion. Här ligger en stor potential att öka produktionen av energiråvara för bioproduktion på jordbruksmark.

För att åstadkomma en långsiktigt hållbar energianvändning krävs ett nära samarbete mellan forskning, utveckling och organisationer, som regionalt och lokalt kan arbeta för att informera om energieffektivisering och förnybar energi. I industrin ska användningen av fossila bränslen i processer och vid transporter bytas ut mot i första hand närproducerade förnybara bränslen.

Följande prioritering gäller i normalfallet:

Vid val mellan olika investeringar är det den som uppfyller de krav som ställs för stödet och med det högsta poängantalet i de nationella urvalskriterierna som avropas i första hand.

8.3.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För detta stöd tillämpas inte beslutsomgångar. Istället hanteras ansökningar löpande. Att tillämpa beslutsomgångar skulle förlänga tiden för beslut och försena genomförandet. Löpande hantering av ansökningar bidrar till en effektivare handläggning med kortare handläggningstider. Budgeten är nationell och avropas från Jordbruksverket. För bifall krävs minst 200 poäng av de nationella urvalskriterierna.

8.3.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.4, fokusområde 5d)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 20.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
5. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen gynnar produktionen och/eller användningen av biogas +2 poäng: Investeringen inkluderar utrustning eller sköts med metoder som syftar till att minska möjliga metanläckage från anläggningen +2 poäng: Det finns avsättning för den rötrest som produceras +2 poäng: Investeringen syftar till att uppgradera biogasen till fordonsgas	40
6. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen är ny för företaget 3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen 5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning	10
7. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+3 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +3 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
8. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft.	5 poäng: Nuvärdet av investeringen med investeringsstöd är positivt.	30
Summa nationell viktning		100

Regionala urvalskriterier

För investeringsstöd till gödselbaserad biogas finns inte några regionala urvalskriterier.

8.3.5 Stödnivå

Stöd ges till 40 procent av stödberättigande utgifter.

Högsta stödbelopp är 40 miljoner kronor.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

8.4 Investeringsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)

8.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Investeringsstödet till annan verksamhet än jordbruk, trädgård, rennäring och skogsbruk för att skapa nya jobb är till för att främja diversifiering och främja skapandet och utveckling av små företag för att få fler arbetstillfällen på landsbygden (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a).

8.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I Västmanlands utvecklingsprogram står att vi ska öka antalet nya företag. Det är också viktigt att bevara befintliga företag och ge dessa en möjlighet att utvecklas och/eller diversifiera sin verksamhet vid behov.

Västmanland arbetar för ett ”Dynamiskt näringsliv”. Med dynamiskt näringsliv menas att vi ska arbeta med att utveckla entreprenörskap och nyföretagande. Arbeta tvärssektoriellt över branschgränser och med hållbarhetsperspektiv. Öka konkurrenskraften för små och medelstora företag och öka antalet företagsetableringar i länet.

Västmanlands näringsliv, har flera storföretag inom styrkeområden som: automation, järnväg, energi och välfärd/hälsa. Det finns en ambition att vi ska bli bättre på andra branscher också som t.ex. turism och upplevelser. Det finns en stor potential eftersom vårt län har en mångfald av attraktiva miljöer. Våra naturgivna förutsättningar och tidigare generationers arbete har skapat ett landskap med rik mångfald ur såväl biologisk synpunkt som kulturmiljösynpunkt. Detta bör vi ta tillvara på i kommersiellt syfte.

Vi välkomnar alla branscher i Västmanland som ger arbetstillfällen, turismbranschen är bara ett exempel. Ett annat exempel är gruvnäringen. Det finns intresse av att starta gruvbrytning i Sala, Norberg och Skinnskatteberg och på sikt även i Fagersta. Att utöka turismsatsningen och starta gruvbrytning i länet skulle ge fler arbetstillfällen och genererar förhoppningsvis en inflyttning till länet. Västmanland behöver vidta åtgärder som genererar en positiv befolkningstillväxt. Det kommer nämligen bli brist på kompetent arbetskraft i vårt län, eftersom många sysselsatta går i pension de närmaste tio åren. Alla ”investeringar” som medför inflyttning till länet prioriteras.

Västmanlands län prioriterar investeringar som ger fler nya arbetstillfällen på landsbygden. Även befintliga företag som vill investera för att vara konkurrenskraftiga prioriteras.

I brist på medel kan även följande prioriteringar användas utan inbördes ordning:

- Investeringar som ingår i samverkan mellan företag över branscher, näringar och sektorer
- investeringar som ingår i så kallade ”kluster”

- ekoturism
- hästnäring
- gruvnäring
- energiproduktion
- fiskenäring och
- diversifiering (om företaget är tvunget ha fler ben att stå på för att överleva).

De ovan nämnda inriktningarna framkom som länets möjligheter i SWOT-analysen. Det är viktigt att vårt län kan erbjuda en vacker landsbygd med många arbetstillfällen, fungerande service (t.ex. detaljhandel) och omsorg. Då kommer Västmanlands landsbygd att bli en attraktiv plats att bo på och förhoppningsvis ökar inflyttningen och framtiden blir tryggad.

8.4.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

För att öka effekten och målstyrning i denna åtgärd kommer ansökningar som inkommit under en viss tidrymd ställas i konkurrens mot varandra, s.k. beslutsomgångar.

Länsstyrelsen avser att ha tre beslutsomgångar per år.

Inkomna ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningar som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se 8.4.6).

Följande kriterium måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 250 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna och det regionalt anpassade kriteriet tillsammans.

50 procent av anslaget som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) finns kvar. Detta kommer att fördelas jämnt mellan samtliga beslutsomgångar 2017 och 2018. Om medel fortfarande finns kvar efter 2018 förs de vidare till 2019.

Justering av denna rutin kan komma att göras om det i förordningar och föreskrifter beslutas att handläggningstiden ska vara kortare.

För närvarande planeras inte någon utlysning.

8.4.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 6.4, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 21.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden	1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid 3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget 4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget +1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året	30
2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål +2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen +1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag	10
3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	+3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas och/eller att nya tjänster erbjuds i området +2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning	10
4. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen +2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare +1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
5. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen.	+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen i någon grad +1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen +1 poäng: Kassalikviditeten efter investering är mindre än 1 +1 poäng: Självfinansieringsgraden är större än 1 +1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 %	10
6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	+2 poäng: Investeringen bidrar till att skapa eller bevara arbetstillfällen +1 poäng: Investeringen stärker lönsamheten i företaget +1 poäng: Investeringen bidrar till att marknaden i området utvecklas +1 poäng: Investeringen gynnar områdets attraktionskraft	25
Summa viktning		100

8.4.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Ansökningar som gäller följande verksamheter kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

- Investeringar som på ett uppenbart sätt motverkar miljökvalitetsmålen. Exempel på sådana investeringar kan vara investeringar med stora utsläpp av växthusgaser, eller gödningsmedel, utsläpp av förorenande kemikalier eller verksamhet som på ett uppenbart sätt stör värdefullt växt- och djurliv.

8.4.6 Stödnivå

Stödnivån ska vara 40 procent av stödberättigande kostnader upp till högsta stödbelopp.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 600 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

9 (Åtgärd 7) Service, infrastruktur och attraktiv landsbygd

Den här rubriken gäller investeringar som med stor sannolikhet inte skulle genomföras utan stöd, men där den gemensamma nyttan är stor.

För de här investeringarna finns det krav på att en offentlig organisation i vissa fall går in med pengar för att finansiera investeringen. Det kan exempelvis vara kommun, landsting, region eller länsstyrelse. Detta gäller dock inte för stöd till bredband eller för den del av stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden som rör investeringar i kommersiell service.

9.1 Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i småskalig infrastruktur. Sametinget har egen handlingsplan.

9.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar i småskalig infrastruktur ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.2) Syftet är att förbättra den småskaliga infrastrukturen på landsbygden för att därigenom ge en ökad livskvalitet och en tryggare utomhusmiljö för de boende på landsbygden. Stöd till sådana investeringar kan med fördel ges när de ligger i anslutning till andra investeringar som fått stöd inom landsbygdsprogrammet (fokusområde 6b).

9.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

En god livsmiljö är viktigt för ett attraktivt Västmanland. En god livsmiljö ger trygghet och välbefinnande och ger förutsättningar för inflyttning. Effektiva och hållbara kommunikationer ska underlätta både arbetspendling och det dagliga livet i hela länet.

Regionalt kriterium: Investeringen har kommunalt stöd.

- Kommunerna handhar och planerar likartade insatser som kan vara aktuella inom denna delåtgärd. För att tidigt i processen upptäcka att ingenting likartat planeras bör kontakt upprättas i ett tidigt stadium.

Regionalt kriterium: Investeringen gynnar bygdens attraktionskraft.

- Goda livsmiljöer är en förutsättning för inflyttning och för att kunna behålla de boende på landsbygden. Men gynnar även fritidsboende och turism. Långsiktiga satsningar inom service, företagande och fritid stimuleras. Därför kommer sådana satsningar som kan påvisa sådana effekter att prioriteras.

Regionalt kriterium: Investeringen är en del i en helhetslösning.

- Investeringar som kompletterar och förstärker andas insatser i bygden kommer att prioriteras.

Regionalt kriterium: Investeringen ingår i en samverkanslösning.

- Viktigt att stötta lokala initiativ där engagemang och delaktighet kan överbrygga språk-, generations- och kulturgränser. Investeringar som leder till ökad samverkan mellan företag, föreningar, organisationer och boende på landsbygden kommer därför att prioriteras.

Regionalt kriterium: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen.

- För att investeringen ska bli hållbar över tid är det viktigt med en långsiktig plan för drift och underhåll. Denna ska beskriva hur verksamheten ska bedrivas efter projekttidens slut.

9.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen avser att ha tre beslutsomgångar per år så länge anslaget räcker.

Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 9.1.6).

Följande kriterium måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna och det regionalt anpassade kriteriet tillsammans.

Under 2016 godkändes inga ansökningar. Därför kommer hela anslaget som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) att finnas tillgängligt för samtliga beslutsomgångar 2017 så långt budgeten räcker. Om medel fortfarande finns kvar efter 2017 förs de vidare till 2018.

9.1.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.2, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 22.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	25
2. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.	+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser +2 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen +1 poäng: Organisatören har en tydlig och relevant målbild +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	30
3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	+1 poäng. Investeringen är prioriterad i kommunen. +1 poäng. Investeringen är en del i en helhetslösning. +2 poäng. Investeringen gynnar bygdens attraktionskraft. +2 poäng. Investeringen ingår i en samverkanslösning. +2 Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen	45
Summa nationell viktning		100

9.1.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande investeringar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

I Västmanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.1.6 Stödnivå

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse i de fall det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

9.2 Stöd till bredband (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c)

9.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till bredband ges för att öka tillgången till bredbandsnät med hög överföringskapacitet, så kallade nästa generations accessnät (NGA-nät) på landsbygden. Syftet med stödet är att öka tillgängligheten till, användningen av och kvaliteten på informations- och kommunikationsteknik i landsbygdsområden (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c).

9.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

I bredbandsstödet används bara gemensamma nationella prioriteringar. De projekt som beviljas stöd ska bidra till att uppfylla målen i den regionala bredbandsstrategin. I de fall det finns en kommunal bredbandsstrategi ska projektet även bidra till att uppfylla kommunens mål för bredbandsutbyggnad.

Bakgrund

Västmanland har en regional basinfrastruktur bestående av optiska fiberkablar i de flesta tätorter i länet. Det finns dock områden i alla kommuner där det inte finns möjlighet till både fast och mobil uppkoppling av god kvalitet och hög överföringskapacitet framför allt i småorter och glesbygd. Detta beror främst på att det saknas marknadsmässiga förutsättningar för utbyggnad av bredband i småorter och glesbygd.

Behovet är stort av en väl fungerande IT-infrastruktur med ett pålitligt bredband med hög kapacitet i hela länet. Det handlar om att höja täckningsgraden av den fasta och mobila IT- infrastrukturen och om att behålla och höja kvaliteten på den redan etablerad infrastrukturen och att även säkerställa täckningen för mobil telefoni. Inom detta område finns det sammanfattningsvis två växande behov; allt högre bredbandshastigheter och möjlighet att kunna använda digitala tjänster på alla platser i länet och vid alla tidpunkter via mobila enheter.

Tillgången till bredband är av avgörande betydelse för att det i glest bebyggda områden i Västmanland ska vara möjligt att understödja utvecklingen av livskraftiga företag och boendemiljöer som är attraktiva. Genom ökad tillgänglighet till digitala tjänster kan företagens geografiska konkurrensnackdelar neutraliseras, nya affärsidéer utvecklas, innovativa lösningar för välfärdstjänster och samhällsservice av skilda slag göras tillgängliga även i länets glesaste delar.

För att nå målet att minst 90 procent av länets befolkning i både orter och glesbygd får tillgång till en höghastighetsanslutning till Internet år 2020, samt en bättre mobiltäckning, är den övergripande utbyggnadsstrategin att förtäta och förlänga basinfrastrukturen i länet med optisk fiber.

Bredbandsinfrastrukturen som etableras ska ha god koppling till Bredbandsstrategi för Västmanlands län. De projekt som beviljas stöd ska bidra till att uppfylla målen i den regionala bredbandsstrategin. I de fall det finns en kommunal bredbandsstrategi ska projektet även bidra till att uppfylla kommunens mål för bredbandsutbyggnad. Samverkanslösningar, där både regionala,

kommunala och lokala aktörer deltar, ska eftersträvas för kostnadseffektivitet och för att satsningen ska bli långsiktigt hållbar. Det ideella arbetet utgör här en viktig del i arbetet och minskar projektets kostnader såväl som även den privat finansiering. Den modell med aktiva byaföreningar som varit gällande är viktig för utbyggnad av fiberbaserat bredband i länet men även kommunen har sökt och byggt fiberbaserat bredbandsnät.

Målsättningen enligt Länsstyrelsens bredbandsstrategi innebär att minst 90 procent av befolkningen och företagen i länet ska ha en bredbandsanslutning via optisk fiber alternativt kabel-tv-nät som kan leverera hastigheter på minst 100 Mbit/s. Det är en förutsättning för att Västmanlands näringsliv ska utveckla och för att länets attraktionskraft ska bli stark och hållbar. Mot denna bakgrund prioriterar vi i Västmanland projekt med hög kostnadseffektivitet. Genom att stöden ges till accessnät når vi de slutanvändare på landsbygden som inte annars skulle kunna få bredband på marknadsmässiga villkor. De accessnät som etableras genom stödet ska samtidigt bilda ett ortsammanbindande nät.

Projektets organisation kommer att ha stor betydelse också. God kunskap och kompetens i genomförandeorganisation är betydelsefullt för att skapa förutsättningar för att investering i fiberbaserat bredband ska bli ändamålsenlig. Det också viktigt att projekt har en finansieringsplan som tryggar likviditet för hela projektet. I finansieringsplan ska stödet inte räknas in.

Ett urval av länets marknadsaktörer:

- SalaNet bygger fibernät inom Sala kommun till både villor, BRF:er och hyreslägenheter i de områden som är marknadsmässiga intressanta dvs. i tätort.
- Zitius och Fibergruppen är aktiva i länets norra delar. De är främst inriktade på landsbygden.
- Skanova/Telia håller på att bygga ut i Fagersta och Norbergs tätort samt i Skinnskattebergs tätort.
- Fibra bygger ut stadsnät i kommunerna Arboga, Hallstahammar och Västerås men fokus läggs på de marknadsmässiga intressanta tätbebyggda områden vilket gör att landsbygden halkar efter
- Lidén Data bygger accessnät mest i utkanten av Västerås som ligger närmast mot Enköping.
- Köpings Kabel TV bygger nät i områden där det är tätort men kan tänka sig bygga ut accessnät till landsbygden med hjälp av stödet.

Trots att flera aktörer är verksamma i länet så krävs stöd för landsbygden. Ofta byggs de lättillgängliga delarna först och de svåra blir kvar, d.v.s. de områden på landsbygden som har sämre markförhållanden, där avstånd mellan husen är långa och där det är kostsamt att gräva och bygga ut fiberbaserad accessnät.

9.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Anslaget som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) kommer sannolikt att ta slut 2016. Om anslaget inte tar slut eller om ytterligare medel tillförs avser Länsstyrelsen att ha två beslutsomgångar per år så länge budgeten räcker. Dessa medel görs tillgängliga i sin helhet för samtliga beslutsomgångar. Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker.

Följande kriterium måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 350 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna och det regionalt anpassade kriteriet tillsammans.

9.2.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.3, fokusområde 6c)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Det finns bara nationella urvalskriterier för bredband. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 23.

Nationella urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning Bedömningsgrunder	Viktning
1. Projektet ger hög anslutningsgrad till bredbandsnätet	1 poäng: 50 – 74 procent anslutna inom avgränsat område för projektet. 3 poäng: 75 – 84 procent anslutna inom avgränsat område för projektet. 5 poäng: 85 procent eller fler anslutna inom avgränsat område för projektet.	45
2. Projektet har ett högt antal möjliga anslutningar till bredbandsnätet	2 poäng: 20 - 49 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 3 poäng: 50 - 99 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 4 poäng: 100 – 199 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet. 5 poäng: Minst 200 möjliga anslutningar inom avgränsat område för projektet.	40
3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen	+1 poäng: Likviditeten för projektets genomförande är tryggad. +1 poäng: Det finns en projektledare utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en ekonomiansvarig utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en upphandlingskunnig utsedd för projektet. +1 poäng: Det finns en person med relevant teknisk utbildning eller erfarenhet i projektet.	15
Summa viktning		100

Regionala urvalskriterier

För stöd till bredband finns inte några regionala urvalskriterier.

9.2.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Det finns inte några regionala prioriteringar inom bredband.

9.2.6 Stödnivå

Stödnivån i länet är anpassad till de regionala förutsättningarna utifrån gemensamma riktlinjer som tagits fram av Jordbruksverket. Samma stödnivå används för alla projekt som beviljas stöd inom länet.

Följande faktorer har vägts samman:

- bredbandsnätets storlek, som utgår från antal personer per kvadratkilometer i länets olika kommuner
- markförhållanden, som speglas av andelen åkermark, betesmark, skog inklusive berg, myrar, mossar och liknande svåra marker samt andelen sjöar och vattendrag i länet.
- historiska kostnader för bredbandsinvesteringar under åren 2010-2013 hämtade från bredbandsstödet i landsbygdsprogrammet 2007-2013. Riktlinjen syftar till att den privata insatsen i genomsnitt ska vara likvärdig kostnaden för en uppkoppling i tätort.
- tillgång till marknadsaktörer i länet och vilka affärsmodeller de erbjuder. Brist på aktiva marknadsaktörer kan motivera en högre stödnivå.

I Västmanlands län får de som investerar i bredband 60 procent i stöd av de stödberättigande utgifterna. Stödprocent framgår i bilaga 35. Denna andel utgår från en nationell gemensam uträkningsmall med en viss justering för att kompensera för skillnaderna i befolkningsstruktur.

Länets befolkningstäthet är mycket ojämnt fördelad. Kommunerna nära Mälaren är tätbefolkade medan Bergslagskommunerna är glesbefolkade. Eftersom behovet av bredband är störst i de norra länsdelarna så missgynnas målgruppen för bredbandsstödet i Västmanland av den uträkningsmall som används för delberäkning av stödprocent avseende nätets storlek baserat på befolkningstäthet.

Stödprocenten motiveras även av att det i stora delar av Västmanlands landsbygd är svåra markförhållanden och att denna stödandel ska ge en rimlig anslutningskostnad för hushållen och företagen. Markförhållandena i länet varierar och de målgrupper som är i störst behov av stöd för utbyggnad bor i områden där det är långt emellan husen och där det är svårast att bygga ut och gräva. Här består landskapet till stor del av skogsbygd med stenig, svårframkomlig terräng i sprickdalslandskap med vattendrag.

En genomgång av de avslutade och beviljade projekten till bredbandsstöd under programperioden 2007-2013, visar grovt att snittkostnaden per anslutning ligger på ca 50 000 kr. För vissa projekt, där bebyggelsen generellt är glesare och terrängförhållandena besvärligare låg snittkostnaden per anslutning mellan 60 000 kr och 75 000 kr. Detta kan jämföras med tätorternas kostnader som ofta ligger mellan 15 000 kr och 26 000 kr per anslutning, utan ideell insats.

Inom detta stöd är det rimligt med en egeninsats och därför har nivån för stödandelen satts till 60 procent av stödberättigade utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

9.3 Stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i service och fritid. Det gäller då idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler. Sametinget har egen handlingsplan.

9.3.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar i service och fritid ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.4). Syftet med stödet är att skapa och behålla service på landsbygden. Det kan vara kommersiell och viss offentlig service, servicepunkter där flera olika typer av service finns samlat, men också investeringar för att skapa bra möjligheter för idrott och fritid samt samlingslokaler, vilket gynnar både boende och besökare(fokusområde 6b).

9.3.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Investeringar i kommersiell och viss offentlig service

Det regionala arbetet har Västmanlands Regionala Serviceprogram som utgångspunkt, vilket även omnämns i SWOT-analysen. Insatser som planeras/prioriterade områden under perioden 2014-2020 skall ha direkt bäring på dessa avgränsningar:

- Dagligvaror
- Drivmedel
- Betaltjänster
- Idéinventering
- Bredband (för att främja service på utsatta orter)

Västmanland är ett litet län med mindre glesbygdsproblematik än andra län. Samtidigt betyder servicen på landsbygden mycket för de boende. Kommunernas engagemang är en viktig förutsättning för ett framgångsrikt arbete inom RSP, liksom samarbetet med byalag, föreningar och andra aktörer på landsbygden.

Orterna Riddarhyttan, Möklinta och Götlunda har störst procentuella minskningen av innevånarna mellan 2005-2010 av Västmanlands prioriterade lanthandlare. De ligger också långt från Västerås eller annan större ort och har inte lika lätt att utnyttja servicen därifrån. Götlunda ligger dock inte lika avsides som de andra men har ändå haft stor befolkningsminskning. Dessa bör främjas mer än andra om så är möjligt.

Ägarbyte är en kritisk händelse för en lanthandel. Ibland har köparna vid ägarbyte av en lanthandel upplevt att de blivit lurade eller räknat fel vid förvärvet av butiken vilket skapat allvarliga svårigheter.

Idrotts- och fritidsanläggningar

Trots länets relativa litenhet finns en stor variation av olika landskapstyper inom länet. Detta i kombination med de många kulturhistoriskt intressanta miljöerna, många med rötter i bergshanteringen, har skapat bra förutsättningar för ett rikt kultur- och fritidsliv till glädje för både boende och besökare. Till detta kommer ett väl utvecklat föreningsliv, inte minst på idrottssidan. Men trots att befolkningstrenden vänt med resultat att alla länets kommuner under 2014 upplevde en befolkningsökning minskar befolkningen på landsbygden till förmån för tätorterna. Därför är det viktigt för delaktighet och samhällsgemenskap att skapa naturliga mötesplatser även på landsbygden där kulturinstitutioner, folkbildning och övrigt föreningsliv kan mötas. Dessa kan sedan fungera som motorer i lokal utveckling.

Investeringen utnyttjar lokaler/anläggningar till nya ändamål.

- Att nyttja befintliga lokaler/anläggningar till nya ändamål i stället för att bygga nytt kommer att prioriteras.

En barnkonsekvensanalys är genomförd.

- Att medverka till bra boendemiljöer för barnfamiljer är viktigt med bakgrund av en åldrande befolkningsstruktur på landsbygden. Därför kommer insatser där en barnkonsekvensanalys genomförts prioriteras.

Investeringen bidrar till att bibehålla eller skapa nya arbetstillfällen.

- Att bibehålla eller skapa arbetstillfällen på landsbygden är en grundläggande förutsättning för en levande landsbygd som i sin tur bland annat ger underlag för bibehållen eller utökad service. Därför kommer sådana satsningar att prioriteras.

Investeringen gynnar en eller flera grupper som dag missgynnas på det aktuella området.

- Investeringar som gynnar en eller flera grupper som idag saknar tillgång till idrotts- eller fritidsanläggningar, exempelvis personer med olika typer av funktionsnedsättningar. Alla ska ha tillgång till en god livsmiljö. Detta skapar vi genom att öka människors delaktighet och inflytande genom jämställd och jämlik tillgång till samhällets resurser. Därför prioriteras sådana insatser.

Investeringen bidrar till att flera verksamheter kan samnyttja lokalen

- Det kan handla om olika sporter som nyttjar samma anläggning eller att helt olika aktiviteter samsas i samma lokaler. Detta för inte bara med sig ett effektivt resursutnyttjande utan skapar även nya kreativa samarbeten som kan utveckla bygden. Därför prioriteras sådana insatser.

Investeringen gynnar bygdens attraktionskraft.

- Goda livsmiljöer är en förutsättning för inflyttning och för att kunna behålla de boende på landsbygden. Men gynnar även fritidsboende och turism.

Långsiktiga satsningar inom service, företagande och fritid stimuleras. Därför kommer sådana satsningar som kan påvisa sådana effekter att prioriteras.

Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen.

- För att investeringen ska bli hållbar över tid är det viktigt med en långsiktig plan för drift och underhåll. Denna ska beskriva hur verksamheten ska bedrivas efter projekttidens slut. Ansökningar där en sådan plan finns kommer att prioriteras.

9.3.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Investeringar i kommersiell och viss offentlig service

Beslutsomgångar skall inte användas för investeringar i service. Ärenden som kommer in skall handläggas så fort som möjligt. Urvalskriterier kommer att vara avgörande för om ett ärende får bifall eller avslag. Lägsta nivå för att få stöd är 200p (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna.

Det är viktigare med en snabb handläggning än att ställa ärenden mot varandra. Ärendena bedöms inte heller vara tillräckligt många för att detta skall vara relevant.

Idrotts- och fritidsanläggningar

Den totala budget som Västmanland har tilldelats i steg 1 (bilaga 2) kommer att göras tillgänglig vid tre beslutsomgångar per år så länge budgeten räcker. Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 9.3.6).

Lägsta nivå för att få stöd är 200p (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna.

9.3.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.4, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Följande områden har eget regionalt anpassat urvalskriterium

- investeringar i kommersiell och viss offentlig service
- investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler

Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 24.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning Första utkast
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	10
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom området +1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	15
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet. <u>+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning</u>	20
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	<i>Investeringar i kommersiell och viss offentlig service:</i> 5 poäng Investeringen bidrar till målen i det regionala serviceprogrammet 1 - 3 poäng Investeringen ökar serviceutbudet. <i>Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar:</i> +1 poäng: Investeringen bidrar till att flera verksamheter kan samnyttja lokalen +1 poäng: Barnkonsekvensanalys är gjord enligt Riksidrottsförbundet checklista +1 poäng: Investeringen bidrar till att bibehålla eller skapa nya arbetstillfällen +2 poäng: Investeringen gynnar en eller flera grupper som dag missgynnas på det aktuella området. +2 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning +2 poäng: Investeringen gynnar bygdens attraktionskraft. +2 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen	40
5. Investeringen har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.	15
Summa nationell viktning		100

9.3.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande investeringar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

I Västmanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.3.6 Stödnivå

Investeringar i kommersiell service

1. Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om det inte finns särskilda skäl enligt punkt 2. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 50 000 kronor.

2. Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter om någon av punkterna nedan är uppfyllda, vilket ses som särskilda skäl. Stöd beviljas inte till dessa ansökningar om stöd om de stödberättigande utgifterna är mindre än 30 000 kronor.

1. investeringar i förbättrad tillgänglighet
2. investering vid uppstart av nedlagd butik
3. investeringar för bättre miljö och klimat som exempelvis energieffektivisering
4. investeringar för att komplettera ett försäljningsställe med andra grundläggande servicefunktioner som exempelvis olika typer av ombudsverksamheter så som post- och pakethantering eller apotek
5. försäljningsstället ryms inom prioriterat område i länsstyrelsens handlingsplan utifrån de regionala serviceprogrammen.

En ersättningsinvestering för kyl- och frysutrustning kan ges 90 procent i stöd om den kan motiveras utifrån någon av punkterna 1-4 ovan.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 1 200 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar samt samlingslokaler

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter för övriga investeringar, som samlingslokaler, anläggningar för idrotts- och fritidssysselsättningar. Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter för dessa övriga investeringar.

I Västmanlands län är högsta stödbelopp 800 000 kronor per stödmottagare.

En stödmottagare kan sammanlagt endast få stöd upp till det högsta stödbeloppet inom en period av tre år. Detta gäller per delåtgärd och fokusområde och tiden räknas från den först inkomna ansökan.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

9.4 Stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b)

Förutom länsstyrelsen handlägger också Sametinget stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation. Sametinget har egen handlingsplan.

9.4.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd till investeringar ges där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.5). Syftet med stödet är att utifrån landsbygdens resurser skapa möjligheter för rekreation för allmänheten och förbättra möjligheterna till turism (fokusområde 6b).

9.4.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Länet har goda förutsättningar för rekreation och turism. Länets vision som ansluter till den nationella strategin är att besöksindustrin ska fördubblas från 2010 till 2020. Detta ska ske genom att utveckla en hållbar och lönsam besöksnäring. För att uppnå detta måste näringen bli mer professionell och konkurrenskraftig. Två av huvudspåren för länet är att satsa på internationell och nationell affärsutveckling. En viktig fråga är att få fram säljbara exportmogna produkter.

Följande områden prioriteras högst:

Investeringen utnyttjar och utvecklar naturgivna/kulturgivna förutsättningar.

- Det är viktigt att ta fram och förädla platsernas unika egenskaper. Detta gör att man inte bara kan flytta verksamheten utan besökaren lockas hit till länet.

Investeringen leder till nya säljbara produkter internationellt

- För att få utväxling och tillväxt inom näringen i länet krävs nya säljbara produkter gångbara på den internationella marknaden. Besökarna letar reseanledningar och vi har få riktiga dragare i länet. Därför kommer insatser som bidrar till att skapa nya produkter att prioriteras.

Investeringen bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare på attraktiva platser i länet.

- Länet har många attraktiva miljöer men dessa kan behöva tillgängliggöras på olika sätt. Därför kommer sådana insatser att vara prioriterade,

Investeringen bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare med begränsad rörlighet, språkbegränsningar eller andra hinder på attraktiva platser i länet.

- Länet har många attraktiva miljöer men dessa kan behöva tillgängliggöras på olika sätt. Ibland krävs särskilda åtgärder för grupper med särskilda behov. Därför kommer sådana insatser att vara prioriterade,

Investeringen bibehåller eller skapar nya arbetstillfällen.

- Att bibehålla eller skapa arbetstillfällen på landsbygden är en grundläggande förutsättning för en levande landsbygd som i sin tur bland annat ger underlag för bibehållen eller utökad service. Därför kommer sådana satsningar att prioriteras.

Investeringen gynnar olika former av samverkanslösningar eller samlokaliseringar.

- Olika samverkanslösningar kan ge många fördelar och leda till högre lönsamhet, hållbarhet och konkurrensfördelar. Detta för inte bara med sig ett effektivt resursutnyttjande utan skapar även nya kreativa samarbeten som kan utveckla verksamheten hos de inblandade. Därför prioriteras sådana insatser.

Det finns en långsiktig plan för drift och underhåll för investeringen.

- För att investeringen ska bli hållbar över tid är det viktigt med en långsiktig plan för drift och underhåll. Denna ska beskriva hur verksamheten ska bedrivas efter projekttidens slut. Ansökningar där en sådan plan finns kommer att prioriteras.

Investeringen kompletterar andra insatser.

- Investeringar som kompletterar och förstärker andra insatser i bygden kommer att prioriteras.

9.4.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen avser att ha tre beslutsomgångar per år. Under 2016 godkändes inga ansökningar. Därför kommer hela anslaget som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) att fördelas 2017. Anslaget fördelas jämnt över beslutsomgångarna. Om medel fortfarande finns kvar efter årets slut förs de vidare till 2018.

Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 9.4.6).

Lägsta nivå för att få stöd är 200p (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna.

För närvarande planeras inte någon utlysning.

9.4.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.5, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 25.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning Första utkast
1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	10
2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer 4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	15
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet för investeringen.	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	20
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen.	+1 poäng till +3 poäng: Investeringen gynnar områdets attraktionskraft +1 poäng till + 2 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet. +2 poäng: Investeringen bibehåller eller skapar nya arbetstillfällen. +2 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning. +2 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen.	40
5. Investeringen har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.	15
Summa nationell viktning		100

9.4.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande investeringar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

I Västmanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.4.6 Stödnivå

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd för röjning och skyltning till stigar och leder genom skog och mark ges i form av enhetskostnad:

Ersättningsnivå

950 kronor per 100 meter i skog som behöver röjas

600 kronor per 100 meter i öppen mark som behöver röjas

100 kronor per 100 meter i mark som inte behöver röjas, som vägar, tydliga stigar eller andra ytor där det enda som krävs är skyltning.

9.5 Stöd till utveckling utredningar och restaurering av natur- och kulturmiljö (delåtgärd 7.6 fokusområde 6b)

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö. Det är länsstyrelserna, Sametinget och Jordbruksverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

9.5.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Stöd ges till investeringar där den gemensamma nyttan är stor men det inte finns några incitament för att någon enskild skulle finansiera investeringen (delåtgärd 7.6). Syftet med stödet är att bevara och utveckla de värden som är förknippade med olika geografiska områdens attraktivitet. Eftersom stödet bidrar både till lokal utveckling och att nå nationella miljö kvalitetsmål bidrar åtgärden också till kollektiva nyttigheter. (fokusområde 6b)

I delåtgärd 7.6 finns också 4 miljöinvesteringar. Du hittar dem i kapitel 7. Det beror på att det finns miljöinvesteringar även i delåtgärd 4.4 och vi har valt att samla alla miljöinvesteringar i samma kapitel.

9.5.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

Vi vill främja friluftsliv, utveckla attraktiva boendemiljöer och ge bättre förutsättningar för turism i länet. Grunden för denna utveckling finns i länets rika kulturarv, de många värdefulla natur- och kulturmiljöerna och det goda geografiska läget. Här har även länets hembygdsgårdar en viktig plats. Men även det rikhaltiga immateriella kulturarvet som skapats genom århundraden är en värdefull tillgång i detta arbete. Genom att bevara, vårda och utveckla dessa värden blir länet en attraktiv plats att bo, leva och verka i.

9.5.2.1. Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljöer

Investeringen bidrar till att vårda/restaurera värdefulla arter, kulturmiljöer och kulturhistoriska byggnader.

I länet finns arter, kulturmiljöer och kulturhistoriska byggnader som riskerar att försvinna. Dessa kan vara viktiga för att behålla landskapsbilden, den biologiska mångfalden och i förlängningen länets attraktivitet för turism och rekreation. Insatser som gynnar sådana miljöer och arter kommer att prioriteras.

Investeringen bibehåller eller skapar nya arbetstillfällen.

Att bibehålla eller skapa arbetstillfällen på landsbygden är en grundläggande förutsättning för en levande landsbygd som i sin tur bland annat ger underlag för bibehållen eller utökad service. Därför kommer sådana satsningar att prioriteras.

Investeringen bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare i attraktiva kultur- och naturmiljöer.

Länet har många attraktiva miljöer men dessa kan behöva tillgängliggöras på olika sätt. Därför kommer sådana insatser att vara prioriterade.

Investeringen bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare med begränsad rörlighet, språkbegränsningar eller andra hinder i attraktiva kultur- och naturmiljöer.

Länet har många attraktiva kultur- och naturmiljöer men dessa kan behöva tillgängliggöras på olika sätt. Ibland krävs särskilda åtgärder för grupper med särskilda behov. Därför kommer sådana insatser att vara prioriterade.

Tillvarata och/eller utveckla traditionell och lokal kunskap.

Projekt som tillvaratar eller utvecklar traditionell och lokal kunskap kommer att prioriteras. Exempel på detta kan vara hantverk, byggnadsvård samt matkultur.

Långsiktig förvaltning av värdena

Vi kommer att prioritera ansökningar som kan visa på hur man långsiktigt kommer att förvalta resultatet av investeringen. Detta gäller inte bara de fysiska värdena utan gäller även i hög grad de immateriella värdena.

Investeringen knyter ihop utvecklingen av natur- och kulturmiljöer med exempelvis natur- och kulturturism, kreativa näringarna, föreningslivet eller övrigt näringsliv.

Detta kan även vara insatser som kopplar ihop miljöerna med det immateriella kulturarvet exempelvis sagor och sägner. Men även gränsöverskridande projekt med konst, musik, dans, teater och litteratur. Detta skapar attraktiva och spännande mötesplatser som gynnar rekreation och turism. Därför prioriterar vi dessa projekt.

9.5.2.2. Stöd till utveckling av hembygdsgårdar och bebyggelsemiljöer

Investeringen bidrar till att restaurera och vårda hembygdsgårdar och bebyggelsemiljöer.

Hembygdsgården är på många platser en viktig social mötesplats i många sammanhang. Ofta är själva arbetet med vård och underhåll en viktig del av detta men kräver stora resurser. Därför kommer sådana projekt att prioriteras.

Investeringen bibehåller eller skapar nya arbetstillfällen.

Att bibehålla eller skapa arbetstillfällen på landsbygden är en grundläggande förutsättning för en levande landsbygd som i sin tur bland annat ger underlag för bibehållen eller utökad service. Därför kommer sådana satsningar att prioriteras.

Investeringen bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare på hembygdsgårdar och bebyggelsemiljöer.

Länets många hembygdsgårdar kan behöva tillgängliggöras på olika sätt för att utvecklas och bli attraktiva besöksmål. Därför kommer sådana insatser att vara prioriterade,

Investeringen bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare med begränsad rörlighet, språkbegränsningar eller andra hinder på hembygdsgårdar och bebyggelsemiljöer.

Länets många hembygdsgårdar kan behöva tillgängliggöras på olika sätt för att utvecklas och bli attraktiva besöksmål. Ibland krävs särskilda åtgärder för grupper med särskilda behov. Därför kommer sådana insatser att vara prioriterade,

Tillvarata och/eller utveckla traditionell och lokal kunskap.

Projekt som tillvaratar eller utvecklar traditionell och lokal kunskap kommer att prioriteras. Exempel på detta kan vara hantverk, byggnadsvård samt matkultur.

Långsiktig förvaltning av värdena

Vi kommer att prioritera ansökningar som kan visa på hur man långsiktigt kommer att förvalta resultatet av investeringen. Detta gäller inte bara de fysiska värdena utan gäller även i hög grad de immateriella värdena.

Investeringen knyter ihop utvecklingen av hembygdsgården eller bebyggelsemiljön med exempelvis kulturturism, kreativa näringarna, föreningslivet eller övrigt näringsliv.

Detta kan även vara insatser som kopplar ihop hembygdsgården med det immateriella kulturarvet exempelvis sagor och sägner. Men även gränsöverskridande projekt med konst, musik, dans, teater och litteratur. Detta skapar attraktiva och spännande mötesplatser som gynnar rekreation och turism. Därför prioriterar vi dessa projekt.

9.5.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Den totala budget som Västmanland har tilldelats i steg 1 (bilaga 2) kommer att göras tillgänglig vid tre beslutsomgångar per år så länge budgeten räcker.

Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 9.5.6).

Lägsta nivå för att få stöd är 200p (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna. För närvarande planeras inte någon utlysning.

9.5.4 Urvalskriterier

(Delåtgärd 7.6, fokusområde 6b)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar.

Följande områden har eget urvalskriterium

- utveckling av natur- och kulturmiljöer
- utveckling av kulturhistoriska byggnader

Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 25.

Nationella och regionala urvalskriterier

Nationella urvalskriterier	Poängsättning	Viktning
1. Investeringen/åtgärden bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.	+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone 1 nationellt miljömål + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken	25
2. Investeringen/åtgärden bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).	2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området 4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept. +1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning	10
3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen/åtgärden	2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap 4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet. +1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning	15
4. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen	<i>Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljöer:</i> +1 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla natur- eller kulturmiljöer. +1 poäng: Investeringen bidrar till att skapa eller bevara arbetstillfällen. +1 poäng till +2 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet +1 poäng: Investeringen tillvaratar eller utvecklar traditionell och lokal kunskap. +2 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen. +3 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning. <i>Stöd till utveckling av hembygdsgårdar och bebyggelsemiljöer</i> +1 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla natur- eller kulturmiljöer. +1 poäng: Investeringen bidrar till att skapa eller bevara arbetstillfällen +1 poäng till +2 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet. +1 poäng: Investeringen tillvaratar eller utvecklar traditionell och lokal kunskap. +2 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen +3 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning.	40
5. Investeringen/åtgärden har tydliga mål.	3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna 5 poäng: Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.	10
Summa		100

9.5.5 Investeringar som inte prioriteras regionalt

Följande investeringar kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

I Västmanlands län finns det inte några ytterligare regionala prioriteringar.

9.5.6 Stödnivå

Stöd ges till 100 procent av stödberättigande utgifter om offentliga aktörer är sökande. Om offentlig aktör är sökande ska minst 30 procent av de stödberättigande utgifterna vara övrigt nationellt offentligt stöd.

Stöd ges till 50 procent av stödberättigande utgifter om sökanden är ett företag som äger fastigheten där insatsen görs.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter i övriga fall.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 50 000 kronor i stödberättigande utgifter.

10 (Åtgärd 16) Samarbete

Syftet med åtgärden är att stödja samarbeten inom områden där den gemensamma nyttan av ett samarbete är stor för samhället men där incitamentet för en enskild aktör är för litet för att kunna finansiera ett utvecklingsarbete. Samarbete är en viktig del i att stärka en hållbar utveckling över längre tid på en landsbygd som präglas av problem som är en följd av glesa strukturer. Landsbygden kan inte erbjuda samma stödjande förutsättningar till företag och befolkning som i mer tätbefolkade områden. Syftet är också att samarbeta transnationellt, inte minst i projekt enligt Europaparlamentets och rådets förordning och Östersjöstrategin. Projekten ska genomföras som helt nya samarbetsprojekt eller genom att pågående projekt samordnas för att nå synergieffekter. Det finns också samarbetsprojekt som är kopplade till det europeiska innovationspartnerskapet, EIP.

Det finns flera myndigheter som handlägger stöd inom samarbeten. Det är länsstyrelserna, Jordbruksverket, Sametinget, Skogsstyrelsen samt Tillväxtverket. Varje myndighet har sin egen handlingsplan.

10.1 Stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (delåtgärder 16.2, 16.9 inom fokusområde 6a)

10.1.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Detta stöd är till för att utveckla produkter, metoder, processer och tekniker och sedan sprida resultatet. Stöden är till för samarbeten och pilotprojekt för att utveckla näringslivet utanför jordbrukssektorn. Det finns möjlighet för jordbruksföretag att genom samarbete leverera samhällsnytta och samtidigt ge möjligheter till inkomster och att bredda sin verksamhet. Syftet är att nya små företag startar, att företag utvecklas och att fler arbetstillfällen på landsbygden skapas (delåtgärd 16.2, 16.9 fokusområde 6a).

10.1.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

På Västmanlands landsbygd genereras nya arbetstillfällen huvudsakligen inom två områden, besöksnäring och hästnäring.

I SWOT-analysen finns länets styrkor väl beskrivna. För att utveckla besöksnäringen och hästnäringen är det framförallt det geografiska läget, tillgången till vatten och det kraftcentrum för hästnäringen som finns på Strömsholm, som utgör grunden för en framgångsrik utveckling av näringarna.

Ett samarbetsprojekt har större chans att nå framgång om det ingår ett flertal aktörer med skiftande bakgrund och kompetens. Vi bör i arbetet vara öppna för nya samarbetsformer och samarbete över läns- och nationsgränser.

För att komma i mål med ett väl genomfört samarbetsprojekt är det viktigt att man gjort en tydlig och relevant definition av målgruppen och målgruppens behov. För att lyckas med marknadsföringen av resultaten är det viktigt att man bland annat fått med miljö- och klimathänsyn i slutprodukten.

Vid bedömning av om projektet uppfyller identifierade behov ska följande faktorer vara vägledande:

1. Vi ska utveckla besöksnäringen och framförallt fisketurism och hästnäringen som besöksnäring i tre av våra styrkeområden:

- Strömsholm
- Närhet till stora lokala marknader
- Läget vid de stora sjöarna och de urgamla vattenlederna Hedströmmen och Kolbäcksån

2. Dragare i form av turistmål på landsbygden som kombinerar, jordbruk, wildness, wellness, hållbarhet och försäljning av lokala produkter.

10.1.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen avser att ha en beslutsomgång per år.

Budgeten fördelas på beslutsomgångarna. Anslag som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) fördelas jämnt över programperiodens första fyra år. Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna.

De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 10.1.5).

Följande kriterium måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna och det regionalt anpassade kriteriet tillsammans.

För närvarande planeras inte någon utlysning.

10.1.4 Urvalskriterier

(Delåtgärderna 16.2, 16.9, fokusområde 6a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 27.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Vikt
1. Projektet har en bra sammansättning	+2 poäng: Minst en av aktörerna är inte en offentlig aktör +1 poäng: I samarbetsprojektet ingår fler än 2 aktörer +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten	35
2. Projektet uppfyller identifierade behov	1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla identifierade behov 3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att uppfylla identifierade behov 5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att uppfylla identifierade behov	40
3. Det finns en tydlig och relevant målgrupp för projektet	+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring +1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål +1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål	25

Regionala urvalskriterier

Det finns inte några regionala urvalskriterier.

10.1.5 Stödnivå

Inom delåtgärd 16.2 fokusområde 6a gäller följande:

Stöd ges till 70 procent av stödberättigande utgifter för projekt som syftar till utveckling av produkter, processer och tekniker som syftar till att stärka konkurrenskraften för de små företagen i livsmedelsbranschen samt till projekt som kan bidra till tillväxt i hela livsmedelskedjan.

Det här gäller för övriga projekt inom delåtgärd 16.2 samt för samtliga projekt inom delåtgärd 16.9 inom fokusområde 6a.

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Det här gäller för samtliga projekt inom delåtgärderna 16.2 och 16.9 inom fokusområde 6a.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Schabloner och indirekta kostnader

- mat i form av lunch och middag, ersätts enligt Skatteverkets riktlinje.
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

10.2 Stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan (delåtgärder 16.4 inom fokusområde 3a)

10.2.1 Övergripande prioriteringar

De övergripande prioriteringarna är beslutade för hela EU. Syftet med stödet är att genom samarbete korta kedjan mellan jordbruks-, trädgårds- och rennäringföretag och konsument och att också kunna sälja fler livsmedelsprodukter på den lokala marknaden (delåtgärd 16.4 fokusområde 3a).

10.2.2 Regionala prioriteringar med kort bakgrund

En överraskande stor del av världens jordbruksprodukter konsumeras i flytande form. Denna kunskap har vi inte använt oss av i utvecklingen av länets förädlingsindustri. Drycker för den lokala marknaden är en underutnyttjad marknadsnisch. Under programperioden avser vi att ändra på detta.

Vårt arbete tar avstamp i två av SWOT analysens styrkepunkter. Det geografiska läget och våra innovativa landsbygdsföretagare.

Ett samarbetsprojekt har större chans att nå framgång om det ingår ett flertal aktörer med skiftande bakgrund och kompetens. Vi bör i arbetet vara öppna för nya samarbetsformer och samarbete över läns- och nationsgränser.

Vid bedömning av om projektet uppfyller identifierade behov ska nedanstående målbild vara vägledande.

För att komma i mål med ett väl genomfört samarbetsprojekt är det viktigt att man gjort en tydlig och relevant definition av målgruppen och målgruppens behov. För att lyckas med marknadsföringen av resultaten är det viktigt att man bland annat fått med miljö- och klimathänsyn i slutprodukten. En ekologiskt, ekonomiskt och socialt hållbar slutprodukt måste vara målet för det enskilda projektet.

10.2.3 Beslutsomgångar och urval av ansökningar

Länsstyrelsen avser att ha en beslutsomgång per år.

Budgeten fördelas på beslutsomgångarna. Anslag som lagts ut i steg 1 (bilaga 2) fördelas jämnt över programperiodens första fyra år. Inkomna kompletta ansökningar rangordnas efter poäng som erhålls i enlighet med urvalskriterierna. De ansökningarna som erhåller högst poäng beviljas stöd så långt budgeten räcker. Ansökt stöd beviljas till fullo upp till ett takbelopp (se avsnitt 10.2.5).

Följande kriterium måste uppnås för att få stöd:

- Lägsta nivå för att få stöd är 200 poäng (på en skala 0-500p) för de nationella urvalskriterierna och det regionalt anpassade kriteriet tillsammans.

För närvarande planeras inte någon utlysning.

10.2.4 Urvalskriterier

(Delåtgärden 16.4, fokusområde 3a)

Urvalskriterier används för att värdera ansökan och kunna jämföra den med andra ansökningar. Bedömningsgrunder till urvalskriterierna finns i kapitel 14, bilaga 28.

Nationella urvalskriterier

Urvalskriterier	Poängsättning	Vikt
1. Projektet har kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet	1 poäng: 3-5 jordbruksföretag ingår i samarbetet 2 poäng: 6-10 jordbruksföretag ingår i samarbetet 3 poäng: fler än 11 jordbruksföretag ingår i samarbetet +1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt +1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten +1 poäng: Det finns lämplig kompetens i projektet	35
2. Projektet uppfyller identifierade behov	1 poäng: Projektet bidrar till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan 3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan 5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan	40
3. Det finns ett tydlig och relevant målgrupp för projektet	+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp +2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring +1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål +1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål	25

Regionala urvalskriterier

Det finns inte några regionala urvalskriterier.

10.2.5 Stödnivå

Stöd ges till 90 procent av stödberättigande utgifter.

Stöd beviljas inte till ansökningar om stöd med mindre än 100 000 kronor i stödberättigande utgifter. Undantaget är stöd till enbart transnationellt samarbete, där stöd inte kan ges till ansökningar om stöd med mindre än 30 000 kronor i stödberättigande utgifter.

Stödbeloppet begränsas enligt kommissionens förordning (EU) nr 1407/2013 om stöd av mindre betydelse där det är tillämpligt. I totalsumman ska också andra stöd av mindre betydelse som stödmottagaren har fått under 3-årsperioden räknas med. Begränsningen innebär att det totala stödet inte får överstiga 200 000 euro under tre beskattningsår, det vill säga året för beslut samt de två föregående beskattningsåren. Begränsningen gäller per stödmottagare.

Schabloner och indirekta kostnader:

- mat i form av lunch och middag, ersätts enligt Skatteverkets riktlinje.
- årsarbetstid enligt kommissionen på 1 720 timmar
- milersättning för resor, 30 kronor per mil
- traktamente enligt Skatteverkets riktlinje
- eget arbete, 220 kronor per redovisad timme.

Som eget arbete räknas arbete som utförs av stödmottagare som bedriver verksamhet som enskild firma, handelsbolag och kommanditbolag. I de fall ett handelsbolag eller kommanditbolag är stödmottagare är också arbete som utförs av andra delägare eget arbete. Arbete som utförs av stödmottagare som är privatpersoner, enskilda firmor och delägare i handelsbolag och kommanditbolag betraktas som "eget arbete" då dessa inte kan få lön för sitt arbete. Endast "eget arbete" som utförs av personer som är 16 år eller äldre är stödberättigande.

Schabloner används inom utlysning och även för uppdrag inom egen regi.

Stöd lämnas till indirekta kostnader utifrån ett medeltal av de indirekta kostnaderna för de senaste tre boksluten. I de fall tre bokslut inte finns kan motsvarande utgifter tas upp som övriga utgifter, men då måste utgifterna fördelas till projektet i förhållande till annan verksamhet.

11 Kommunikation

Syftet med en sammanhållen kommunikation av landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet är att på ett strukturerat sätt nå rätt målgrupper, kommunicera nyttan med programmen och under programmens gång fånga upp kommunikationsbehov.

Det kommer att finnas nationella kommunikationsstrategier för programmen samt för lokalt ledd utveckling som Jordbruksverket har ansvar för att ta fram. Det kommer även att finnas en kommunikationsplan för Landsbygdsnätverket.

11.1 Kommunikationsplan

Olika faser kräver olika informationsinsatser.

Initialt kommer fokus att ligga på information om infasningen av programmen, d.v.s. information om vilka stöd som går att söka och när dessa börjar gälla. Till detta kommer marknadsföring av programmen, möjligheterna i dessa samt information om prioriterade insatser. Programmen riktar sig till många målgrupper och för att nå dessa till viss del nya målgrupper krävs förankringsarbete. Länsstyrelsen avser att använda den lokala kunskapen och kontakterna i partnerskapet för att nå ut med informationen till aktuella målgrupper i kombination med aktiviteter riktad mot allmänheten i stort. Vi kommer även att informera internt till medarbetarna på Länsstyrelsen om det nya landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet och pågående arbeten inom programmen.

Genomförande och löpande uppföljning – koncentration på mer detaljerad information om stöden, hur man som potentiell stödmottagare ska göra samt uppföljning av hur genomförda kommunikationsinsatser fungerat.

I ett senare skede tillkommer kommunikation kring resultat samt uppföljning och utvärdering av programperioden som helhet.

Jämställd kommunikation

Vår kommunikation ska rikta sig till både kvinnor och män i olika åldrar och målet är att programmens pengar ska vara lika tillgängligt för kvinnor och män. Därför ska vi vara observanta på hur vi uttrycker oss och vad vi signalerar genom språket, vad våra bilder uttrycker och hur de uppfattas samt vilka kanaler vi använder oss av.

Som ett stöd i att jämställa kommunikationen använder vi 4R- metoden:

1) Representation: Vi ska sträva efter att visa lika många kvinnor som män, både unga och gamla i våra bilder. Vi ska sträva efter att använda både han, hon och hen i vår kommunikation. Vi ska se både kvinnor och män som målgrupp när vi formulerar våra texter och väljer kanaler. Vi ska aktivt tänka jämställdhet när vi bjuder in till informationsmöten, kurser och liknande.

2) Resurser: Vi ska vara uppmärksamma på hur stor del av våra kommunikationsresurser som används för att nå kvinnor och/eller män. På

informationsträffar, kurser och liknande ska vi uppmärksamma hur stor del av talarutrymmet som ges till kvinnor respektive män. Vi ska aktivt arbeta för att kommunikationsresurser används för att nå ut till lika många kvinnor som män.

3) Realia: Vi ska ställa frågor som utforskar och problematiserar hur kommunikationen bidrar/inte bidrar till ett jämställt användande av programmens pengar.

4) Realisera: Vi ska sätta upp mål och åtgärder för att kommunikationen ska bidra till ett jämställt användande av programmens pengar.

11.1.1 Kommunikationsmål

Genom att kommunicera bra kan vi nå målen i programmen. Vår viktigaste uppgift är att få kontakt med de som kan söka stöd och ersättningar. Vi behöver också kommunicera för att underlätta så att alla som är med i programmen jobbar med varandra och delar kunskap och idéer om hur vi ska genomföra programmen på bästa sätt. Allmänheten, särskilt skattebetalarna, måste också känna till programmen och dess resultat.

Personer som söker stöd och ersättningar

Mål: Personer som söker stöd och ersättningar finns både i grupper som redan har kunskap om programmen och bland allmänheten. Både kvinnor och män i olika åldrar, oavsett var man är född, ska ha möjlighet att ta del av information om programmen. En viktig del i detta är att hitta nya sökanden. Det är bra att träffas över gränser. Det kan t.ex. vara bra att ha möten kvällstid.

Vår kommunikation ska hjälpa dem att:

- känna till att stöden och ersättningarna finns
- lätt hitta information om stöden och ersättningarna
- lämna in kompletta ansökningar i tid
- känna till målen med programmen och EU: s roll för programmen
- förstå vad stöden och ersättningarna kan betyda för den egna verksamheten eller projektet
- förstå att det arbete man utför med hjälp av stöden och ersättningarna påverkar lantbruks-/landsbygdsutvecklingen
- samverka med andra som söker stöd och ersättningar för att sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter.

Vidareförmedlare och samarbetspartner

Mål: Vidareförmedlare och samarbetspartner sprider information om programmen och kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter.

Vår kommunikation ska hjälpa dem att:

- känna till att stöden och ersättningarna finns
- lätt hitta information om programmen
- känna till målen med programmen och EU:s roll för programmet
- intressera sig för lantbruks-/landsbygdsutvecklingens genomförande
- förstå att det är många som lär sig av varandra och samverkar för att nå programmens mål
- sprida information om programmen
- förstå den egna rollen och sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter.

Allmänheten

Mål: Allmänheten känner till målen med och EU:s roll för programmen.

Vår kommunikation ska hjälpa dem att:

- känna till att stöden och ersättningarna finns
- känna till hur resultaten av programmen påverkar utvecklingen av samhället
- känna till EU:s roll för programmen
- känna till arbetet för att nå målen i strategin EU 2020.

11.1.2 Målgrupper och prioriterade målgrupper

Personer som söker stöd och ersättningar – prioriterad målgrupp

De som söker stöd är vår viktigaste målgrupp i arbetet med landsbygds- och fiskeriprogrammen

Landsbygdsprogrammets huvudsakliga målgrupper är lantbrukare, skogsbrukare, landsbygdsföretagare och andra aktörer på landsbygden. Åtgärder i vissa fokusområden vänder sig också till organisationer, rådgivare, livsmedelsföretagare och grupper som arbetar med lokalt ledd utveckling. Havs- och fiskeriprogrammets huvudsakliga målgrupper är yrkesfiskare, vattenbruksföretagare, företrädare för beredningsindustrin samt producentorganisationer. Enskild rådgivning kommer att vara viktig för att nå ut till dessa. Här utgör rådgivare och konsultföretag viktiga kanaler.

Vidareförmedlare

Den här målgruppen hjälper oss att nå ut till de som söker stöd och ersättningar med information om programmen. Målgruppen är också viktig för att sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter. Målgruppen

består exempelvis av organisationer, företag, andra myndigheter, samarbetspartner, partnerskap och kommuner.

Samarbetspartner

För att på bästa sätt uppfylla målen i programmen behöver myndigheter som har ansvar att förvalta eller genomföra hela eller delar av programmen samverka. Medarbetare på myndigheter och i organisationer är därför en viktig målgrupp. Vi lär oss av varandra genom att sprida kunskap om arbetssätt, hinder, möjligheter, resultat och effekter. Det gör vi för att få ett så bra programgenomförande som möjligt och för att kunna ge olika målgrupper enkel, tydlig och relevant information. Därför planerar samarbetspartner ibland gemensamma kommunikationsinsatser.

Allmänheten

Det är viktigt att nå ut med programmens syfte, mål, innehåll och resultat till allmänheten för att:

- nå nya personer som söker stöd och ersättningar
- få förståelse för varför det finns ett landsbygdsprogram
- få förståelse för EU:s roll för programmen.

Det är betydelsefullt att allmänheten har förtroende för hur vi genomför programmen. Det är svårt och kostsamt att använda kanaler som når en stor del av allmänheten. Genom att använda innovativa kommunikationsmetoder och kommunicera med följande målgrupper har vi möjlighet att nå bl.a. journalister, beslutsfattare och opinionsbildare.

11.1.3 Budskap

För att nå våra målgrupper måste vi anpassa budskapen om landsbygdsprogrammet så att de berör målgrupperna på rätt sätt. Det är viktigt att komma ihåg att kommunikation alltid sker på mottagarens villkor. Vad vill vi få mottagarna av budskapen att göra, tänka eller kunna? Här nedan kan du läsa vilka budskap vi ska förmedla till de olika målgrupperna.

Budskap till personer som söker stöd:

Du bidrar till en hållbar lantbruks- och landsbygdsutveckling.

Budskap till vidareförmedlare:

Vi jobbar tillsammans och lär oss av varandra för att bidra till en hållbar lantbruks- och landsbygdsutveckling.

Budskap till samarbetspartner:

Vi jobbar tillsammans och lär oss av varandra för att bidra till en hållbar lantbruks- och landsbygdsutveckling och tillsammans gör vi det enklare för landsbygdsprogrammets målgrupper.

Budskap till allmänheten:

Landsbygdsprogrammet bidrar till en hållbar samhällsutveckling.

11.1.4 Kanaler för kommunikation

Informationsspridningen syftar till att nå många målgrupper. Därför är det viktigt att anpassa de kanaler vi använder för kommunikation så att de når rätt. Olika informationskanaler behövs för olika målgrupper. Följande kanaler bedöms som lämpliga för att nå landsbygdsprogrammets och havs- och fiskeriprogrammets kommunikationsmål.

- Informationsmöten
- Partnerskapsmöten
- Enskild rådgivning
- Informationsbroschyrer
- Nyhetsbrev
- Frukostmöten
- Information på Länsstyrelsens webbsida
- Information via sociala medier
- Seminarier
- Presskonferenser
- Annonser i lokalpress
- Deltagande i mässor/konferenser
- Riktad information till projektägare från föregående programperiod
- Regelbundna utbytesmöten med intresseorganisationer, t.ex. LRF

11.1.5 Löpande aktivitetsplanering

En aktivitetsplan som uppdateras löpande finns tillgänglig på Länsstyrelsens hemsida, www.lansstyrelsen.se/vastmanland. Denna aktivitetsplan innehåller mål, kommunikationsmål, budskap, målgrupp, aktivitet, tidsperiod och ansvarig.

Nedan följer en övergripande aktivitetsplan:

Aktivitet	Målgrupper	Kanaler	Tidsperiod
Informera om programmen	Samtliga utpekade målgrupper	Hemsida, nyhetsbrev, partnerskapsmöten och särskilda möten m.m.	Hela perioden, men intensivast 2015-2016
Framtagande av programmen	Partnerskapet	Partnerskapsmöten och särskilda möten	2013-2015
Information om aktuella stöd	Samtliga utpekade målgrupper	Hemsida, partnerskapsmöten, särskilda möten och enskild rådgivning	Så fort stöden startar 2014-2020
Information om ansökningsprocedurer	Partnerskapet och personer som söker stöd	Hemsida, särskilda möten och enskild rådgivning	Så fort stöden går att söka 2014-2020
Nå ut med information till potentiella stödsökande	Partnerskapet och personer som söker stöd	I första hand särskilda möten och enskild rådgivning, men även övriga kanaler	Så fort stöden går att söka 2014-2020
Revidering och uppföljning	Partnerskapet	Partnerskapsmöten	Efter att handlingsplanen är beslutad, årligen

11.1.6 Samarbeten

Det regionala partnerskapet har en viktig roll att bidra med kunskap samt att sprida information om programmen i sina respektive organisationer.

Partnerskapet kommer att utgöra den viktigaste kanalen för samverkan kring kommunikation inom landsbygdsprogrammet. Här kommer länets aktörer att kunna få förhandsinformation och vara delaktiga i förankring genom processinriktade diskussioner. Landsbygdsprogrammet roll i det regionala tillväxtarbetet bör kommuniceras till allmänheten.

Inom Länsstyrelsen behövs samarbete mellan de funktioner som ansvarar för landsbygd, naturvård och miljöövervakning, miljömål, energi- och klimat, miljövard, jakt- och viltvård, kulturmiljö, djurhälsa, utveckling, jämställdhet och integration.

11.1.7 Uppföljning och utvärdering

Jordbruksverkets utvärderingar kommer att presenteras löpande för partnerskapet och finnas länkade från Länsstyrelsens hemsida. Via partnerskapet kommer det även att kunna samordnas med kommande LLU och länets landsbygdsnätverk.

12 Arbete med andra mål och lokal utveckling

12.1 Synergier med fonder och planer som ska bidra till samma mål

Utgångspunkten för koordinering av Europeiska struktur- och investeringsfonderna (ESI-fonderna) är att samordna olika politikområden och att se till att insatserna kompletterar varandra där så är relevant. För ett effektivt genomförande av de fyra ESI-fonderna krävs en väl fungerande dialog och samordning mellan nationell, regional och lokal nivå. Från 2014 och framåt ska den fortsatta fonsamverkan under perioden ske genom kontinuerlig dialog mellan ESF-rådet och Tillväxtverket gentemot alla länsstyrelser som ingår i programgruppen för strukturfonderna i östra Mellansverige (ÖMS). Länsstyrelsen i Örebro är sammankallande i detta arbete.

Utvecklingsarbetet bedrivs bl.a. i form av regionala handlingsplaner och program som med lokal och regional utgångspunkt genomförs i samspel med nationell och europeisk nivå.

Länsstyrelsen arbetar för jämställdhet i länet utifrån regeringens nationella jämställdhetspolitik som innebär att kvinnor och män ska ha samma makt att forma samhället och sina egna liv. För att uppnå detta har regeringen fastställt fyra långsiktiga delmål för jämställdhetspolitiken: 1) en jämn fördelning av makt och inflytande, 2) ekonomisk jämställdhet, 3) jämn fördelning av det obetalda hem- och omsorgsarbetet samt 4) mäns våld mot kvinnor ska upphöra.

Ett strukturerat samordningsarbete sker mellan länets strategiska program där syftet är att uppnå synergieffekter. Regelbundna diskussioner kring samordning, samarbete och planering sker för närvarande där följande program är representerade:

- Landsbygdsprogrammet
- Det regionala utvecklingsprogrammet (RUP)
- Miljömålsarbetet
- Klimatstrategin
- Affärsplan Västmanland
- Länstransportplanen
- Miljöledningssystem
- De nationella jämställdhetspolitiska målen
- Länsstyrelsens instruktion där jämställdhet nämns

Flera av de möjligheter och utmaningar som Västmanlands län har är ömsesidigt motsatta för landsbygden och de större städerna i länet och det finns en stor potential i ökad samverkan mellan landsbygden och stadens hållbara utveckling.

12.1.1 Fonder och program som kan bidra till att uppnå målen i landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet

Insatser inom ramen för Socialfonden, både regionalt och nationellt, kan indirekt komma att bidra till målet det tematiska målet *"Öka konkurrenskraften hos små och medelstora företag"* (tematiskt mål 3) samt målet *"Stödja övergången till en koldioxidsnål ekonomi inom alla sektorer"* (tematiskt mål 4).

Regionalfonden i Västmanland är inriktad på att stärka kapaciteten i företag i branscher med tillväxtpotential och genom exempelvis kunskapsöverföring, rådgivning och samverkan öka innovationskraften och företagens möjligheter till affärsutveckling och internationalisering. Stöd till kompetensutveckling inom exempelvis företag i miljötekniksektorn kan vidare bidra till utveckling av fler gröna jobb och en koldioxidsnål ekonomi.

Dessa utmaningar och de möjligheter som följer är också giltiga för Landsbygdsprogrammet där insatser kommer inriktas på att bl.a. stärka lantbruks- och mikroföretagen på landsbygden. Det finns tydliga förutsättningar för synergier där ökad kompetens och användandet av en mer energieffektiv och koldioxidsnål teknik eller lösningar för att öka flöden av ändliga resurser mellan stad och land kan möjliggöra ett hållbart jordbruk i länet. Det omfattar även innovativa lösningar för en mer klimatsmart livsmedelskedja från användning av insatsvaror i primärproduktion till konsumtionens roll.

Generellt är kapitalförsörjning ett stort problem för mikro- och småföretag på landsbygden. Utveckling av modeller för kapitalförsörjning till enmans/mikroföretag skulle kunna få stor betydelse för företagens utvecklingsmöjligheter.

Det finns även en demografisk utmaning som påverkar förutsättningarna för näringsverksamhet på landsbygden. Exempelvis drivs en tredjedel av länets jordbruksföretag av personer över 65 år och generationsväxlingen gör kompetensfrågan och synergierna med Socialfonden särskilt viktig. Förutsättningarna att rikta fondgemensamma insatser mot exempelvis unga eller utrikes födda är således goda. Det bör även finnas goda förutsättningar för ökad samverkan med Arbetsförmedlingen.

Vidare finns en stor potential att stärka företagen och bidra till ökad sysselsättning inom besöksnäringen i länet. Samverkan behöver utvecklas mellan olika typer av företag (kulturella o kreativa näringar, primärproducenter, matproducenter, boende). Destinationsutvecklingen i allmänhet och turismen i de norra länsdelarna i synnerhet har goda förutsättningar att utvecklas och där Socialfonden, Landsbygdsprogrammet men också Havs- och fiskeriprogrammet kan bidra med insatser som exempelvis stärker tillgången till arbetskraft och kompetens i berörda företag.

12.1.2 Aktiviteter

En diskussion pågår om hur kommunikation och informationsutbyte ska ske mellan strukturfondspartnerskapet och partnerskapet för Landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet.

Länsstyrelsen har redan under programperioden 2007 till 2013 arbetat med partnerskapet utifrån en förankrande roll. Det har också på olika sätt tagits initiativ till att än mer involvera partnerskapet i samverkan för utveckling av det nya programmet. Denna ansats i hög grad involvera partnerskapet kommer att fortsätta under 2014 till 2020.

Det är en utmaning att arbeta med landsbygdsutveckling i Västmanlands län där industrin har en mycket stark ställning och det gäller att lyfta landsbygdens och städernas ömsesidiga beroende och utvecklingsmöjligheter. Utifrån hur programmet utvecklas under genomförandefasen kan även tvärgående arbetsgrupper komma att bildas för att genomförandet av programmet ska bli så effektivt som möjligt. Det kan exempelvis gälla livsmedelskedjans organisation med social och ekonomisk utveckling på landsbygden. Det är då viktigt att ha ett synsätt och arbetssätt som visar på och möjliggör finansiering från flera fonder.

12.2 Arbete med lokal utveckling

Arbetet med lokal utveckling kommer att bli mer omfattande när landsbygdsprogrammet och havs- och fiskeriprogrammet är beslutade och formerna för lokal utveckling är fastställda. Representanter för lokala utvecklingsområdet i länet ingår i partnerskapet och har en viktig roll för genomförandet av programmen.

Kopplingen mellan denna handlingsplan och lokal utveckling kan vara de lokala utvecklingsstrategier som ska utarbetas under 2014.

Länsstyrelsen är en strategisk part i arbetet med lokal utveckling. I Landsbygdsnätverket som ansvarar för arbetet med lokal utveckling har Mälardalsregionen en handläggare som representerar övriga län i regionen. På landsbygdsenheten finns en utsedd kontaktperson gentemot de lokala utvecklingsområdena i Västmanlands län och säkerställer att det sker en kontinuerlig dialog och utbyte av information om lokal utveckling.

13 Revidering av handlingsplan

Eventuella justeringar av handlingsplanen görs som regel inför varje årsskifte. Länsstyrelsen tar fram förslag på justeringar av handlingsplanen efter samråd med partnerskapet. Länsstyrelsen lämnar in förslaget på ny handlingsplan till Jordbruksverket. Därefter lämnas förändringarna i urvalskriterierna till övervakningskommittén för yttrande. Jordbruksverket godkänner den reviderade handlingsplanen som kan börja gälla den 1 januari.

Gällande handlingsplan och eventuella ändringsförslag kommer att finnas tillgängliga på länsstyrelsens webbplats: www.lansstyrelsen.se/vastmanland

14 Bilagor

Bilaga 1: SWOT-analys och identifiering av regionala behov

Bilaga 2: Budget och mål

Bilaga 3: Bedömningsgrunder för stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 4abc, 5cd)

Bilaga 4: Bedömningsgrunder för stöd till kompetensutveckling och rådgivning för att skapa nya jobb (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1 inom fokusområde 6a)

Bilaga 5: Bedömningsgrunder för stöd till rådgivning för kommersiell service (delåtgärd 2.1, inom fokusområde 6b)

Bilaga 6: Bedömningsgrunder för investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringens företag (delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)

Bilaga 7: Bedömningsgrunder för investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom trädgårds- och rennäringens företag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)

Bilaga 8: Bedömningsgrunder för investeringsstöd för att minska jordbrukets utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdens företag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)

Bilaga 9: Bedömningsgrunder för förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader (delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)

Bilaga 10: Bedömningsgrunder för förädlingsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)

Bilaga 11: Bedömningsgrunder för stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

Bilaga 12: Bedömningsgrunder för stöd till engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

Bilaga 13: Bedömningsgrunder för miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

Bilaga 14: Bedömningsgrunder för stöd till att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

Bilaga 15: Bedömningsgrunder för stöd till att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

Bilaga 16: Bedömningsgrunder stöd till att anlägga tvästegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

Bilaga 17: Bedömningsgrunder för stöd till reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc)

Bilaga 18: Bedömningsgrunder för startstöd (delåtgärd 6.1 fokusområde 2b)

Bilaga 19: Bedömningsgrunder för investeringsstöd till förnybar energi
(delåtgärd 6.4 fokusområde 5c)

Bilaga 20: Bedömningsgrunder för investeringsstöd till gödselbaserad biogas
(delåtgärd 6.4 fokusområde 5d)

Bilaga 21: Bedömningsgrunder för investeringsstöd för att skapa nya jobb
(delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)

Bilaga 22: Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i småskalig infrastruktur
(delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)

Bilaga 23: Bedömningsgrunder för stöd till bredband (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c)

Bilaga 24: Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)

Bilaga 25: Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b)

Bilaga 26: Bedömningsgrunder för stöd till utveckling av natur- och kulturmiljö
(delåtgärd 7.6 fokusområde 6b)

Bilaga 27: Bedömningsgrunder för stöd till samarbeten för att skapa nya jobb
(delåtgärd 16.2 och 16.9 fokusområde 6a)

Bilaga 28: Bedömningsgrunder för stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan (delåtgärder 16.4 inom fokusområde 3a)

Bilaga 29: Miljö

Bilaga 30: Stödprocent för bredband.

14 Bilagor

Bilagor som ännu inte ingår i handlingsplanen är gråmarkerade

14.1 Bilaga 1: SWOT-analys och identifiering av regionala behov

14.1.1 SWOT för Landsbygden i Västmanlands län inför ett nytt Landsbygdsprogram 2014-2020

Denna version är anpassad för att ingå som bilaga i handlingsplanen. En fullständig version av SWOT-analysen finns tillgänglig på Länsstyrelsens hemsida.

Sammanfattning

I Västmanland bor ungefär 30 % av befolkningen utanför tätorter med mer än 10 000 invånare. Trots att befolkningen i länet som helhet ökar sker en befolkningsminskning på glesbygden. De naturgivna förutsättningarna för att bedriva jordbruk i Västmanland är goda. Jordbruksmarken är bördig, arronderingen bra och vatten är inte en begränsande resurs. Till detta kommer en väl utbildad jordbrukarkår. Västmanlands län har ett väl utbyggt vägnät som knyter ihop landsbygden med tätorterna. Detta i kombination med ett rikt jordbrukslandskap och närhet till större städer ger bra förutsättningar för att koppla ihop producenter inom de areella näringarna med ett stort antal konsumenter. Försäljning av närodlat mat är ett exempel på en verksamhet som ökar i länet. Detta gäller även råvaruförädling, t.ex. genom satsningen "Smaka på Västmanland". Det finns goda möjligheter att utveckla detta ännu mer i framtiden. Länets satsning på lokalproducerad biogas (genom projektet Växtkraft) har gett positiva klimateffekter. Dock är lantbruket fortfarande kraftigt oljeberoende, vilket är problematiskt ur miljösynpunkt och gör lantbruket känsligt för stigande oljepriser. ADSL i länet är väl utbyggt. Det finns dock ett stort behov av ett mer utbyggt och snabbare bredband. Det skulle bidra till bättre förutsättningar för nyföretagande och moderniseringar av företag på landsbygden. Arbetslösheten både på landsbygden och i länet som helhet är högre än riksgenomsnittet. Högst är arbetslösheten bland unga och utlandsfödda. Detta i kombination med att utbildningsnivån i länet är lägre än genomsnittet gör att det finns ett stort utbildningsbehov, inte minst på landsbygden. Det rika och varierande natur- och kulturlandskapet med herrgårdslandskap, bergslags- och Mälarnatur m.m. gör att det finns en god potential att utveckla turismen i länet. Idag finns en bra turismutbildning, men få aktörer. Antalet sysselsatta inom jordbruket var 2012 strax över 4 000 personer (ca 1 700 företag) och trenden under de senaste 30 åren är att antalet minskar. Dessutom blir lantbrukarkåren allt äldre, andelen brukare över 64 år ökade från 19 % till 26 % mellan 2005 och 2010. Djurtätheten är i länet lägre än riksgenomsnittet, men till skillnad ifrån riket totalt så ökar den. När det gäller mjölkkor finns dock en långsiktig markant nedgång, även om antalet stabiliserats under de senaste åren.

Styrkor	Svagheter
Det geografiska läget Variationsrikt län med många landskapstyper Rikt på öppna landskap Bra jordbruksmark och välutvecklat jordbruk Djurhållningen ökar God tillgång till mark God tillgång till folk (lärlingar) God tillgång till råvaror Stark trygghetskänsla inom länet Värdefulla kulturhistoriska miljöer Värdefullt matkulturarv Rik tillgång på vatten Många publika herrgårdar Stark hästnäring i Strömsholm Stor trädgårdsverksamhet Det finns en fiskerinäring Bra turismorganisation Levande kultur- och föreningsliv Innovativa landsbygdsföretagare Ökad efterfrågan på lokalproducerad mat Kvalificerade skogsutbildningar Länet har många virkesuppköpare	Hög arbetslöshet Många ensamföretagare Dålig kommersialisering av turismen Ineffektiv turistverksamhet Dåliga på att lyfta fram landsbygden Dåliga kommunikationsmöjligheter Dålig teknisk infrastruktur Låg utbildningsnivå och fel utbildning Forum för innovationer saknas Bruksandan Transportintensivt Det öppna landskapet håller på att växa igen Lantbrukets beroende av fossila bränslen Dålig tillgång till lokal service Dyrt att bygga, ofta olönsamt Jordbruket upplever svag konkurrenskraft Bankernas hantering när det gäller kontantbetalning Startstöd ges bara till unga Svårt att minska övergödningen av vatten Vattendrag är utbyggda med vattenkraft
Möjligheter	Hot
Närhet till allt Hitta starka noder att utveckla landsbygden runt. Få turistnäringen att växa, bl.a. ekoturism Få flygplatsen att växa Utveckla hästnäringen Gruvning Energiproduktion Fiskerinäring Välutbildade kvinnor Marknadsföra länet som attraktiv boendemiljö Förbättra infrastrukturen/bredband Förbättrad kommunikation ger ökad tillgänglighet Företagshotell samt bredband till alla Stora potentiella arealer används inte till att producera mat Energieffektivisering av jord- och skogsbruksmaskiner Starkare föreningsliv Ökad efterfrågan på biogas Översiktsplaner i prioriteringen av stöd Förbättra en lokal förädling av råvaror Nya kulturer – nya idéer Närproduktion/Hållbarhet Ett klimatsmart lantbruk En ökad efterfrågan på mat Diversifiering Skogens har flera verksamhetsmöjligheter Svenska mervärden Bygg på befintliga strukturer Fler riktade miljöersättningar och tydligare stödsystem Samverkan mellan företag över branscher, näringar o sektorer Föregångare i giftfri användning Förbättrad kapitalförsörjning Goda förutsättningar för våtmarksanläggande	Ungdomsarbetslöshet och generationsskiften Gruvindustrins miljöpåverkan Tillgången till vatten Demografin, allt äldre befolkning Ökade samhällsklyftor Reglering av Mälaren Öarnas rika natur- och kulturvärden minskar För långsam bredbandsutbyggnad Kulturhistoriska byggnader försvinner Minskad mångfald p.g.a. minskad djurhållning Förändrat landskap p.g.a. energigrödor Mindre pengar i nya landsbygdsprogrammet Sned företagsinriktning i nya landsbygdsprogrammet Fossila bränslen tar slut Exploatering är ett hot mot biologisk mångfald Regeltillämpning Dålig lönsamhet på mjölkprodukter och annan produktion Klimatförändringar Missbruk av allemansrätten Stark valuta Dålig samverkan mellan näringar ger dålig lokal ekonomi Svårt att få lönsamhet för småföretagare Risken för kortsiktigt ekonomiskt tänkande Globaliseringens negativa effekt på biologisk mångfald Dikesrensningen ökar Minskande serviceutbud Fokus på nyföretagande istället för lönsamhet "Folk" kommer för långt från landsbygden Dyr och trasslig kommunikation Kulturstöden kan försvinna Gammal kunskap försvinner Jord- och skogsbruk kan påverka vattenkvaliteten

Västmanlands läns landsbygds styrkor, svagheter, hot och möjligheter.

Styrkor

Det geografiska läget

Länet ligger centralt i en storstadsregion med stora orter som Västerås, Stockholm, Uppsala, Örebro och Eskilstuna inom relativt näravstånd. Närheten till Mälaren och dess industrihamnar samt Arlanda och Västerås flygplats underlättar för export, import och ett globalt näringsliv. Dessutom ger detta goda möjligheter för internationell turism och skapar en stor regional marknad.

Variationsrikt län med många landskapstyper

Länet har en tillgänglig och vacker natur med skog och vatten. Närheten till dessa miljöer ger en bra förutsättning för turism, friluftsliv och bra boendemiljöer.

Rikt på öppna landskap

Större delen av länet och i synnerhet det sjönära landskapet i länets södra delar är rikt på öppna landskap, attraktiva besöks- och boendemiljöer.

Bra jordbruksmark och välutvecklat jordbruk

Länet ligger i ett geografiskt område med bördiga jordbruksmarker och har ett relativt välutvecklat jordbruk.

Djurhållningen ökar

Trots att antalet nötkreatur på lång sikt har haft en drastisk nedgång har antalet under de senaste åren stabiliserats och t.o.m. ökat något. Ökade djurantal gäller även för får, svin och höns.

God tillgång till mark

I Västmanlands län finns outnyttjad mark som kan återuppodlas. Detta gäller både mark som har legat outnyttjad en längre tid och mark som ligger i träda. Dessutom finns mark som lämpar sig som jordbruks- eller betesmark, men som har övergått till skogsmark av olika anledningar. Även denna mark har potential att på sikt återgå till sin tidigare funktion.

God tillgång till folk (lärlingar)

En hög arbetslöshet i länet innebär att tillgängligheten till arbetskraft är stor, även om inte alltid kompetens alltid matchar företagens önskemål.

God tillgång till råvaror

Länet är variationsrikt och har goda råvarutillgångar i form av skog, mineraler och jordbruksprodukter. Detta ger bl.a. goda förutsättningar för råvaruförädling och närproduktion.

Stark trygghetskänsla inom länet

Sammanhållningen och engagemanget är generellt god på landsbygden. Det finns ett flertal socknar med en aktiv bygdegemenskap.

Värdefulla kulturhistoriska miljöer

Det finns en stark platsidentitet kopplat till länets kulturhistoriska miljöer som ger kontinuitet i vardagen och ökar människors förståelse för sin omvärld. Dessa miljöer är många gånger lättillgängliga och ligger nära boendemiljöer.

Värdefullt matkulturarv

Länet har en egen regional matkultur som man kan bygga upp ett varumärke kring.

Rik tillgång på vatten

Länets rika tillgång på vatten ger bra förutsättningar för god boendemiljö, fritidsfiske, turism och bevattning. I länet finns också en rik tillgång på rent dricksvatten via stora grundvattentillgångar.

Många publika herrgårdar

Länets strategiska position under historisk tid samt Bergslagens rikedomar har gett upphov till att många slott och herrgårdar byggts i länet. Flera av dessa kan besökas vilket är positivt bl.a. för näringsliv och turism.

Stark hästnäring i Strömsholm

Kring den starka hästnäringen i Strömsholm med utbildning, evenemang och hästsjukhus finns en bra grogrund för företag och förädlingsverksamhet.

Stor trädgårdsverksamhet

I länet finns en ganska omfattande växthusodling.

En aktiv fiskerinäring

Både Mälaren och Hjälmaren har en yrkesfiskekår. Yrkesfisket i Hjälmaren upplever inte de svårigheter med föryngring av kåren som kan upplevas på många andra håll inom näringen.

Bra turismorganisation

Länet har en väl förankrad och effektiv regional turismorganisation med en tydlig utvecklingsprocess.

Levande kultur- och föreningsliv

I länet finns en stark kulturell rörelse på landsbygden med hembygdsföreningar, bygdegårdsföreningar och kyrka. Viljan till att utföra ideellt arbete för bygdens bästa är en enorm resurs.

Innovativa landsbygdsföretagare

Länet har en positiv företagarkår som är öppna för nya idéer och är därför bra rustade för att utveckla näringslivet och ett effektivare och mer miljöanpassat jordbruk.

Ökad efterfrågan på lokalproducerad mat

I länet har det under senare år skett en ökad efterfrågan på närodlat mat, t.ex. via kommunerna. Närproduktionen är bra både för den lokala ekonomin och ur miljösynpunkt.

Kvalificerade skogsutbildningar

Det finns i länet skolor och flera andra aktörer för skogsutbildningar. Naturbruksgymnasium i Sala och Sveriges enda skola för utbildning av Skogsmästare i Skinnskatteberg.

Länet har många virkesuppköpare

Inom länet finns många etablerade skogsföretag som köper virke. Detta gör att konkurrensen om skogsvaror har ökat och därmed har skogsägare lättare att sälja virke och bioenergi.

Generellt för Sveriges landsbygd, men av betydelse för länet:

Låg andel växt- och djursjukdomar

Klimatet med kalla vintrar är bra för begränsning av växtsjukdomar m.m. Detta gör att kemikalie- och antibiotikaanvändning kan hållas på ganska låg nivå. Dessutom har länet en bra djurhälsa.

Svagheter

Hög arbetslöshet

Arbetslösheten i länet har under lång tid legat över riksgenomsnittet. Arbetslösheten hos unga och utlandsfödda är extra allvarlig.

Många ensamföretagare

I länet startas många nya företag årligen, vilket i sig är positivt. Dock saknar de flesta företag anställda. Om de kunde öka sitt antal anställda skulle det ha positiva effekter på sysselsättningsgraden.

Dålig kommersialisering av turismen

I länet finns en god potential för turism med bl.a. rika och attraktiva natur- och kulturmiljöer. Dock har länet få starka "varumärken" (som t.ex. Sala Silvergruva) och upplevs som anonymt och identitetslöst. Det finns ingen naturlig turistmagnet.

Ineffektiv turistverksamhet

Få turistföretag erbjuder lokalt och anpassade produkter samt går in med helhjärtad ambition om långsiktig lönsamhet, varumärkesuppbyggande och hållbart resursutnyttjande. Eldsjälar och entreprenörer behöver här mer stöd.

Dåliga på att lyfta fram landsbygden

Eftersom större delen av ekonomin finns i städerna och dess industriföretag blir det ofta tätorterna som lyfts fram i olika utvecklingssatsningar. Alla kommuner ser inte potentialen i sin landsbygd.

Dåliga kommunikationsmöjligheter

Kollektivtrafiken är av varierande kvalitet. Möjligheterna till tågpendling behöver förbättras (t.ex. pendling till och från Uppsala). Dessutom kan infrastrukturen behöva förbättras om t.ex. gruvindustrin i Bergslagen ska utvecklas.

Dålig teknisk infrastruktur

Tillgången till snabbt bredbandsnät är dålig i flera av länets kommuner, bland annat Kungsör, Skinnskatteberg och Surahammar.

Låg utbildningsnivå och fel utbildning

Utbildningsnivån är låg på landsbygden (hög andel som saknar gymnasial utbildning), i synnerhet bland utrikes födda. Detta ger en dålig matchning bl.a. till industrisektorn i länet som ofta kräver välutbildad personal. Även skogsindustrin har svårt att få tag på kvalificerad arbetskraft som kan utföra skogsvårdsarbeten.

Forum för innovationer saknas

Det finns ofta många idéer på landsbygden hur man kan lösa olika problem men det är svårt att få till ett forum där detta kan spridas. Det kan gälla både tekniska lösningar och metoder som provats fram av enskilda.

Bruksandan

På vissa håll i länet är bruksandan, ”bruket ordnade allt”, fortfarande stark – vilket hämmar landsbygdsutvecklingen.

Transportintensivt

Länets vägnätverk utnyttjas också av tung trafik (lastbilar och bussar). Särskilt vägarna E18, E20, sträckan Avesta-Sala-Västerås och sträckan Västerås-Eskilstuna bedöms ha för hög belastning av tung trafik.

Det öppna landskapet håller på att växa igen

Trots att länet har relativt stora öppna arealer har åkerarealen minskat med ca 400 ha per år sedan 1975. Även betesmarkerna har minskat.

Lantbrukets beroende av fossila bränslen

Lantbrukets beroende av fossila bränslen är problematiskt både ur miljösynpunkt och ekonomiskt känsligt för de stigande oljepriser som förväntas komma.

Svårt att minska övergödningen av vatten

Det är svårt att få till miljöåtgärder för att förbättra vattenkvaliteten. Det handlar oftast om att verksamhetsutövare ska genomföra frivilliga åtgärder. Intresset finns

men stödsystemen är ibland för låga och ibland tycker verksamhetsutövaren att det är för krångligt att ta sig igenom systemet från ”idé till genomfört projekt”.

Vattendrag är utbyggda med vattenkraft

Länets större vattendrag är till stor del utbyggda med vattenkraft. Påverkan på vattenmiljön är omfattande och har pågått under lång tid.

Generellt för Sveriges landsbygd, men av vikt för länets utveckling:

Dålig tillgång till lokal service

Länet har, liksom i övriga Sverige, under de senaste 15 åren berörts av en omfattande nedläggning av lanthandlare.

Dyrt att bygga, ofta olönsamt

Att bygga nytt på landsbygden ger inte samma andrahandsvärde som att bygga i städerna. Detta gör att många undviker att bosätta sig där.

Jordbruket upplever svag konkurrenskraft i jämförelse med import

Om svensk produktion ska växa krävs förutsättningar att konkurrera med det som importeras, t ex livsmedel. Stränga krav på miljöhänsyn och djurhållning, energi/koldioxidskatt på lantbruksdiesel samt sociala avgifter innebär högre kostnader i jordbruksproduktionen än i andra länder.

Bankernas hantering när det gäller kontantbetalning

Småföretag på landsbygden har en större kontanthantering än andra och alla banker tar inte emot kontanter. Nya system med mobiltelefonlösningar m.m. för korthantering har ännu inte hunnit etableras.

Startstöd ges bara till unga

Många som startar en verksamhet är över 40 år. Att även stödja dessa kan ge ökad sysselsättning till fler.

Möjligheter

Närhet till allt

Det finns en ”närhet” inom länet, vilket upplevs som attraktivt. Ett litet län med bra vägnät ger närhet till konsumenterna. Detta ger bra förutsättningar för t.ex. närodlat mat, möjlighet att bygga upp viltslakterier, saluhallar m.m.

Hitta starka noder att utveckla landsbygden runt.

Kring områden med positiv utveckling eller starka varumärken kan en kreativ produktionsmiljö uppstå som skapar sysselsättning på landsbygden. Stöttande av dessa verksamheter kan ge upphov till kluster av företag. Dessutom ger de en socialt sammanhållande identitet. Strömsholms hästnäring är ett bra exempel på ett sådant kluster.

Få turistnäringen att växa

Turistnäringen är en av världens mest växande näringar och här finns en stor inkomspotential, framförallt när det gäller boende och matförsäljning. En ökad befolkningstillväxt i Mälardalen ger goda förutsättningar, både för traditionell turism och för ekoturism.

Få flygplatsen att växa

Västerås flygplats används både för persontrafik och för frakt. Dock är flygplatsen ganska lågt trafikerad och kan utvecklas. Nya flyglinjer är en viktig faktor för turismutvecklingen.

Utveckla hästnäringen

Hästnäringen utgör ett av Västmanlands varumärken och kan utvecklas och bli ännu starkare.

Gruvnäring

Länet har en stark koppling till gruvindustrin i Bergslagen. Stor efterfrågan på mineraler i tillverkningsindustrin och moderna utvinningsmetoder gör att det återigen kan bli lönsamt att bedriva gruvnäring i länet.

Energiproduktion

Hållbar energiproduktion med bl.a. vindkraft och solenergi kan i framtiden bli aktuellt i länet. Dessutom har länet flera avancerade företag som arbetar med utveckling av energiproduktion.

Fiskerinäring

Fisket i insjöarna kan förbättras genom en utökad beståndsovervakning och forskning kring praktisk förvaltning av fiskebestånden.

Välutbildade kvinnor

I länet har kvinnorna i regel högst utbildning. Att satsa på att högutbildade kvinnor får kvalificerade jobb i länet, gärna som entreprenörer, kan ge positiva effekter till fler på landsbygden.

Marknadsföra länet som attraktiv boendemiljö

Länet har tillgång till en attraktiv natur med bl.a. rinnande vatten, öppna landskap och skyddade naturområden. Detta kan användas vid marknadsföring av boendemiljöer.

Förbättra infrastrukturen/bredband

Länet har goda förutsättningar för ett starkt företagsliv genom goda råvarutillgångar, välutbildad arbetskraft och bra infrastruktur. Den begränsade utbyggnaden av bredbandsnätet utgör dock ett hinder för optimala möjligheter på landsbygden.

Förbättrad kommunikation ger ökad tillgänglighet

Trots en generell god infrastruktur så kan kollektivtrafiken förbättras. En förbättrad kollektivtrafik och gång- och cykelvägnät ger en förbättrad miljö och förbättrade villkor för företagen.

Företagshotell samt bredband till alla

I väntan på bredbandsutbyggnaden ska nå ut till alla hushåll i mindre tätorter och småorter kan företagen söka sig till gemensamma företagshotell där sådana finns och uppkopplingen är god.

Stora potentiella arealer kan användas till att producera mat

Stora arealer som idag ligger i träda i länet kan i större utsträckning användas för livsmedel- och energiproduktion.

Energieffektivisering av jord- och skogsbruksmaskiner

Eftersom länets lant- och skogsbruk är starkt oljeberoende så finns goda möjligheter till energieffektivisering.

Starkare föreningsliv

I länet har ett idrottsprojekt bedrivits för att stärka idrottsrörelsen och öka integrationen med andra föreningar. Det är ett arbete som påbörjats och både har gett resultat och kan ge resultat i framtiden.

Ökad efterfrågan på biogas

En satsning har gjorts på projektet "Växtkraft". Detta ger en bra grund för en utökad efterfrågan på biogas. Detta kan leda till behov av ytterligare biogasutbyggnad.

Översiktsplaner i prioriteringen av stöd

Det finns en stor potential i att använda kommunala planer och prioriteringar, t.ex. översiktsplaner, i urvalet av stöd.

Goda förutsättningar för våtmarksanläggande

Länet har många bra geografiska lägen som lämpar sig för anläggande av våtmarker och fosfordammar. Om ett anläggande blev av skulle det ha stor positiv inverkan på biologisk mångfald och ingen övergödning.

Generellt för Sveriges landsbygd, men av vikt för länets utveckling:

Förbättra en lokal förädling av råvaror

I landsbygdsprogrammet har man satsat på stöd till lokal förädling av råvaror. Det finns dock fortfarande stora vinster att göra.

Nya kulturer – nya idéer

Invandrade utlandsfödda svenskar som kommer med nya idéer, ny kompetens och andra kulturer kan skapa kreativa och produktiva företagsmiljöer på landsbygden.

Närproduktion/Hållbarhet

Sannolikt kommer efterfrågan på närodlat och ekologisk mat att öka. Produktion och försäljning av sådan mat är både ekonomiskt lönsam och ger positiva miljöeffekter.

Ett klimatsmart lantbruk

En omställning till ett mer högproduktivt klimatsmart lantbruk, med effektivare produktion per yta gör att länets lantbrukare effektivare kan möta ett framtida ökat matbehov och klimatförändringar.

Diversifiering

Företagare på landsbygden kan utöka inkomsterna i sitt företag och öka sannolikheten att överleva genom s.k. kombinationsverksamheter.

Skogen har flera verksamhetsmöjligheter än enbart skogsbruk

I skogen finns möjlighet att bedriva andra verksamheter än för produktion som t.ex. guidningar, jakt, fiske, rekreation, bär och svamp mm.

Svenska mervärden

Nationellt producerad mat har generellt inte lika starkt marknadsvärde som i andra länder. Här finns en god potential för utveckling.

Bygg på befintliga strukturer

Att i det kommande landsbygdsprogrammet ge stöd till projekt och företag som har visat sig framgångsrika tidigare kan ge mer samhällsnytta än att behandla alla lika. Dessutom har projekt och företag som bygger på hela system av produktion och tjänster, från råvaruproduktion till försäljning, större chans att lyckas än enskilda delar i denna kedja.

Fler riktade miljöersättningar och tydligare stödsystem

Om det kommande Landsbygdsprogrammet blir mer riktat och inte "smetar ut överallt" kan verktyget bli vassare och skapa ge större samhällsekonomisk nytta. Minskat regelkrångel i jordbruksstödet för stödansökningarna i kommande landsbygdsprogram och bindande avtal med olika tider på avtalslängd (1-5 år) skulle göra stödsystemet tydligare.

Samverkan mellan företag över branscher, näringar och sektorer

I och med att det nya landsbygdsprogrammet kräver en utökad samordning mellan strukturfonderna finns en större potential att skapa stora företags- och projektkluster.

Föregångare i giftfri användning

Länets lantbrukare har tillräckligt goda naturgivna förutsättningar för att kunna bli föregångare och skapa ett starkt varumärke när det gäller hållbart och miljövänligt lantbruk med låg antibiotikaanvändning.

Förbättrad kapitalförsörjning

Förbättrade möjligheter för animalieproducenter, förädlingsföretagare och arrendatorer att få tillgång till riskkapital t ex statliga lånegarantier skulle möjliggöra för de duktigaste entreprenörerna att snabbare öka omsättningen på sina företag. Det skulle ge fler arbetstillfällen och öka tillgången på närproducerade livsmedel.

Hot

Ungdomsarbetslöshet och generationsskiften

Andelen företagare över 65 år har i länet ökat kontinuerligt under de senaste 40 åren. Dessutom är ungdomsarbetslösheten mycket stor. Behovet av generationsskiften är därför ganska stort.

Gruvindustrins miljöpåverkan

En uppstart av gruvindustrin ger inte bara möjlighet till sysselsättning på landsbygden i länet. Den utgör även en miljöfarlig verksamhet som kan ge negativ miljöpåverkan i känsliga områden.

Tillgången till vatten

Tillgång på rent och friskt vatten är idag god i länet. Om denna tillgång minskar i länet kan det få negativa konsekvenser, både för produktion och för biologisk mångfald.

Demografin, allt äldre befolkning

Den förändrade åldersstrukturen på landsbygden i länet, p.g.a. få barn och unga kombinerat med en påtaglig utflyttning utgör ett hot när det gäller kontinuiteten.

Ökade samhällsklyftor

Skillnader i utbildning och arbetslöshet gör att samhällsklyftorna ökar. Därtill gör nedläggning av serviceutbudet på landsbygden i länet gör att det blir mindre attraktivt att bo där.

Reglering av Mälaren

Den föreslagna regleringen av Mälaren innebär bland annat att en konstgjord vårflod skapas, vilket medför att vårsådden i lågt liggande marker runt Mälaren fördröjs vilket i sin tur ger en sämre skörd på hösten.

Öarnas rika natur- och kulturvärden minskar

Befolkningen på öar utan broförbindelse minskar. Detta i kombination med att transportmöjligheterna är sämre gör att det är både dyrare och svårare att här bibehålla en levande landsbygd och öppna landskap med höga natur- och kulturvärden.

För långsam bredbandsutbyggnad

En alltför långsam takt i bredbandsutbyggnaden gör att länets företag får försämrade konkurrenskraft. Även en försenad tillgänglighet utanför bebyggelse ger sämre effektivitet, t.ex. i skogsbruket.

Kulturhistoriska byggnader försvinner

Underhållet av kulturhistoriskt intressanta byggnader är alltför svagt i länet. Detta gäller både inom lantbruket, t.ex. överloppsbyggnader, och inom skogsbruket, t.ex. sågverk och kvarnar.

Generellt för Sveriges landsbygd, men av vikt för länets utveckling:

Minskad mångfald p.g.a. minskad djurhållning

Många marker är beroende av bete, i synnerhet av nötkreatur, för att kunna bibehålla sin biologiska mångfald. En minskad mängd djur gör att både denna mångfald och de öppna landskapen minskar.

Förändrat landskap p.g.a. energigrödor

En förändrad markanvändning från bete och spannmålsodling till energiskog på historiskt öppna miljöer nära bebyggelse gör att dessa boendemiljöer förändras och kan upplevas som mindre attraktiva samt att strukturen på historiska miljöer hotas. Dessutom minskar länets arealer lämpliga för livsmedelsproduktion.

Mindre pengar i nya landsbygdsprogrammet

Osäkerheten är fortfarande stor när det gäller nya landsbygdsprogrammets budget. Många verksamheter är stödberoende och om det blir mindre pengar eller annan fördelning riskerar vissa satsningar att försvinna och konkurrenskraften minskar.

Sned företagsinriktning i nya landsbygdsprogrammet

Alltför stort fokus ligger på lantbruksföretag i nya landsbygdsprogrammet. Hela landsbygdens näringsliv och förutsättningar bör finnas med.

Fossila bränslen tar slut

Tillgången till fossila bränslen kommer sannolikt att minska framöver vilket kan få stora ekonomiska konsekvenser för oljeberoende maskiner.

Exploatering är ett hot mot biologisk mångfald

I vissa fall är mänsklig aktivitet positivt för den biologiska mångfalden. Alltför storskalig exploatering och ensidigt nyttjande av mark är dock nästan uteslutande negativt. Dessutom leder stordrift till minskad flexibilitet för att möta förändrade förutsättningar.

Regeltillämpning

För mycket regelkrångel i stödsystemen hindrar snabb och enkel produktionsökning för mindre lantbruksföretag.

Dålig lönsamhet på mjölkprodukter och annan produktion

Mjölkproduktion, liksom annan förädlad produktion, kräver dyra maskiner och ger ofta låg avkastning vilket gör det svårt att konkurrera med importerade produkter. Risken är att företagare och betesdjur försvinner vilket leder till igenväxning av marker.

Klimatförändringar

Klimatförändringar kommer att ge nya förutsättningar för lant- och skogsbruket när det gäller produktionen, bl.a. högre energipriser. Det är dock svårt att förutse på vilket sätt och hur hårt klimatförändringarna kommer att slå.

Missbruk av allemansrätten

Ökad turism och ökat utnyttjande av skogsresurser (t.ex. intensiv bärplockning) kan leda till att känsliga miljöer påverkas negativt och att nedskräpning ökar.

Stark valuta

Landsbygden utgör en viktig råvaruproducent och exportindustrin missgynnas av en alltför stark valuta.

Dålig samverkan mellan näringar ger dålig lokal ekonomi

Ökad inhemsk och global konkurrens kräver alltmer nischade företag och större samverkan mellan näringar för att utvecklas. Produkter behöver utvecklas/förädlas och effektiviteten förbättras.

Svårt att få lönsamhet för småföretagare

Småföretagare missgynnas av krångliga stödsystem och upphandlingskrav. Företagen har dessutom ibland för litet kapital för att konkurrera på lika villkor.

Risken för kortsiktigt ekonomiskt tänkande

Ett hållbart brukande måste vara långsiktigt. Ett klimatsmart lantbruk och/eller giftfria produkter är inte alltid det mest ekonomiska på kort sikt.

Globaliseringens negativa effekt på biologisk mångfald

Framtidens storskalighet med globalisering, massproduktion och varumärken som försvinner leder till igenväxning, minskad mångfald m.m.

Dikesrensningen ökar

Dikesrensningen ökar inom skogsbruket. Det kan utgöra ett hot mot vattenmiljöer och andra värdefulla områden om den inte görs på rätt sätt.

Minskande serviceutbud

Serviceutbudet i form av vård, skola och butiker m.m. minskar vilket gör det svårare att bo kvar på landsbygden.

Fokus på nyföretagande istället för lönsamhet

Statistik anger ofta hur många nya företag som startas istället för hur stor lönsamhet de ger. Ett mått på lönsamhet ur samhällsekonomiskt perspektiv kan vara antalet anställda i företaget.

"Folk" kommer för långt från landsbygden

Många beslutsfattare kommer inte själva från landsbygden vilket bl.a. leder till att landsbygden får låg status och riskerar att betraktas som särintresse.

Dyr och trasslig kommunikation

Boende på landsbygden är mer beroende av bilvägar och regional kollektivtrafik. Höjda bensinpriser och sämre kollektivtrafik kan ge stor påverkan.

Kultstöden kan försvinna

I nuvarande program har få sökt kultstöd. Det är viktigt att en utökad informationsinsats görs samt att det finns en hög kompetens hos dem som handlägger stöden.

Gammal kunskap försvinner

Metoder och kunskap om gamla hantverk och metoder riskerar att försvinna när allt färre utöver dem, t.ex. timring i skogen och lieslätter på ängsmarker.

14.1.2 SWOT-analys för regionala behov att tillgodose i kommande fiskeriprogram mm

Denna version är anpassad för att ingå som bilaga i handlingsplanen. En fullständig version av SWOT-analysen finns tillgänglig på Länsstyrelsens hemsida.

Sammanfattning

Fiske

Utiifrån denna analys har det visat sig att den allena rådande viktigaste frågan för att få ett hållbart fiske i framförallt Mälaren och Hjälmaren är att det tas fram förvaltningsunderlag i form av undersökningar och beståndsovervakningsprogram som fortlever under längre tid. Dessa underlag saknas idag för att kunna ta beslut med precision. Istället har försiktighetsprincipen fått råda, framförallt på allmänt vatten och övriga vatten med fritt fiske för envar, vilket medfört att länsstyrelserna ej tillåtit mängden tillståndskrävande redskap på dessa vatten att öka.

Det bör således möjliggöras att pengar från fiskeriprogrammet används för undersökande verksamhet så att det kan komma fram fullgoda beslutsunderlag till förvaltningen av fisk och kräftor i de vatten där staten har ett ansvar för fiskevården. Men förbättrade beslutsunderlag möjliggörs mer precision i besluten kring framförallt yrkesfiskets dispenser och antalet yrkesfiskelicenser, något som gör att MSY (Maximum Sustainable Yield) för fisket kan nås med följd att fiskeföretagen i Mälaren och Hjälmaren blir långsiktigt hållbara ur både ekologisk och ekonomisk synvinkel.

Även fisketillsynen måste utvecklas i både Mälaren och Hjälmaren. Idag är det otydligt vilken myndighet som bär ansvaret för fisketillsynen i de stora sjöarna och detta måste styras upp. Likaså måste mer pengar tillföras tillsynen eftersom en undermålig eller rent av havererad fisketillsyn är en fara för fisket och fiskbestånden eftersom en fungerande fisketillsyn är det viktigaste instrumentet som finns för att se till att rådande fiskebestämmelser följs. Utan fisketillsyn kan myndigheter sätta upp hur bra fiskeregler som helst med de allra bästa intentionerna, men följs de ej är de enbart en pappersprodukt utan reellt värde.

Förutom detta är förvaltningen av det enskilda fisket splittrad och skulle tjäna på att man fann större enhetliga lösningar där fiskerättsägarna gemensamt kan förvalta och upplåta sitt fiske. En möjlig lösning till detta är bildande av fiskevårdsområden som syftar till att ta tillvara fiskerättsägarnas gemensamma intressen. Dock är processen att bilda fiskevårdsområde dyrt, inte minst i fråga om fiskerättsutredningar. Här skulle det vara bra om en möjlighet öppnades inom fiskeriprogrammet (men även landsbygdsprogrammet) så att pengar kunde gå till äganderättsutredningar av fisket.

Vattenbruk

Idag saknas vattenbruk i länet men det finns flera faktorer som skulle kunna gynna etablering av vattenbruk i länet.

- Mycket vatten där etablering troligtvis skulle vara möjlig.
- Många industrier med spillvärme som skulle kunna användas för odling av varmvattensarter i slutna system i tomma industrilokaler.
- Höga närsalthalter, främst i länets södra delar, möjliggör odling av organismer som trivs med detta och som skulle kunna bidra till rening av vattnet. Exempelvis musslor.

Styrkor

- Väl utvecklat yrkesfiske
- Goda bestånd av flera ekonomiskt viktiga arter.
- Vilja från både forskning och fisket att arbeta med förvaltning av fisken. Goda möjligheter till MSC-märkning
- Giftfri fisk.
- Etablerat varumärke utomlands (ffa Hjälmarösen). Bra samverkan mellan aktörer och myndigheter. Attraktivt fiske med förnygring av yrkesfiskekåren. Innovativ fiskekår.
- Ansvarstagande yrkesfiskare.
- Stor närmarknad för fiskprodukter (Stockholm fiskmarknad m m).
- Oexploaterat län med många vatten och möjliga lokaliseringar.

Svagheter

- Undermåliga beslutsunderlag för förvaltningen.
- Små medel till forskning kring praktisk fiskeförvaltning. Fisketillsynen är instabil och sårbar.
- Små möjligheter att reglera övrigt fiske än yrkesfiske.
- Diffust ansvar för fisketillsynen mellan olika myndigheter, framförallt SJV och HaV.
- Splittrad förvaltning av enskilt fiske.
- Förändringar uppfattas lätt som negativt av aktörerna.
- Tradition av vattenbruk saknas i länet.

Möjligheter

- Utökad beståndsovervakning och forskning kring praktisk förvaltning av fiskbestånden.
- Samarbete mellan forskningen och yrkesfisket i syfte att nå en långsiktigt hållbar förvaltning av fiskresursen.
- Skapa fiskevårdsområde på enskilt vatten. Införande av fiskevårdsavgift.
- Miljö- och/eller fiskeavgift vid exploatering i och kring sjön. Recirkulerande fiskodlingar på land.

- Tillgången på spillvärme från kylvatten och lediga industrilokaler torde utgöra en bra grund för recirkulerande fiskodlingar.
- Tillgången på vatten utgör en god grund för placering av vattenbruksanläggningar.
- Höga närsalthalter i vattnen i södra delen av länet torde utgöra god grund för odling av bl a musslor.

Hot

- Bristfälliga kunskapsunderlag kan föröda fiskresursen.
- De små resurserna för fisketillsyn riskerar att föröda bestånd av ffa kräftor. En havererad fisketillsyn kan ge "laglöst" vatten.
- Övergödning och klimatförändringar.
- Utsläpp av förorenande ämnen såsom läkemedelsrester från reningsverk. Främmande arter.
- Överetablering av fiske (binäringsfiske etc) till följd av dåliga förvaltningsmöjligheter.
- Höga närsalthalter i södra delen av länet kan hindra nyetablering av konventionella odlingar då de riskerar försämra miljökvalitetsnormerna. Omständliga regler för etablering.

14.2 Bilaga 2: Budget och mål

Belopp och målvärden för pengar som lagts ut i steg 1, augusti 2015.

Västmanlands län

Belopp och målvärden för pengar som tilldelats i steg 1															
U	Västmanlands län		2014-2020												
Delåtgärd	Indikator namn/ Budget	Indikator kod	P2		P3	P4			P5			P6			Total
			2a	2b	3a	4a	4b	4c	5b	5c	5d	6a	6b	6c	
1.1	Budget					2 546 939						443 444			2 990 383
1.1	Antal deltagare i utbildning	O.12				946						145			1 091
1.2	Budget					1 200 550						652 378			1 852 928
2.1	Budget					5 652 619						1 046 954	475 659		7 175 232
2.1	Antal deltagare i rådgivning	O.13				470						86	39		595
2.3	Budget														0
4.1	Budget		29 294 186						1 470 512		1 117 384				31 882 082
4.1	Total investering, kr	O.2	124 640 274						4 153 919		2 927 380				131 721 573
4.1	Antal företag	O.4	44												44
4.1	Antal investeringar i jordbruksföretag*	O.3							7		4				11
4.1	Antal djurenheter, investeringar för minskat utsläpp av växthusgaser och ammoniak	O.8									1 392				1 392
4.2	Budget					1 515 847						699 530			2 215 377
4.2	Total investering, kr	O.2				6 025 578						3 060 824			9 086 402
4.2	Antal investeringar	O.3				3									3
4.2	Antal nya arbetstillfällen	R.21										3			3
4.2	Antal investeringar i förädling av jordbruksprodukter*	O.3										1			1
4.4 Rov	Budget					821 600									821 600
4.4 Rov	Antal investeringar, stängsel mot rovdjur	O.3				12									12
4.4 Betesmark	Budget					438 324									438 324
4.4 Betesmark	Antal investeringar, engångsdrivning betesmark	O.3				44									44
6.1	Budget			3 760 988											3 760 988
6.1	Antal stödmottagare	O.4		15											15
6.1	Total investering, kr	O.2		3 760 988											3 760 988
6.4	Budget								2 036 178			8 003 871			10 040 049
6.4	Total investering, kr	O.2							6 354 037			26 794 976			33 149 013
6.4	Antal företag	O.4							4			20			24
6.4	Antal djurenheter, investeringar för minskat utsläpp av växthusgaser och ammoniak	O.8													0
6.4	Antal nya arbetstillfällen	R.21										22			22
7.2	Budget											715 598			715 598
7.2	Antal investeringar i småskalig infrastruktur	O.3											2		2
7.2	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15													2 167
7.3	Budget												2 167		
7.3	Antal investeringar i bredband	O.3												82 899 621	82 899 621
7.3	Antal invånare som får tillgång till bredband	O.15												25	25
7.4 tot	Budget												13 264		13 264
7.4 tot	Antal investeringar i service och frid	O.3													25
7.4 tot	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15													16 122
7.4 serv	Budget											16 122			16 122
7.4 idr	Budget											3 412 135			3 412 135
7.4 övr	Budget											728 632			728 632
7.5	Budget											1 184 027			1 184 027
7.5	Antal investeringar i infrastruktur för rekreation och för turistinformation	O.3										2 741 477			2 741 477
7.5	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15											6		6
7.6 tot	Budget					10 089 311						4 834 223			14 923 534
7.6 tot	Antal investeringar i natur- och kulturmiljö	O.3				46							17		63
7.6 tot	Antal invånare som får tillgång till förbättrad service eller infrastruktur	O.15													14 637
7.6 hem	Budget											14 637			14 637
7.6 övr	Budget											1 026 036			1 026 036
16.2	Budget											3 808 187			3 808 187
16.2	Antal projekt	O.16										1 220 280			1 220 280
16.4	Budget				2 222 271							2			2 222 271
	Antal projekt	O.16			3										3
	Antal jordbruksföretag som ingår i samarbeten	O.9			36										36
Summa budget			29 294 186	3 760 988	3 738 118	20 749 343			3 506 690	1 117 384	12 066 457	14 091 750	82 899 621		171 224 537

* I detta inlag träddräds- och rennärringsföretag.

**Inklusive natur offentligt stöd, inom 7.6/4a/c inlag inte övert offentligt stöd.

* I detta ingår trädgårds- och renhållningsföretag.

**Inklusive övrigt offentligt stöd. Inom 7.6/4abc ingår inte övrigt offentligt stöd.

14.3 Bilaga 3 - 5. Bedömningsgrunder för stöd till kompetensutveckling och rådgivning inom miljö och klimat (delåtgärderna 1.1, 1.2, 2.1)

1. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

1 poäng: Kunskapen är ny och har endast viss eller ingen spridning i landet.

+2 Projektet förmedlar kunskap med innovativa inslag.

+2 poäng: Kunskapen förväntas få stor tillämpning och spridning.

För innovation inom kompetensutveckling kan man se till vad det är för kunskap som ska förmedlas. Då kan det handla om kunskap om nya produkter, arbetsmetoder eller tjänster. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i den nya kunskapen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, det vill säga alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen. Hur väl designat projektet är pedagogiskt bedöms i kriteriet om kunskapsspridning.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde på landsbygden.

2. Genomföraren har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för projektet

3 poäng: Genomföraren har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

5 poäng: Projektledare och projektteam har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

Tre poäng ges till nya i branschen för att de ska kunna komma in med stöd av relevant samarbetspartner. Det går även att styrka sina kvalifikationer utöver grundkraven via referenser.

3. Projektets metod bidrar till kunskapsspridning

1 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen

2 poäng: Kunskapen når en större del av målgruppen

3 poäng: Kunskapen når endast en begränsad del av målgruppen men är av stor betydelse för den gruppen, gruppen utgör en del i ett större projekt eller är en kanal till en större målgrupp

4 poäng: Kunskapen sprids till en stor del av målgruppen via flera kanaler.

+1 poäng: Metoden att föra ut budskapet är innovativ.

Bedömning görs utifrån hur stor målgrupp som nås av kunskapen och vilka (hur många olika) kanaler som använts. Kunskapsspridning som sker på ett nytt innovativt sätt prioriteras. Exempel kan vara ogräsnyckel som en app i telefonen. Kvaliteteten på eller behovet och värdet av kunskapen som sprids ska inte vägas in här. Det är sättet och metoden som kunskapen sprids på som ska bedömas, vilket är skilt från kriteriet om behovet av projektet, som ska värdera behovet och värdet av kunskapen.

Eftersom den poäng som tilldelas projektet är beroende av hur stor del av målgruppen som nås är det viktigt att definiera vad som avses med begreppet målgrupp. Målgruppsbegreppet återkommer dessutom i kriterium 4 där värdet för målgruppen bidrar till poängsättningen.

En målgrupp kan anses vara den totala grupp företagare eller personer som är berörda av eller kan förväntas kunna dra nytta av den kunskap som förmedlas i projektet. För nationella projekt gäller hela landet som område och för regionala aktuell region. I vissa projekt kan det sannolikt vara av värde att målgruppen definieras men det bör inte i detta sammanhang vara möjligt att erhålla höga poäng genom att definiera en snäv målgrupp inom vilken det är lätt att nå hög måluppfyllelse. Poäng baseras på hur målgruppen är formulerad eller utformad.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

2 poäng: Ett behov finns och behovsanalysen är tillfredställande men beskrivning av vad som redan gjorts eller saknas.

3 poäng: Behovet är generellt stort (eller akut) då projektet behandlar en grundläggande fråga. Behovsanalysen i ansökan är tillfredställande och beskrivning av vad som gjorts och pågår finns.

+2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgruppen/näringsen eller till stor nytta för miljön eller klimatet.

Poäng baseras på hänsyn till behovet av det som projektet förväntas leverera samt hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan.

Ordet akut relaterar till att det i praktiken ofta har varit angelägenhetsgraden som varit avgörande för vilka projekt som prioriterats.

5. Projektet har tydliga mål

1 poäng: En relevant målbeskrivning finns men målet är inte specificerat så att det går att följa upp.

3 poäng: En relevant målbeskrivning med tydliga mål finns.

5 poäng: Utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål finns även effektmål beskrivna.

De mål som finns formulerade för projektet måste vara i linje med projektets syfte, innehåll och upplägg. Målen ska vara verifierbara. Hänsyn tas till kostnad, mål och innehåll.

14.4 Bilaga 6. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för ökad konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringensföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 2a)

14.4.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras.

För att investeringen ska kunna få poäng får miljöbelastningen per producerad enhet inte öka. Att producerad enhet används beror på att när en person söker investeringsstöd för att stärka konkurrenskraften i sin verksamhet innebär det ofta att produktionen ökar, vilket i sin tur kan leda till att verksamhetens totala miljöpåverkan blir större jämfört med tidigare. Därför är det bättre att använda sig av miljöpåverkan per producerad enhet istället för total miljöpåverkan.

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

+1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

+1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälstånd

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

+2 poäng får ansökningar som bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+1 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

+1 poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Investeringen ska vara något extra och inte bara standardlösningar som t.ex. LED-lampor och flytgödsel vid nybygge.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

Eftersom energieffektivisering är viktigt för såväl konkurrenskraft som miljö får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+1 poäng: Investeringen bidrar till bättre djurvälstånd

Ett extra poäng får ansökningar som gör något extra för de djur som berörs av investeringen. Den som söker stöd kan aldrig få poäng för sådant som är lagkrav. Det ska vara något extra som bidrar till djurvälstånd.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller testanläggning

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget. Det kan till exempel vara ny driftsinriktning eller ny inredning som tidigare inte har använts.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan och utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

Här prioriteras ansökningar där det inom företaget finns kompetens som bidrar till att investeringen ger resultat.

+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet.

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

+1 poäng: Den som söker stöd har produktionsresultat minst i nivå med genomsnittet för sin bransch, eller klassas som nyföretagare

+1 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

+1 poäng: Lämplig kompetens finns inom företaget för det område investeringen avser, eller för nyföretagare lämplig utbildning eller erfarenhet

En poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat. Om det är ett nystartat företag får ansökan poäng när den som söker har uppfyllt minimikraven på utbildning för startstöd.

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Investeringar kan ge påfrestningar på den produktion som eventuellt finns därför är det viktigt att den som söker har kapacitet att genomföra investeringen.

+2 poäng: Den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram eller motsvarande

Två poäng ges om den som söker stöd deltar i produktionsuppföljningsprogram. De som inte deltar i ett produktionsuppföljningsprogram kan få poäng genom att visa att de följer upp sin produktion på annat bra sätt som motsvarar ett produktionsuppföljningsprogram.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för din bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

Företag som behöver investeringsstödet för att kunna genomföra investeringen prioriteras.

+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen mindre än 1

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

+ 1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges 1 extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är mindre

än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges

en extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

Konkurrenskraftiga investeringar prioriteras. Det kan vara företag som ökar sin lönsamhet.

+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt

+1 poäng: Ersättningen per timme ökar

+1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet

+1 poäng: Investeringen bidrar på annat sätt till ökad marknadsanpassning

+1 poäng: Nybyggnation av djurstallar

+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges ett poäng extra.

+1 poäng: Ersättningen per timme ökar

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut ersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme ökar ges ett poäng extra.

+1 poäng: Investeringen leder till en minskad sårbarhet

En poäng ges om investeringen leder till minskad sårbarhet för företaget. Ett exempel kan vara diversifiering.

+1 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning.

En poäng får också ansökan om investeringen innebär att den som söker stödet anpassar sig till marknaden. Det kan till exempel vara om investeringen ingår i en marknadsstrategi för försäljning av företagets produkter eller om den på annat sätt bidrar till en ökad marknadsanpassning.

+1 poäng: Investeringen är en nybyggnation

En poäng ges till investeringar som är nybyggnationer. En nybyggnation kan ge bättre förutsättningar för skötsel och tillsynsrutiner samt ett effektivt arbete med bra logistik för transport av djur, gödsel och foder med mera. En nybyggnation av djurstallar leder ofta till en bättre miljö för djurens hälsa och för produktionsresultaten. Nybyggnation kan därför ses som en långsiktig investering för bra konkurrenskraft.

14.4.2 Regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Detta är till stor del en förstärkning av det nationella kriteriet. Inom detta kriterium ryms till stor del investeringar inom energieffektivisering och klimatförbättrande åtgärder.

+3 poäng = Investeringar som bidrar till att förnybar energi används

+2 poäng. = Investeringen bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser

+3 poäng = Investeringar som bidrar till att förnybar energi används

Investeringar ökar mängden förnybar energi eller som bidrar till omställning från fossila bränslen till förnybar energi. Exempel på investeringar är markarbeten, byggnader och maskiner för produktion och lagring av biobränslen.

+2 poäng. Investeringen bidrar till minskade utsläpp av växthusgaser

Poäng ges för investeringar som medför substantiella minskningar av växthusgasutsläpp. Investeringar i lågenergilampor eller investeringar i egen foderberedning, som minskar transporterna till och från gården ger inte poäng

2. Investeringen styr mot regionalt och prioriterade miljö- och klimatmål

Detta är till stor del en förstärkning av det nationella kriteriet. Inom detta kriterium ryms alla miljömålsgynnande investeringar.

+1 poäng. Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljökvalitetsmål

+1 poäng. Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljökvalitetsmålen

+1 poäng. Investeringar som förbättrar odlingssystemets infiltrationskapacitet, vattenhushållning och reduktion av närsalter

+1 poäng. Investeringen görs i eller för omläggning till ekologisk användning

+1 poäng. Investeringar som gynnar betesdriften i landskapet.

+1 poäng. Investeringen gynnar trädgård och biodling.

+1 poäng. Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljökvalitetsmål

Alla åtgärder som på ett påtagligt sätt gynnar miljökvalitetsmålen inkluderas här. Med påtagligt menas att åtminstone en del av syftet är att förbättra miljön och att åtgärden bedöms bidra till ett miljökvalitetsmål mer än marginellt. Exempel på

sådana åtgärder återfinns i bedömningsgrunderna till de nationella urvalskriterierna.

+1 poäng. Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljökvalitetsmålen

1 extra poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Det kan till exempel vara att vid en ombyggnad av ett stall ingår ett tak över gödselbrunnen i investeringen även om det inte krävs. Men det är bra för miljön eftersom utsläppen av växthusgaser minskar. Den som bygger t ex en solpanel får inte stöd för solpanelen i denna åtgärd men han får en extra poäng när han söker för investeringar i denna åtgärd.

+1 poäng. Investeringar som förbättrar odlingssystemets infiltrationskapacitet, vattenhushållning och reduktion av närsalter

Ytterligare exempel på investering kan vara en gödselbrunn för rötresten från biogas eller förbättrad dränering.

+1 poäng. Investeringen görs i eller för omläggning till ekologisk användning

Sökande har antingen en certifierad ekologisk användning eller är sökande under omläggning för att bli certifierad.

+1 poäng. Investeringar som gynnar betesdriften i landskapet

Investeringar på företag med betande djur som förbättrar lönsamheten i produktionen, t.ex. inomgårdsmekanisering, foderberedning och lagerhallar för foder och strö. Även om- till- och nybyggnation av stall för betande djur kan ge poäng om det innebär en förbättrad lönsamhet.

+1 poäng. Investeringen gynnar trädgård och biodling.

Poäng ges för investering i bikupor eller i växthus och frilandsodling.

3. Investeringen bidrar till företagets konkurrenskraft

+1 poäng. Investeringen stärker förutsättningarna för vidareförädling av egna produkter.

+2 poäng. Investeringen leder till utökad produktionskapacitet

+1 poäng. Investeringen ökar lönsamheten i företaget

+1 poäng. Investeringen bidrar till klimatanpassning.

+1 poäng. Investeringen stärker förutsättningarna för vidareförädling av egna produkter

Poäng ges till investeringar i tork och lagring av egen eller närproducerad råvara. Poäng ges också till investering i foderberedning när råvaran produceras på gården eller på närliggande gårdar. All råvara måste inte produceras i

grannskapet. Självklart kan råvaror som normalt inte produceras i länet undantas, liksom råvaror som på grund av naturgivna förutsättningar inte kan produceras i grannskapet. Inom trädgårdsodling och frilandsodling ges poäng för investeringar som inte omfattas av förädlingsstödet och som är förutsättning för vidareförädling. Till exempel sorterings- och lagerhallar.

+2 poäng. Investeringen leder till utökad produktionskapacitet

Expansionsinvestering i byggnad eller byggnadsinventarier, som innebär att det totala antalet djurplatser på företaget ökar ger två poäng. Vid byte av djurslag görs omräkning till djurenheter.

+1 poäng Investeringen ökar lönsamheten i företaget

Rationaliseringsinvestering i byggnader och/eller byggnadsinventarier som innebär rationalisering av verksamheten utan att antalet platser ökar.

+1 poäng. Investeringen bidrar till klimatanpassning

Poäng ges till alla typer av investeringar som bidrar till en klimatanpassning. Ett exempel på en sådan investering är dränering.

4. Investeringen bidrar till att förbättra sysselsättningen

Detta är en till stor del en förstärkning av det nationella kriteriet.

+2 poäng Investeringen leder till skapat eller bevarat arbetstillfälle

+1 poäng. Investeringen påverkar sysselsättningen i länet positivt.

+2 poäng. Investeringen förbättrar arbetsmiljön i företaget.

+1 poäng. Investeringen bidrar till utveckling i mindre gynnade områden

+2 poäng Investeringen leder till skapat eller bevarat arbetstillfälle

Två extrapoäng ges om investeringen leder till skapat eller bevarat arbetstillfälle minst en fjärdedels årsarbete (400 timmar) enligt databokens normtimmar. Sysselsättningen mäts i den del av verksamheten som ansökan avser.

+1 poäng. Investeringen påverkar sysselsättningen i länet positivt.

Gäller sysselsättning i eller utanför det företag som ansökan avser. För poäng krävs en ökning med minst 400 standardtimmar.

+2 poäng. Investeringen förbättrar arbetsmiljön i företaget.

Kan t ex vara en GPS till traktorn. Tvättrobot i ett svinstall. Automatisering av utfodringen i mjölk och köttproduktion. Investering i halmrivare.

+1 poäng. Investeringen bidrar till utveckling i mindre gynnade områden

Poäng ges till investeringar på öar utan broförbindelse. Sämre transportmöjligheter gör att det är både dyrare och svårare att här bedriva jordbruks- och trädgårdsverksamhet. Detta ger bättre förutsättningar för en levande landsbygd på öarna med öppna landskap och höga natur- och kulturvärden.

14.5 Bilaga 7. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för energieffektivisering samt energigrödor inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5bc)

14.5.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Om ansökan gäller energieffektivisering

Tabell 1. Frågor som kan användas för att bedöma om en investering ger stor eller mycket stor energieffektivisering.

	Poäng
Ersätts direktverkande eluppvärmning med icke fossilt bränsle eller värmepump?	+3 poäng
Minskar elförbrukningen?	+1 poäng
Ersätts en förbränningsmotor med en elmotor?	+3 poäng
Minskar energiförluster till omgivning (spillvärme)?	+1 poäng
Utnyttjas spillvärme genom återvinning och/eller utnyttjas frikyla?	+2 poäng
Sker kapacitetsreglering med frekvensreglering eller liknande styrsystem?	+3 poäng

Den fjärde frågan, som handlar om minskade energiförluster, kan ge en ansökan poäng för exempelvis isolering eller byte till LED-belysning (som avger mindre värme än övriga ljuskällor).

Den femte frågan, som handlar om utnyttjande av spillvärme eller frikyla, kan ge en ansökan poäng om den spillvärme som uppstår nyttjas eller om kallvatten eller kalluft används för kylning istället för en kylkompressor. Exempelvis kan mjölk förkylas med kallvatten.

Den sjätte frågan handlar om frekvensreglering eller liknande system. Frekvensstyrningen justerar kapaciteten (mängd luft/vatten som flyttas). Om den aktuella fläkten/pumpen måste eller bör regleras på något sätt kan detta annars göras med olika typer av strypspjäll och ventiler, vilket innebär energiförluster och bör undvikas. Alla pumpar och fläktar kan i princip frekvensstyras.

3 poäng Investeringen bidrar till stor energieffektivisering

Tre poäng ges när en investering anses bidra till stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 leda till att ansökan sammanlagt får två eller tre poäng.

5 poäng *Investeringen bidrar till mycket stor energieffektivisering*

Fem poäng ges när en investering anses bidra till mycket stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 leda till ansökan sammanlagt få fyra poäng eller mer.

eller

Om ansökan gäller energiskog

3 poäng: *Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa för energiändamål*

En ansökan tilldelas tre poäng om förutsättningarna är sådana att investeringen kan förväntas leda ge en energiskog med god tillväxt och hög produktion av biomassa för energiändamål. Det kan exempelvis handla om iordningställande av mark som inte använts på länge men som kan vara lämplig förödling av energiskog. Det kan också handla om investeringar i plantor och plantering av plantor som är lämpliga för de lokala förhållandena. I områden där viltrycket är högt kan stöd också beviljas till stängsling av energiskogsodlingar.

+2 poäng: *Det finns en marknad för den producerade biomassan*

En poäng ges till investeringar som bedöms möta en befintlig efterfrågan. Förhållandena varierar mycket mellan olika delar av Sverige. I ett område kanske exempelvis värmeverken efterfrågar biomassa från jordbruket medan det i ett annat område inte finns någon efterfrågan. Denna poäng möjliggör således en regional anpassning.

+3 poäng: *Investeringen gynnar andra miljömål utöver energiomställning*

En poäng ges om investeringen bidrar till andra miljömål, exempelvis minskat näringsläckage i områden där det finns ett behov av att förbättra vattenmiljön, ökad biodiversitet i områden där det finns brist på lövskog eller odling för att sluta kretslopp (slam- eller avloppsvatten) eller rening av mark.

2. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

Om ansökan gäller energieffektivisering

5 poäng: *Energirådgivning eller motsvarande har gjorts.*

Åtgärder som valts ut till följd av att en energirådgivning gjorts prioriteras och ges fem poäng, eftersom en energirådgivning borgar för att företagaren vet var i företaget energianvändningen är störst och var åtgärder kan vidtas. Annan förkunskap som motsvarar energirådgivning, och också ger ansökan fem poäng, är LCA-beräkningar, kurser (om den sökande exempelvis deltagit vid en kurs om sparsam körning eller andra för ansökan relevanta kurser) eller om den sökande tagit in uppgifter om energieffektivitet från flera tillverkare av produkten.

eller

Om ansökan gäller energiskog

+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild kompetens kan ansökan tilldelas denna poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns erfarenhet eller kunskap inom företaget om hur driften eller underhållet av investeringen ska göras. Om företaget har god kompetens om investeringen ökar chanserna att den blir hållbar och ger förväntat resultat. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild erfarenhet kan ansökan tilldelas dessa poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

3. Det finns ett identifierat behov av projektet.

Om ansökan gäller energieffektivisering

3-5 poäng: Investeringen bidrar till energieffektivisering

Tre poäng ges när en investering anses bidra till stor energieffektivisering. Då ska svaren på frågorna i tabell 1 under de nationella kriterierna leda till att ansökan sammanlagt får minst två poäng.

Fem poäng ges till investeringar för förbättrad hantering av flis, som ökar bränslevärdet, exempelvis torkar för flis.

eller
om ansökan gäller energiskog

5 poäng: Investeringen bedöms bidra till en god produktion av biomassa

En ansökan tilldelas tre poäng om förutsättningarna är sådana att investeringen kan förväntas leda ge en energiskog med god tillväxt och hög produktion av biomassa för energiändamål. Det kan exempelvis handla om iordningställande av mark som inte använts på länge men som kan vara lämplig för odling av energiskog. Det kan också handla om investeringar i plantor och plantering av plantor som är lämpliga för de lokala förhållandena. I områden där vilttrycket är högt kan stöd också beviljas till stängsling av energiskogsodlingar. Eftersom kostnaderna för att återställa marken efter avslutad odling kan utgöra ett hinder för odlingen i sig, kan stöd också beviljas för iordningställande av mark efter avslutad odling.

14.6 Bilaga 8. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för att minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak inom jordbruks- och trädgårdsföretag (delåtgärd 4.1 fokusområde 5d)

14.6.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

2 poäng: Investeringen bidrar till att minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas

Poängen ges till investeringar som bidrar till att minska utsläppen av ammoniak eller växthusgaser till atmosfären. Exempel på investeringar som bidrar till att minska avgången av ammoniak är rening av frånluft från stallar, surgörning av flytgödsel, täckning av lagerbehållare för flytgödsel, urin och rötrest, övergång från fast- till flytgödsel samt släpslangsramp, släpfotsramp eller myllningsaggregat för spridning av stallgödsel. Ett exempel på en investering som bidrar till att minska avgången av växthusgaser är rötning av stallgödsel till biogas, vilket minskar metanavgången. Ett annat är ökad lagringskapacitet för stallgödsel (exempelvis satellitbrunnar) som ger ett större tidsmässigt handlingsutrymme för gödselspridning och därmed effektivare kväveanvändning.

5 poäng: Investeringen bidrar till att betydligt minska avgången av ammoniak, metan eller lustgas

Poängen ges till investeringar som betydligt minskar avgången av ammoniak eller växthusgaser.

Exempel på investeringar som kan minska ammoniakavgången betydligt är surgörning av flytgödseln och övergång från fast- till flytgödsel. Vid investeringar som rör täckning av lagerbehållare för flytgödsel, urin och rötrester bedöms de som ger en reduktion på 90 procent eller mer minska avgången betydligt. Det är när behållarna täcks med till exempel betongblock, tätslutande tak av plastduk, flytande plastduk och sexkantiga plastelement. Släpfotsramp och myllningsaggregat bedöms ge bättre effekt än släpslangsramp och får därmed fem poäng.

Bland de exempel på investeringar som minskar utsläppen av växthusgaser som presenteras ovan bedöms rötning av stallgödsel minska avgången betydligt.

+1 poäng: Investeringen bidrar till något annat nationellt miljö kvalitetsmål utöver minskad avgång av metan, lustgas eller ammoniak

En poäng ges till åtgärder vars huvudsakliga syfte är att minska ammoniakavgången men som också minskar avgången av växthusgaser eller till åtgärder vars huvudsakliga syfte är att minska växthusgasavgången men också minskar ammoniakavgången. Exempelvis kan surgörning av flytgödsel, övergång från fast- till flytgödsel och täckning av lagerbehållare för flytgödsel och rötrest

bidra till att minska så väl avgången av ammoniak som avgången av växthusgaser. Poängen ges också till åtgärder som bidrar till något annat miljökvalitetsmål. Exempelvis kan vissa typer av rening av frånluft från stallar även minska lukt, investeringar som minskar ammoniakavgången från stallgödsel vid lagring och spridning ger bättre kväveutnyttjande, rötning till biogas ger också förnybar energi och en effektivare kväveanvändning (genom exempelvis utökad lagringskapacitet) minskar även risken för kväveläckage.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. Kunskap inom området behöver spridas mer för att på ett bättre sätt kunna minska utsläppen av ammoniak och växthusgaser. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen.

Fyra poäng ges till investeringar som är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild kompetens kan ansökan tilldelas denna poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns erfarenhet eller kunskap inom företaget om hur driften eller underhållet av investeringen ska göras. Om företaget har god kompetens om investeringen ökar chanserna att den blir hållbar och ger förväntat resultat. Om investeringen är av en sådan typ att den sökande inte anses behöva någon särskild erfarenhet kan ansökan tilldelas dessa poäng utan någon mer noggrann kontroll.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

Stöd ges till investeringar för att minska utsläpp av växthusgaser och ammoniak utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

2 poäng: Investeringen avser teknik för spridning och nedmyllning av gödsel

Två poäng ges till myllningsaggregat om det finns efterfrågan på dessa.

4 poäng: Investeringen bidrar till ökad lagringskapacitet

Fyra poäng ges till investeringar i brunnar för hantering av gödsel och rötresten från biogasproduktion.

+ 1 poäng: Investeringen görs i prioriterad verksamhet

Rötresten från biogasanläggningar är särskilt viktig för att ge förutsättningar för en lönsam ekologisk odling i länet. Därför ges en extrapoäng till investeringar i brunnar på ekologiska företag.

.

14.7 Bilaga 9. Bedömningsgrunder för förädlingsstöd för kort livsmedelskedja och lokala marknader
(delåtgärd 4.2 fokusområde 3a)

14.7.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

Två poäng får ansökningar där investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål.

+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

Två poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Det kan till exempel vara investeringar som ingår i helhetslösningar som har positiva effekter på miljön.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

En poäng ges till de företag som med investeringen för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter väljer energieffektiva lösningar.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget det kan till exempel vara ny produktionsinriktning eller ny utrustning som tidigare inte har använts.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet förhållandevis okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering, bättre marknadsanpassningar och kan innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större

än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges ett extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt

+1 poäng: Ersättningen per timme ökar

+1 poäng: Investeringen leder till minskad sårbarhet

+2 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning

+1 poäng: Nuvärdet av investeringen med stöd är positivt

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges 1 extra poäng.

+1 poäng: Ersättningen per timme ökar

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut timersättningen. Medför investeringen med stöd att ersättningen per timme ökar ges 1 extra poäng.

+1 poäng: Investeringen leder till en minskad sårbarhet

Ett poäng ges om investeringen leder till minskad sårbarhet för företaget. Ett exempel kan vara diversifiering.

+2 poäng: Investeringen bidrar till ökad marknadsanpassning

Två poäng ges om investeringen innebär att den som söker stödet anpassar sig till marknaden. Det kan till exempel vara om investeringen ingår i en marknadsstrategi för försäljning av företagets produkter eller om den på annat sätt bidrar till en ökad marknadsanpassning.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

I enlighet med SWOT-analysen bedöms att ytterligare prioritering av den lokala marknaden gynnar bygdens utveckling. Angränsande landskap till Västmanlands län ligger i vissa fall mycket långt bort, varför vi för att gynna en korta livsmedelskedjan ger högre poäng ju närmare företaget producenten ligger.

2-4 poäng: Investeringen gynnar samverkan för kortare leveranskedjor

5 poäng: Investeringen stärker den lokala identiteten

2-4 poäng: Investeringen gynnar samverkan för kortare leveranskedjor

4 poäng ges om Investeringen innebär en förädling av råvaror från producenter inom länets gränser, alternativt utanför länsgränsen inom 20 km från företaget. Avståndet räknas från det ställe företaget förädlar råvaran.

2 poäng ges om investeringen innebär en förädling av råvaror från producenter utanför länets gränser, mellan 30 km och 200 km från företaget. Avståndet räknas från det ställe företaget förädlar råvaran.

5 poäng: Investeringen stärker den lokala identiteten

Investeringen innebär en förädling av råvaror som gynnar den lokala bygden. Det ska framgå i ansökan att och hur det gynnar den lokala bygden. Den lokala bygden är ett mycket snävt begrepp och omfattar aktuell by och eventuellt närstående byar.

14.8 Bilaga 10. Bedömningsgrunder för förädlingsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 4.2 fokusområde 6a)

14.8.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljökvalitetsmål

+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljökvalitetsmålen

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljökvalitetsmål

Två poäng får ansökningar där investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljökvalitetsmål.

+2 poäng: Delar i investeringen ska ge extra bidrag till miljökvalitetsmålen

Två poäng får ansökningar om det ingår delar som inte behövs för själva investeringen men som är bra för miljön. Det kan till exempel vara investeringar som ingår i helhetslösningar som har positiva effekter på miljön.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad energieffektivitet

En poäng ges till de företag som med investeringen för bearbetning och saluföring av jordbruksprodukter väljer energieffektiva lösningar.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget det kan till exempel vara ny produktionsinriktning eller ny inredning som tidigare inte har använts.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och är bland de första inom länet

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. En förutsättning är att det inom länet ska finnas begränsade erfarenheter från liknande verksamhet. Det vill säga att den som söker arbetar inom ett nytt eller för länet förhållandevis okänt område. Ansökan bedöms dels utifrån de uppgifter som finns i ansökan dels utifrån den kunskap som finns inom det aktuella området.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

Ansökan får fyra poäng när investeringen är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller ingår i en testanläggning för en ny produkt.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering, bättre marknadsanpassningar och kan innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är mindre än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges ett extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

5. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden

Arbetstillfällen ska vara nyskapade och bestående räknat som årsarbetskrafter. Bestående innebär att arbetstillfället ska finnas kvar på längre sikt, inte bara under projektiden. I detta inkluderas även "egenföretag" (alla företagsformer), där personen helt eller delvis övergår till att arbeta i sitt företag. Ideellt arbete räknas inte som arbetstillfällen. Arbetstillfällen genom underleverantörer med egen F-skattsedel räknas med om de skapats som en direkt följd av investeringen.

1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid

3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget

4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget

+1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året

1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid

Ett poäng ges om investeringen ger heltidssysselsättning för en person som tidigare har arbetat deltid i företaget. Deltid är mindre än 1720 timmar.

3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget

Tre poäng ges om investeringen leder till att företaget kan sysselsätta en ny person på heltid eller deltid. Personen har inte varit anställd i företaget tidigare.

4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget

Fyra poäng ges om investeringen leder till att mer än en ny person får sysselsättning i företaget på heltid eller deltid, dock minst 1720 timmar totalt. Berörda personer har inte varit anställda i företaget tidigare.

+1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året

Ett extra poäng ges till investeringar som räknas som mer än enbart säsongsarbete.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

På regional nivå prioriteras investeringar på förädlingsföretag som sysselsätter många personer inom länet.

2-5 poäng: Investeringen bidrar till att skapa eller bevara arbetstillfällen.

Två poäng ges om investeringen sker på ett företag med färre än 10 anställda.

Tre poäng ges om investeringen sker på ett företag med 11 - 50 anställda.

Fyra poäng ges om investeringen sker på ett företag med 51 - 100 anställda.

Fem poäng ges om investeringen sker på ett företag med mer än 100 anställda.

14.9 Bilaga 11. Bedömningsgrunder för stöd till stängsel mot rovdjur (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

14.9.1 Regionala bedömningsgrunder

1. Investeringen görs i ett område där risk för rovdjursangrepp är påtagligt

En grundläggande utgångspunkt för prioritering inom åtgärden är vargförekomsten i länet. Lodjur har visat sig svårare att stängsla ut, och en skadesituation relaterad till lodjur kommer därför inte att viktas lika högt vid prioritering av ersättning.

5 poäng. Jordbruksmarken ligger i anslutning till ett revir eller på en plats med risk för rovdjursangrepp

5 poäng. Jordbruksmarken ligger i anslutning till ett revir eller på en plats med risk för rovdjursangrepp

Jordbruksmarken ligger inom 20 km från ett vargrevir som är styrkt av Länsstyrelsen eller en plats för vargangrepp. Alternativt ligger jordbruksmarken inom ett område där angrepp av björn eller lodjur har skett. Angrepp och förekomst ska vara styrkta av Länsstyrelsen.

2. Investeringen görs för att skydda besättningar med får och getter

I Västmanlands län prioriteras rovdjursstängsel kring större djurbesättningar.

1-4 poäng. Antal djur i besättningen i medeltal över året.

Djurbesättningen räknas i antal tackor/getter (hondjur) i djurhållningen i medeltal över året.

4 poäng. Besättningsstorlek >200 hondjur i medeltal över året.

3 poäng. Besättningsstorlek 100-200 hondjur i medeltal över året.

2 poäng. Besättningsstorlek 25-99 hondjur i medeltal över året.

1 poäng. Besättningsstorlek < 25 hondjur i medeltal över året

+1 poäng Företagaren har särskilt skyddsvärda raser.

Extrapoäng ges om företagaren har utrotningshotade raser av får.

3. Investeringen gynnar geografiskt utpekade områden

Investeringen gynnar betesdriften i landskapet och bidrar till öppethållande av betesmarker med dokumenterat höga natur- och kulturvärden.

5 poäng. Stängsel runt värdefull betesmark med hög artrikedom eller höga kulturmiljövärden (särskilda värden, restaureringsmark, mosaikbete och skogsbete). Merparten av arealen ska ha dessa kvalitéer

3 poäng. Stängsel runt betesmark med allmänna värden.

5 poäng. Stängsel runt värdefull betesmark med hög artrikedom eller höga kulturmiljövärden (särskilda värden, restaureringsmark, mosaikbete och skogsbete). Merparten av arealen ska ha dessa kvalitéer

Investeringen gynnar betesdriften i landskapet och bidrar till öppethållande av betesmarker som finns registrerade i blockdatabasen.

3 poäng. Stängsel runt betesmark med allmänna värden.

Prioriteringen sker med hänsyn till betesmark och slåtterängar med allmänna värden.

4. Investeringen gynnar prioriterade djurslag

5 poäng. Stängslet ska skydda får eller getter alternativt besättningar med växelbete där får/get ingår

2 poäng. Stängslet ska skydda utegående kalvar av nöt

1 poäng. Stängslet ska skydda andra djurslag och typer av besättningar.

5 poäng. Stängslet ska skydda får eller getter alternativt besättningar med växelbete där får/get ingår

Eftersom fårbesättningar är mest utsatta för rovdjursangrepp prioriteras får framför andra djurslag.

2 poäng. Stängslet ska skydda utegående kalvar av nöt

I andra hand prioriteras kalvar av nötboskap.

1 poäng. Stängslet ska skydda andra djurslag och typer av besättningar.

Lägst poäng ges om stängslet ska skydda andra djurslag och typer av besättningar.

14.10 Bilaga 12. Bedömningsgrunder för stöd till engångsröjning av betesmark (delåtgärd 4.4 fokusområde 4a)

14.10.1 Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen bidrar till att bevara och förstärka biologisk mångfald

5 poäng. Röjningen förväntas gynna hotade arter eller särskilt skyddsvärda träd.

Marken som ska röjas ligger inom område med hotade arter enligt rödlistan eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet och röjningen förväntas gynna dessa arter.

4 poäng. Röjningen förväntas gynna hävdberoende arter.

Röjningen förväntas gynna hävdgynnade arter generellt (listade i bl a Ekstam U & Forshed N: Om hävden upphör, Naturvårdsverket 1992).

3 poäng. Röjningen förväntas gynna hävdberoende naturtyper.

Röjningen förväntas gynna hävdberoende naturtyper enligt art- och habitatdirektivet.

2. Miljöinvesteringen bidrar till att synliggöra kulturmiljöer

5 poäng. Röjningen bidrar till att synliggöra kulturbärande landskapselement.

Röjningen bidrar till att synliggöra kulturbärande landskapselement som stenmurar, odlingsrösen, husgrunder m fl.

3 poäng. Röjningen har positiv betydelse för landskapsbilden.

Röjning av betesmarken/slätterängen har positiv betydelse för landskapsbilden och för omgivande marker (landskapsperspektivet).

3. Goda förutsättningar för långsiktigt god hävd

5 poäng. Det finns goda förutsättningar för långsiktig hävd med betesdjur.

En bedömning görs ifall det finns tillgång på betesdjur och i vilken omfattning. Här vägs också in bakgrunden till varför betesmarken är igenväxt. Skötseln ska ske med lämpligt djurslag och ras vilket för t ex blöta strandbeten alltid är nötkreatur, och för torra/friska marker med besvärlig igenväxningsvegetation i första hand får och absolut inte enbart hästar. Vid bedömning av om tillräckligt antal betesdjur finns ses naturligtvis i första hand till hur stor besättning som ska beta inom det aktuella området, men även hur djurhållarens övriga betesmarker sköts och om det är sannolikt att förutsättningar finns för att kunna sköta ytterligare arealer.

3 poäng. Det finns förutsättningar för hävd med betesdjur.

Som ovan men med mindre vikt på optimalt val av art/ras av betesdjur.

5 poäng. Slätterängen är rimlig att sköta.

Slätterängen är rimlig att sköta i förhållande till storlek, läge och markförhållande. Förutsättningar ska finnas för årlig skötsel, eller åtminstone minst 4 år av 5, med avseende på markens bärighet och fuktighet samt transportvägars längd och beskaffenhet m.m.

4. Miljöinvesteringen bidrar till rekreationsmöjligheter och upplevelsevärden för allmänheten

+1 poäng. Marken ligger i anslutning till tätbebyggt område.

En bedömning görs av handläggaren.

+2 poäng. Marken ligger i ett befintligt rekreationsområde.

Rekreatiomsområdet ska vara allmänt känt som eller finnas dokumenterat som rekreationsområde

+1 poäng. Området nås lätt från allmän väg.

En bedömning görs av handläggaren.

+1 poäng. Särskilda insatser kommer att göras för att öka tillgängligheten.

Exempel på insatser för att öka tillgänglighet kan vara stättor, fågeltorn, parkeringsplatser, informationsskyltar osv. Till rekreationsområde kan också räknas vandringsleder eller andra typer av besöksmål.

14.11 Bilaga 13. Bedömningsgrunder för miljöinvestering – förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

14.11.1 Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten.

+3 poäng. Miljöinvesteringen placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen.

Placering så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig, otillfredsställande, eller dålig, eller som riskerar att få den klassningen enligt vattenförvaltningen.

+1 poäng. Miljöinvesteringen placeras i nitratkänsligt område.

Placering i nitratkänsligt område. Områden som är klassade som nitratkänsliga enligt SJVFS 2004:62 observera att en översyn har gjorts men inget beslut är fattat ännu om de nya områden SJV rapport 2014:11. (Detta är också grund för 100 procent, men eftersom inte alla våtmarker inom nitratkänsligt område nödvändigtvis ska få 100 procent så kan det ge pluspoäng även här för de våtmarker som är i gruppen 90 procent).

+1 poäng. >40% av avrinningsområdets areal utgörs av åkermark i växelbruk eller innehåller punktkällor (enskilda avlopp, djuruppfödning) som ger utsläpp motsvarande >40% åkerandel.

Möjlighet till regionala poängbeskrivningar. Här föreslår Länsstyrelsen att 1 extra poäng ges om mer än 40 % av avrinningsområdets areal utgörs av åkermark i växelbruk eller innehåller punktkällor (enskilda avlopp, djuruppfödning) som ger utsläpp motsvarande >40% åkerandel - detta för att mer konkret söka styra reningsåtgärdernas placering så att de får motta så utspädd åkervatten som möjligt och därmed får bästa effektivitet.

2. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att förbättra vattenkvaliteten.

5 poäng. Miljöinvesteringen utformas på bästa möjliga sätt för att optimera retention av kväve och fosfor eller utformas på bästa möjliga sätt för att förbättra hydromorfologiska och biologiska kvalitetsfaktorer.

Det ska finnas kopplingar till påverkan på hydromorfologi och biologi från jordbruk till exempel rätningar, rensningar och övergödning d.v.s. miljöproblemen övergödning och förändrade habitat genom fysisk påverkan (morfologiska förändringar).

3. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra vattenkvaliteten.

+1 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra kemisk-fysikaliska kvalitetsfaktorer.

Här görs en bedömning på vilket sätt miljöinvesteringen förväntas bidra till att förbättra ekologisk status enligt vattenförvaltningen. Vi har valt att dela in poängbedömningarna i de tre kvalitetsfaktorer som ingår i bedömningen av ekologisk status.

+2 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra hydromorfologiska kvalitetsfaktorer

Här görs en bedömning på vilket sätt miljöinvesteringen förväntas bidra till att förbättra ekologisk status enligt vattenförvaltningen. Vi har valt att dela in poängbedömningarna i de tre kvalitetsfaktorer som ingår i bedömningen av ekologisk status.

+2 poäng. Miljöinvesteringen bidrar till att förbättra biologiska kvalitetsfaktorer.

Här görs en bedömning på vilket sätt miljöinvesteringen förväntas bidra till att förbättra ekologisk status enligt vattenförvaltningen. Vi har valt att dela in poängbedömningarna i de tre kvalitetsfaktorer som ingår i bedömningen av ekologisk status.

4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat

+2 poäng. Miljöinvesteringen förväntas minska avgången av växthusgaser om den anläggs på organogen jord.

Anläggningen kommer att anpassas utifrån den kunskap som finns om organogena jordar och anläggning av våtmarker på dessa, så att avgången av växthusgaser förväntas bli minimal.

+3 poäng. Miljöinvesteringen kommer att kunna utjämna höga flöden eller utgöra en vattenreserv och magasinera vatten till senare torrperioder

Våtmarken utformas och placeras på ett sätt som gör att den kan utjämna höga vattenflöden och/eller magasinera vatten till senare torrperioder. Våtmarken eller dammen kan få användas till bevattning under förutsättning att Länsstyrelsen tillåter detta och det inte är huvudsyftet med våtmarken. Länsstyrelsen avser tillåta bevattning i de fall bevattning inte bedöms motverka huvudsyftet med våtmarken.

14.12 Bilaga 14. Bedömningsgrunder för stöd till att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för biologisk mångfald (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

14.12.1 Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

4 poäng. Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarkens placering och utformning.

Hotade arter och/eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms kunna spridas till miljöinvesteringen eller gynnas av dess placering och utformning. För t ex fåglar i större dammar/våtmarker gäller detta i Västmanlands län bl a arterna brun kärrhök, dvärgmå, kornknarr, rördrom, småfläckig sumphöna, svarthakedopping, svarttärna och sångsvan.

3 poäng. Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald i jordbrukslandskapet.

I Jordbruksverkets rapport 2011:7 finns förslag på hur olika utformning kan viktas (se även punkt C nedan) och som Länsstyrelsen kommer att använda som underlag. Bedömningen kommer också att grundas på vilka typer av organismgrupper man främst vill gynna, till exempel groddjur, fåglar osv eller om det kommer vara fritt från till exempel fisk (vilket gynnar groddjur och fågelsjöfåglar).

+1 poäng. Våtmarken är större än 5 hektar.

Större våtmarker kan bara åstadkommas på vissa naturgivna platser där möjlighet till uppdämning av vatten finns, vilket ofta sammanfaller med lägen för tidigare våtmarker och ger en mer optimal utformning med sluttande stränder än våtmarker som åstadkoms genom grävning. Det finns därför anledning att i sådana lägen göra våtmarken så stor som möjligt och premiera detta extra i poängsättningen.

2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald

5 poäng. Det finns goda förutsättningar för långsiktig och regelbunden skötsel som gynnar biologisk mångfald.

Våtmarken utformas för, och avses, att skötas med bete och/eller slåtter av strandområdet eller annan skötsel som ska gynna syftet med våtmarken.

3 poäng. Det finns förutsättningar för skötsel som gynnar biologisk mångfald.

Våtmarken utformas så att den kan skötas på ett sätt som upprätthåller syftet med densamma.

3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

+3 poäng. Våtmarkens yta utgör >0,1% av avrinningsområdets areal.

Länsstyrelsen väljer att formulera om Jordbruksverkets föreslagna poängbeskrivning avseende avrinningsområdets areal till att i stället gälla våtmarken/dammens storlek i förhållande till ytan på avrinningsområdet. Detta är en viktig faktor för att vattnet ska kunna få tillräcklig uppehållstid i dammen och därmed hinna renas genom sedimentation m.m.

+2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor.

Utformning på bästa sätt för retention av fosfor. Som underlag för poängsättning av dammarnas utformning kommer för fosfordammar SJV:s jordbruksinformation 11-2010 att användas.

+2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve.

Utformning på bästa sätt för retention av kväve. Bl a kommer hög andel ytor med grunt vatten (<0,5m) att premieras samt möjlighet till vattenståndsreglering, skörd av biomassa och rensning.

4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

+3 poäng. Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen.

Placering så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig, otillfredsställande, eller dålig, eller som riskerar att få den klassningen enligt vattenförvaltningen. Våtmarkens bedöms kunna bidra till att höja vattenförekomstens ekologiska status. Dessa klassningar kan studeras på karta i Vatteninformation Sverige (Viss) www.viss.lansstyrelsen.se eller i

områdesvisa åtgärdsprogram som hittas på www.vattenmyndigheterna.se/Sv/norra-ostersjon. Det är i första hand fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska faktorer som kopplar till miljöproblemet övergödning som kommer att bedömas.

+1 poäng. Våtmarken placeras i nitratkänsligt område.

Placering i nitratkänsligt område, vilket är hela länet utom Skinnskattebergs och Fagersta kommun samt Norbergs och Möklinta socken. (Detta är också grund för 100 procent, men eftersom inte alla våtmarker inom nitratkänsligt område nödvändigtvis ska få 100 procent så kan det ge pluspoäng även här för de våtmarker som är i gruppen 90 procent).

+1 poäng. >40% av avrinningsområdets areal utgörs av åkermark i växelbruk eller innehåller punktkällor (enskilda avlopp, djuruppfödning) som ger utsläpp motsvarande >40% åkerandel.

Ett extra poäng ges om mer än 40% av avrinningsområdets areal utgörs av åkermark i växelbruk eller innehåller punktkällor (enskilda avlopp, djuruppfödning) som ger utsläpp motsvarande >40% åkerandel - detta för att mer konkret söka styra reningsdammarnas placering så att de får motta så utspätt åkervatten som möjligt och därmed får bästa effektivitet.

14.13 Bilaga 15. Bedömningsgrunder för stöd till att anlägga och restaurera våtmarker och dammar för förbättrad vattenkvalitet (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

14.13.1 Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringen placeras och utformas så att den bevarar och förstärker biologisk mångfald

4 poäng. Arter/naturtyper som är hotade och/eller med i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms gynnas av våtmarkens placering och utformning.

Hotade arter och/eller arter i art- och habitatdirektivet eller fågeldirektivet bedöms kunna spridas till miljöinvesteringen eller gynnas av dess placering och utformning. För t ex fåglar i större dammar/våtmarker gäller detta i Västmanlands län bl a arterna brun kärrhök, dvärgmå, kornknarr, rördrom, småfläckig sumphöna, svarthakedopping, svarttärna och sångsvan.

3 poäng. Våtmarken placeras och utformas på ett sätt som gynnar en allmän biologisk mångfald i jordbrukslandskapet.

I Jordbruksverkets rapport 2011:7 finns förslag på hur olika utformning kan viktas (se även punkt C nedan) och som Länsstyrelsen kommer att använda som underlag. Bedömningen kommer också att grundas på vilka typer av organismgrupper man främst vill gynna, till exempel groddjur, fåglar osv eller om det kommer vara fritt från till exempel fisk (vilket gynnar groddjur och fågelsjöfåglar).

+1 poäng. Våtmarken är större än 5 hektar.

Större våtmarker kan bara åstadkommas på vissa naturgivna platser där möjlighet till uppdämning av vatten finns, vilket ofta sammanfaller med lägen för tidigare våtmarker och ger en mer optimal utformning med sluttande stränder än våtmarker som åstadkoms genom grävning. Det finns därför anledning att i sådana lägen göra våtmarken så stor som möjligt och premiera detta extra i poängsättningen.

2. Miljöinvesteringen kommer att skötas för att bevara och förstärka biologisk mångfald

5 poäng. Det finns goda förutsättningar för långsiktig och regelbunden skötsel som gynnar biologisk mångfald.

Våtmarken utformas för, och avses, att skötas med bete och/eller slåtter av strandområdet eller annan skötsel som ska gynna syftet med våtmarken.

3 poäng. Det finns förutsättningar för skötsel som gynnar biologisk mångfald.

Våtmarken utformas så att den kan skötas på ett sätt som upprätthåller syftet med densamma.

3. Miljöinvesteringen utformas på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

+3 poäng. Våtmarkens yta utgör >0,1% av avrinningsområdets areal.

Länsstyrelsen väljer att formulera om Jordbruksverkets föreslagna poängbeskrivning avseende avrinningsområdets areal till att i stället gälla våtmarken/dammens storlek i förhållande till ytan på avrinningsområdet. Detta är en viktig faktor för att vattnet ska kunna få tillräcklig uppehållstid i dammen och därmed hinna renas genom sedimentation m m.

+2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av fosfor.

Utformning på bästa sätt för retention av fosfor. Som underlag för poängsättning av dammarnas utformning kommer för fosfordammar SJV:s jordbruksinformation 11-2010 att användas.

+2 poäng. Våtmarken utformas på bästa möjliga sätt för att öka retention av kväve.

Utformning på bästa sätt för retention av kväve. Bl a kommer hög andel ytor med grunt vatten (<0,5m) att premieras samt möjlighet till vattenståndsreglering, skörd av biomassa och rensning.

4. Miljöinvesteringen placeras på ett sätt som bidrar till att öka retention av växtnäring

+3 poäng. Våtmarken placeras så att den kan bidra till att förbättra status i vattenförekomst som är klassad som sämre än god status enligt vattenförvaltningen.

Placering så att den kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig, otillfredsställande, eller dålig, eller som riskerar att få den klassningen enligt vattenförvaltningen. Våtmarkens bedöms kunna bidra till att höja vattenförekomstens ekologiska status. Dessa klassningar kan studeras på karta i Vatteninformation Sverige (Viss) www.viss.lansstyrelsen.se eller i områdesvisa åtgärdsprogram som hittas på www.vattenmyndigheterna.se/Sv/norra-ostersjon. Det är i första hand fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska faktorer som kopplar till miljöproblemet övergödning som kommer att bedömas.

+1 poäng. Våtmarken placeras i nitratkänsligt område.

Placering i nitratkänsligt område, vilket är hela länet utom Skinnskattebergs och Fagersta kommun samt Norbergs och Möklinta socken. (Detta är också grund för 100 procent, men eftersom inte alla våtmarker inom nitratkänsligt område

nödvändigtvis ska få 100 procent så kan det ge pluspoäng även här för de våtmarker som är i gruppen 90 procent).

+1 poäng. >40% av avrinningsområdets areal utgörs av åkermark i växelbruk eller innehåller punktkällor (enskilda avlopp, djuruppfödning) som ger utsläpp motsvarande >40% åkerandel.

Ett extra poäng ges om mer än 40% av avrinningsområdets areal utgörs av åkermark i växelbruk eller innehåller punktkällor (enskilda avlopp, djuruppfödning) som ger utsläpp motsvarande >40% åkerandel - detta för att mer konkret söka styra reningsdammarnas placering så att de får motta så utspätt åkervatten som möjligt och därmed får bästa effektivitet.

14.14 Bilaga 16. Bedömningsgrunder stöd till att anlägga tvåstegsdiken (delåtgärd 7.6 fokusområde 4abc)

14.14.1 Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringens placering

Miljöinvesteringen placeras i eller i anslutning till vattenförekomst som är klassad som sämre än god status.

2 poäng: Måttlig status

3 poäng: Otillfredsställande status

4 poäng: Dålig status

+1 poäng: Avrinningsområdets storlek i tvåstegsdikets utlopp är större 300 hektar

Tvästegsdiket placeras så att det kan bidra till att förbättra status i en vattenförekomst som har klassningen måttlig (2 poäng), otillfredsställande (3 poäng), eller dålig (4 poäng). Det är i första hand fysikalisk-kemiska, hydromorfologiska och biologiska faktorer som kopplar till miljöproblemet övergödning eller fysisk påverkan som ska bedömas. Vattenförekomster med förhöjda halter av fosfor som ska prioriteras.

En ytterligare poäng tilldelas om avrinningsområdets storlek är större än 300 hektar vid dikets utlopp. Avrinningsområdet bestäms genom kartunderlag eller beskrivning av dikningsföretag. Statusen måste vara måttlig, otillfredsställande eller dålig för att få detta poäng.

2. Genomförande av miljöinvesteringen

5 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett mycket effektivt sätt

3 poäng: Schaktmassor kan hanteras på ett effektivt sätt

5 poäng tilldelas om miljöinvesteringen genomförs på ett mycket effektivt sätt. Massorna avyttras i närhet av diket eller hämtas gratis till annan verksamhet. Dikets utformning innebär att så lite massor som möjligt skapas och dessa kan hanteras på ett effektivt sätt.

3 poäng tilldelas om miljöinvesteringen genomförs på ett effektivt sätt. Massorna avyttras inom i diket i närhet eller hämtas gratis till annan verksamhet. Dikets utformning innebär att massorna kan hanteras på ett effektivt sätt.

3. Miljöinvesteringens placering och utformning bidrar till att förbättra vattenkvaliteten

2 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 60 procent av åker

3 poäng: Avrinningsområdet består till mer än 80 procent av åker

+2 poäng: Dikessträckan är större än 0,5 km

+1 poäng: Bredden på terrassen är större än 5 gånger fårans bredd

2-3 poäng tilldelas om delen åkermark i avrinningsområdet bestämt genom kartunderlag. Mer än 60 procent ger 2p och mer än 80 procent ger 3p.

Ytterligare 2 poäng ges om dikessträckan som ska göras om till tvåstegsdike är minst 0,5 km lång. Det måste finnas minst 60 procent åker i avrinningsområdet för att få detta poäng.

Ytterligare 1 poäng ges om bredden på terrassen är mer än 5 gånger så bred som fåran. Det måste finnas minst 60 procent åker i avrinningsområdet för att få detta poäng.

4. Miljöinvesteringen bidrar till annan positiv effekt med hänsyn till miljö och klimat.

+ 2 poäng: Det finns problem med återkommande översvämningar

+ 2 poäng: Tvåstegsdiket förväntas gynna biologisk mångfald på ett sätt som det inte gjorde tidigare.

+ 2 poäng: Kombination med andra åtgärder och samverkan

+ 1 poäng: Investeringen är tillgänglig

Två poäng tilldelas poäng ges om det finns problem med återkommande översvämningar i området. Översvämningarna ska vara dokumenterade genom t.ex. foto. Tänk på att åtgärder för att minska översvämning kan kräva dispens och tillstånd för markavvattning.

Två poäng tilldelas om tvåstegsdiket förväntas fungera som spridningskorridor eller förbättra livssituationen för utpekade arter. Poäng ges också om aktiva åtgärder för biologisk mångfald görs, t.ex. fiskevårdsåtgärder eller biotopvård som sådd av insektsfrämjande växter.

Två poäng tilldelas om tvåstegsdiket är en del av flera åtgärder i samma område för att förbättra status i vattenförekomst, det är en del i en helhetslösning eller ett samverkansprojekt. Åtgärder i kombination kan t.ex. vara våtmarker, sedimentationsfällor, krökar, trädplanteringar etc.

En poäng tilldelas om närhet till tätort eller vandringsstråk, del i informationssatsning eller ska användas som visningsobjekt.

Bilaga 17. Bedömningsgrunder för stöd till reglerbar dränering (delåtgärd 4.4 fokusområde 4abc)

14.14.2 Regionala bedömningsgrunder

1. Miljöinvesteringens placering är tillgänglig

3 poäng: Jordarten är sand eller grövre

2 poäng: Jordarten är silt

1 poäng: Jordarten är gyttjig lera eller lergyttja

1 poäng: Miljöinvesteringen är placerad på Sulfidjord

1 poäng: Miljöinvesteringen sker på annan jord som Länsstyrelsen finner lämplig.

+1-3 poäng: Recipient har otillfredsställande (1), måttlig (2) eller dålig (3) ekologisk status.

Reglerbar dränering är mest lämplig på genomsläppliga jordar. Därför ges tre poäng ges om jordarten är sand eller grövre, två poäng om jordarten är silt och en poäng om jordarten är gyttjig lera eller lergyttja.

En poäng ges också om investeringen sker på annan plats som länsstyrelsen tycker är lämplig. Det kan i undantagsfall finnas jordar som är mycket lämpliga för reglerbar dränering men som inte faller in under någon av kategorierna ovan.

En poäng ges om miljöinvesteringen är placerad på Sulfidjord. Reglerbar dränering på sulfidjordar leder till en minskning av metaller till recipienten.

En extrapoäng ges om miljöinvesteringen installeras i ett avrinningsområde med vattenförekomster som har klassningen otillfredsställande enligt Vattendirektivet.

Två extrapoäng ges om miljöinvesteringen installeras i ett avrinningsområde med vattenförekomster som har klassningen måttlig, enligt Vattendirektivet.

Tre extrapoäng ges om miljöinvesteringen installeras i ett avrinningsområde med vattenförekomster som har klassningen dålig enligt Vattendirektivet.

2 Förutsättningarna för miljöinvesteringen leder till bättre resultat

4 poäng: Lutning på åker där reglerbar dränering installeras är <1%

1 poäng: Lutning på åker där reglerbar dränering installeras är 1-2%

+1 poäng Åkermarkens yta är större än 10 ha

+1 poäng Det kommer finnas möjlighet till underbevattnings.

+1 poäng Miljöinvesteringen ska användas som visningsobjekt

Lutningen ska vara så liten som möjligt, rekommendationen är max 2 procent. För att få 4 poäng krävs en lutning på mindre än 1 procent. En lutning mellan 1 och 2 procent ger 1 poäng.

En poäng ges om åkermarken där installering görs är större än 10 hektar

En poäng ges om lantbrukaren kommer kunna använda systemet för underbevattnings.

En poäng ges om objektet ska användas som visningsobjekt

14.15 Bilaga 18. Bedömningsgrunder för startstöd (delåtgärd 6.1 fokusområde 2b)

14.15.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Etableringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

Ansökningar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. När det gäller startstöd är det hur själva etableringen påverkar miljö-, klimat och arbete och produktionssätt som bedöms.

+2 poäng: Planerad drift bedöms bidra till att uppfylla minst 1 nationellt miljökvalitetsmål

Två poäng ges om etableringen bidrar till att uppfylla minst 1 miljökvalitetsmål. Det som är viktigt är att se på hur produktionen bidrar till att nå miljökvalitetsmålen. Ett exempel kan vara att den som tar över en gård fortsätter med betesdjur vilket bidrar till miljökvalitetsmålet ett rikt odlingslandskap.

+1 poäng: Det finns en nyligen upprättad energikartläggning

En poäng ges för energikartläggningen som bör vara gjord tidigast för 3 år sedan och omfatta den aktuella verksamheten.

+1 poäng: Det finns dokumenterat strukturerat miljökvalitetsarbete

En poäng ges för att dokumentationen är aktuell för det senaste året. Exempel på strukturerat miljökvalitetsarbete kan vara Miljöhusesyn; www.miljohusesyn.nu

+1 poäng: Planerad drift avser ekologisk produktion

En poäng ges för ekologisk produktion som skall omfatta företagets alla relevanta produktionsgrenar och inte bara del av en produktionsgren.

2. Etableringen bidrar till att införa av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder det vill säga innovation

En nyetablering kan ofta innebära en positiv utveckling för orten. Därför kan etableringen indirekt bidra mer till landsbygdsutveckling än själva etableringen.

+3 poäng: Etableringen medför ny produktion, produkter eller tjänster

Tre poäng ges om etableringen innebär att den som söker startstödet börjar med en helt ny produktion. Verksamhet som tidigare ägare hade börjat med får inte räknas med.

+2 poäng: Sökanden använder sig av nya arbetsmetoder

Två poäng ges om etableringen innebär att den som söker startstödet börjar med nytt arbetssätt för företaget avseende styrning-, ledning, organisatoriskt eller verksamhetens genomförande. Exempel kan vara att samverka med andra företag i produktionen eller i ledning. Det kan också vara införa Lean-metoden i företaget. Arbetsmetoder som tidigare ägare hade börjat med får inte räknas med.

3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet att driva företaget

Ansökningar där den som söker stöd har kompetens för att klara av att driva och utveckla sitt företag prioriteras.

+3 poäng: Sökanden har praktisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stödvillkoren

Tre poäng ges till den som söker startstöd och som har mer kompetens än det som ställs i minimikraven. Poäng ges om sökande har arbetat mer än 2 år inom jordbruks-, trädgårds- eller rennäring efter 18 års ålder. Eller om sökande har mer än ett års erfarenhet i arbetsledande ställning inom jordbruks-, trädgårds- eller rennäringen. Arbetet ska vara någon annanstans än på föräldragården.

+2 poäng: Sökanden har praktisk utbildning från verksamhet utanför jordbruket som är användbar i företaget

Två poäng ges till den som har praktisk erfarenhet eller yrkesutbildning av verksamheter utanför jordbruket under förutsättning att kompetensen är användbar i företaget. Det kan exempelvis vara inom ekonomi, byggnad, maskinservice och så vidare. Poäng ges om sökande har arbetat mer än 2 år i annan bransch än jordbruks-, trädgårds- eller rennäring efter 18 års ålder. Eller om sökande har drivit företag utanför jordbruks-, trädgård- eller rennäringen i mer än 1 år.

+1 poäng Den sökande har eftergymnasial utbildning eller internationell utbildning eller praktik

Poäng ges om sökande har eftergymnasial utbildning inom jordbruks- eller trädgårdsnäringen eller har dokumenterad internationell praktisk- eller teoretisk erfarenhet inom jordbruk eller trädgård om minst 6 månader.4.

Sökanden är i behov av stöd för att underlätta starten som företagare

Sökanden som saknar möjlighet till alternativ inkomstkälla och när det tar tid innan verksamheten ger intäkter är i större behov av stöd och bör prioriteras.

+2 poäng: Den som söker kommer endast att ha inkomst från företaget, det vill säga ingen inkomst av tjänst utanför företaget

Två poäng ges till de som inte har någon inkomst utöver det egna företagets avkastning. Även inkomst från F-skattjänster som ligger helt utanför jordbruks-, trädgårds- eller rennäring bör betraktas som inkomst av tjänst om det inte bara handlar om enstaka uppdrag och intäkterna högst uppgår till 10 % av företagets totala omsättning.

+2 poäng: Den som söker stöd startar ett företag utan någon pågående produktion

Två poäng ges till den som startar ett företag som inte har någon befintlig produktion som är igång och det därmed tar längre tid innan företaget får intäkter. Kriteriets betydelse kan bero på företagets produktionsgrenar. Exempelvis är betydelsen mindre inom vanlig spannmålsodling, medan det för andra produktioner kan ta flera år innan insatt rörelsekapital kommer tillbaka som

inkomst. Poäng bör endast tilldelas om det tar längre tid att få inkomst än om produktionen varit i full drift.

+1 poäng: Den som söker stöd går in i en befintlig verksamhet och utökar verksamhet

En poäng ges till den som tar vid ett företag som har en befintlig produktion som är igång och utökar den befintliga produktionsgrenen eller en ny produktionsgren i företaget. Utökningen medför troligen investeringsutgifter och ökat rörelsekapital och det tar viss tid innan satsningen genererar resultat. Kriteriets betydelse kan bero på produktionsgren, men poäng bör tilldelas alla satsningar i utökad produktion om minst 10 % eller som lägst 300 timmar jämfört med utgångsläget.

+1 poäng: Sökandes arbetstid inom primärproduktion och livsmedelsförädling omfattar heltid, det vill säga minst 1 720 timmar per år

En poäng ges till de som arbetar minst 1720 timmar i företaget med verksamheten jordbruk, trädgård eller rennärning. Livsmedelsförädling av egna produkter får ingå i arbetstiden men primärproduktionen skall avse minst 860 timmar per år.

14.15.2 Regionala bedömningsgrunder

Ansökningar som gäller följande verksamheter kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

- Den sökande arbetar mindre än heltid i sitt egna företag. Ett företag som inte har ett underlag på 1720 timmar vid uppföljningstidpunkten kommer inte att prioriteras regionalt.
- Jordbruks- eller trädgårdsverksamhet utgör mindre än 50 % av intäkterna i företaget. En sökande som till övervägande del inte arbetar med att utveckla en lönsam primärproduktion kommer inte att prioriteras regionalt.

1. Etableringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

+3 poäng. Stödet gynnar företag som avser förädla jordbruksprodukter.

+1 poäng. Stödet leder till etableringen av ny verksamhet.

+1 poäng. Stödet gynnar ny marknad eller nischmarknad.

+3 poäng. Stödet gynnar företag som avser förädla jordbruksprodukter.

Om det ingår i affärsplanen att förädla jordbruksprodukter ges 3 poäng

+1 poäng. Stödet leder till etableringen av ny verksamhet.

Om affärsplanen innehåller planer på ny verksamhet, som tidigare brukare inte haft ges 1 poäng.

+1 poäng. Stödet gynnar ny marknad eller nischmarknad.

Om det i affärsplanen ingår en satsning på nischmarknader eller en satsning på nya marknader för en produkt som redan produceras på företaget ges en poäng.

2. Sökanden har den genomförandekapacitet som krävs för att driva företaget både på lång och kort sikt

+2 poäng. Sökanden har högskoleutbildning inom jordbruk eller trädgård.

Utbildning till exempelvis driftsledare, lantmästare, agronom eller hortonom ger 2 poäng

+1 poäng. Sökanden har praktisk eller teoretisk utbildning i jordbruk som går utöver minimikraven i stödvillkoren.

Kortare utbildningar i Sverige eller utomlands ger 1 poäng

+1 poäng. Sökanden har arbetslivserfarenhet inom jordbruk

Dokumenterad praktik om minst 6 veckor ger en poäng

+1 poäng. Sökanden har internationell praktisk eller teoretisk erfarenhet inom jordbruk.

Dokumenterad praktik om minst 2 månader ger 1 poäng

3. Stödet bidrar till en positiv landsbygdsutveckling

+3 poäng. Stödet bidrar till en ökad primärproduktion.

+2 poäng. Stödet bidrar till en lönsam primärproduktion.

+3 poäng. Stödet bidrar till en ökad primärproduktion.

Om affärsplanen innehåller en ökning av primärproduktionen som svarar mot minst 300 arbetstimmar enligt databokens normtal erhålls 3 poäng

+2 poäng. Stödet bidrar till en lönsam primärproduktion.

Företag som enligt affärsplanen uppvisar full timersättning i primärproduktionen erhåller 2 poäng. Full timersättning är lika med lantarbetarlön enligt avtal.

14.16 Bilaga 19. Bedömningsgrunder för investeringsstöd till förnybar energi (delåtgärd 6.4 fokusområde 5c)

14.16.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla specifika nationella miljö- och klimatmål.

3 poäng: Investeringen bidrar till att öka användningen av förnybar energi

Poängen ges till investeringar som bidrar till ökad användning av förnybar energi. Det kan handla om investeringar som underlättar användningen av förnybar energi, även om de inte direkt bidrar till en ökad produktion, exempelvis pannrum, laddningsstationer för el- eller gasdrivna fordon, lagerbyggnader för flis och värmekulvertar. Det kan också handla om investeringar som bidrar till en ökad produktion av förnybar energi, för egen förbrukning eller avsalu. Exempel på sådana är investeringar i vindkraft, vattenkraft, solenergi, jord- och bergvärme eller bioenergi. (Investeringar kopplade till odling av energiskog hanteras inom fokusområde 4.1 5c och investeringar som gynnar produktionen och/eller användningen av biogas producerad av stallgödsel inom fokusområde 5d). Det kan också handla om investeringar som ingår som en del i en biobränslekedja, exempelvis flismaskiner, teknik för pelletstillverkning och salixskördare. Observera att enbart företag med jordbruk, trädgårdsodling, eller rennäring kan stöd för produktion av förnybar energi för eget bruk.

+ 2 poäng: Investeringen leder till en direkt ersättning av fossil energi

Poängen ges till investeringar som ger en faktisk direkt minskning av användningen av fossila bränslen. Investeringen ska ge en slutprodukt i form av en energibärare (exempelvis värme, el, drivmedel eller pellets) som kan användas av företaget eller säljas till annan användare.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning, det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av produkter.

+1 poäng: Investeringen är ny för företaget

En poäng ges om investeringen är helt ny för företaget

+2 poäng: Investeringen är ny för branschen eller i området

Två poäng ges till investeringar som är nya inom aktuell bransch eller i exempelvis länet.

+2 poäng: Investeringstypen förväntas få stor spridning

Två poäng ges om investeringen förväntas göra att fler gör motsvarande investeringar.

+3 poäng: Bi- eller restprodukter används

Tre poäng ges om bi- eller restprodukter används i syfte att öka användningen av bi- och restprodukter för energiändamål.

Observera att den sökande maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli mer.

3. Sökanden har den kunskap, kompetens och genomförandekapacitet som krävs för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet.

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

+1 poäng till +2 poäng: Produkter, råvaror eller resurser för energiproduktionen tas från närområdet.

+1 poäng till +2 poäng: Investeringen ökar företagets sysselsättning

+1 poäng: Företaget har genomfört en energikartläggning

+1 poäng till +2 poäng: Produkter, råvaror eller resurser för energiproduktionen tas från närområdet

Ett extrapoäng ges om produkter, råvaror eller resurser för energiproduktion tas från länet eller angränsande län.

Ytterligare ett extrapoäng ges om produkter, råvaror eller resurser för energiproduktion tas från egen produktion eller närområdet (grannar). Av ansökan eller affärsplanen framgår att råvaror eller resurser huvudsakligen kommer från egen produktion, grannar, länet eller angränsande län.

Av ansökan eller affärsplanen framgår att råvaror eller resurser huvudsakligen kommer från egen produktion, grannar, länet eller angränsande län.

+1 poäng till +2 poäng: Investeringen ökar företagets sysselsättning

Ett extrapoäng ges om företagets sysselsättning efter investeringen ökar med minst 200 timmar per år.

Ytterligare ett extrapoäng ges om företagets sysselsättning efter investeringen ökar med minst 600 timmar per år.

Sökanden bifogar dokumentation angående sysselsättningsgraden.

+1 poäng: Företaget har genomfört en energikartläggning.

Företaget har genomfört en energikartläggning av hela företaget och även sitt privata boende. Sökande bifogar dokumentation som inte får vara daterat äldre än tre år innan inlämning av ansökan.

14.17 Bilaga 20. Bedömningsgrunder för investeringsstöd till gödselbaserad biogas (delåtgärd 6.4 fokusområde 5d)

14.17.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+2 poäng: Investeringen gynnar produktionen och/eller användningen av biogas

Poängen ges till biogasanläggningar som rötar gödsel men också andra investeringar som gynnar produktionen av biogas, exempelvis rötrestlager. Om en jordbrukare ansöker om investeringsstöd för rötrestlager för eget bruk hanteras ansökan i 4.1 5d, men om rötrestlagret ingår som en del av en större ansökan hanteras det inom detta fokusområde. Poängen ges också till investeringar som ökar användningen av biogas. Det kan exempelvis vara rörledningar, uppgraderingar till fordonsgas och tankstationer för biogas.

+2 poäng: Investeringen inkluderar utrustning eller sköts med metoder som syftar till att minska möjliga metanläckage från anläggningen

Poängen ges till investeringar där särskilda åtgärder vidtagits för att minska risken för läckage av metan. Det kan exempelvis handla om gastät rötrestlagring eller en efterrötkammare. En åtgärd kan också handla om rutiner och kontrollprogram för regelbunden läcksökning och service av anläggningens olika delar enligt gödselgasstödet krav. Extrapoängen ges enbart till utrustning som inte krävs för miljötillstånd.

+2 poäng: Det finns avsättning för den rötrest som produceras

Poängen ges till investeringar där det är uppenbart att rötresten kommer till användning antingen i det egna företaget eller i andra företag. Det kan vara gårdsanläggningar där man även bedriver växtodling eller anläggningar som tar emot gödsel från djurgårdar som sedan tar tillbaka rötrest för användning i växtodling. Det kan även handla om förädling av rötresten för enklare försäljning eller transport till mindre djurtäta regioner.

+2 poäng: Investeringen syftar till att uppgradera biogasen till fordonsgas

Poängen ges till biogasanläggningar som också uppgraderar biogasen till fordonsgas. Poängen ges också till investeringar som syftar till att uppgradera biogasen i befintliga biogasanläggningar.

Observera att den som söker stöd maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli högre.

2. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

Investeringar som har en innovativ inriktning det vill säga som bidrar till att ta fram eller använda nya idéer, bör prioriteras. Originalitet och spridningsgrad

avgör om det är en innovation. Det gäller bland annat för utveckling av produkter, processer, teknik och metoder. Exempel på ansökningar som kan få stöd är när investeringar uppfyller högre miljökrav genom modern teknik. Det kan också vara investeringar som innebär nya koncept eller utveckling av jordbruksprodukter.

2 poäng: Investeringen är ny för företaget

Två poäng ges om investeringen är helt ny för företaget.

3 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer

Tre poäng ges till investeringar som har en innovativ inriktning och som bidrar till att införa nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder. Investeringar som visar på nya bra sätt att ta tillvara biogasen får poängen. Ansökan bedöms utifrån aktuell kunskap inom området, utifrån hur investeringen förväntas bidra med positiva effekter och utifrån innovationens behov av att spridas.

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen.

Fyra poäng ges till investeringar som är bland de första inom sin bransch.

5 poäng: Pilotprojekt eller testanläggning

Fem poäng ges om investeringen är ett pilotprojekt eller en testanläggning för en ny produkt, process, teknik eller metod.

3. Sökanden har den kunskap, kompetens och genomförande-kapacitet som krävs för att genomföra investeringen.

+3 poäng: Den som söker stöd har tillräcklig egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

Tre poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, själv, via anställd eller inköpt kompetens.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+3 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

Tre poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande.

Observera att den som söker stöd maximalt kan få 5 poäng, även om totalsumman här kan bli högre.

4. Investeringen bidrar till att förbättra företagets konkurrenskraft

5 poäng: Nuvärdet av investeringen med investeringsstöd är positivt

Det IT-stöd som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan och räknar ut nuvärdet av investeringen. Är nuvärdet med stöd positivt ges fem poäng. Det stöd som avses är investeringsstödet för insatsområdet. Eventuellt gödselgasstöd tas inte med i beräkningen.

14.18 Bilaga 21. Bedömningsgrunder för investeringsstöd för att skapa nya jobb (delåtgärd 6.4 fokusområde 6a)

14.18.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen ger arbetstillfällen på landsbygden

Arbetstillfällen ska vara nyskapade och bestående räknat som årsarbetskrafter. Bestående innebär att arbetstillfället ska finnas kvar på längre sikt, inte bara under projekttiden. I detta inkluderas även "egenföretag" (alla företagsformer), där personen helt eller delvis övergår till att arbeta i sitt företag. Ideellt arbete räknas inte som arbetstillfällen. Arbetstillfällen genom underleverantörer med egen F-skattsedel räknas med om de skapats som en direkt följd av investeringen. För urvalskriteriet räknas enbart arbetstillfällen på landsbygden.

1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid

3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget

4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget

+1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året

1 poäng: Investeringen leder till ökad sysselsättning från deltid till heltid

En poäng ges om investeringen ger heltidssysselsättning för en person som tidigare har arbetat deltid i företaget.

3 poäng: Investeringen skapar ett nytt arbetstillfälle i företaget

Tre poäng ges om investeringen leder till att företaget kan sysselsätta en ny person på heltid eller deltid. Personen har inte varit anställd i företaget tidigare.

4 poäng: Investeringen skapar mer än ett arbetstillfälle i företaget

Fyra poäng ges om investeringen leder till att mer än en ny person får sysselsättning i företaget på heltid eller deltid, dock minst 1720 timmar totalt. Berörda personer har inte varit anställda i företaget nyligen.

+1 poäng: Investeringen leder till sysselsättning hela året

Ett extra poäng ges till investeringar som räknas som mer än enbart säsongsarbete.

2. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljö kvalitetsmål

+2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljö kvalitetsmålen

+1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag

+2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla minst ett nationellt miljökvalitetsmål

Två poäng ges till verksamheter som bidrar till de nationella miljökvalitetsmålen. Det kan till exempel gälla satsningar inom turismsektorn som bidrar till öppna betesmarker, gynnar kulturmiljön eller den biologiska mångfalden. Ett annat exempel är företag som driver restauranger eller säljer mathantverk där råvaran är ekologisk, lokalt producerad eller säsongsanpassad. Lokalt producerat räknas som inom eget eller angränsande landskap. Företag som bedriver verksamheter inom energiproduktion och energieffektivisering är andra exempel på företag som är kvalificerade till poängen.

+2 poäng: Delar i investeringen ger extra bidrag till miljökvalitetsmålen

Två poäng ges till den som söker stöd om det ingår delar i investeringen som är bra för miljön. Det kan till exempel vara en investering där ett miljöcertifieringssystem ingår.

+1 poäng: Investeringen bidrar till ett extra energieffektivt företag

En poäng ges till de företag som med investeringen använder sig av energikällor eller teknik som gör företaget energieffektivt. Det kan till exempel vara investeringar i byggnader, anläggningar och maskiner med fokus på energieffektivitet.

3. Investeringen bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

+3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas och/eller att nya tjänster erbjuds i området

+2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning

+3 poäng: Investeringen medför att ny produktion startas eller att nya tjänster erbjuds i området

Tre poäng ges till investeringar som medför nya verksamheter i området.

+2 poäng: Investeringen har en tydlig innovativ inriktning

Två ges till investeringar som har ett koncept som visar potential att utveckla branschen eller området i en positiv riktning.

4. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

+1 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens finns för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt.

+2 poäng: Den som söker stöd har erfarenhet av planerad verksamhet som anställd eller egen företagare

Två poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom företaget som gäller för den investering som företaget ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+1 poäng: Den som söker stöd har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om företaget har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för en bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Företagets kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om företaget samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

5. Företaget är i behov av stöd för att kunna genomföra investeringen

+1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten, utöver investeringen

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

1 poäng: Utan stöd genomförs inte investeringen

En poäng ges om investeringen inte genomförs alls utan stöd. I ansökan ska den som söker ha motiverat varför investeringen inte kommer att genomföras. Det kan till exempel vara att risken är för hög för att satsa själv eller att avkastningen är för dålig.

+1 poäng: Utan stöd förhindras den fortsatta utvecklingen av verksamheten, utöver investeringen

En poäng ges om den fortsatta utvecklingen av affärsverksamheten inte går att genomföra när den som söker inte får något investeringsstöd. Det kan till exempel vara om andra planerade investeringar kommer att påverkas negativt av att den här investeringen inte blir av.

Följande 3 poängsättningar räknas ut av IT-systemet

Det IT-system som används i handläggningen använder de uppgifter som finns i ansökan för att beräkna kassalikviditet, självfinansieringsgrad och soliditet. Dessa nyckeltal visar om företaget är i behov av stöd för att genomföra investeringen.

+1 poäng: Kassalikviditeten efter investeringen är mindre än 1

En ansträngd likviditet är problem för många företag som vill investera. Ett centralt mått är kassalikviditet. Om kassalikviditeten efter investeringen, utan investeringsstöd är mindre än 1 ges ett extra poäng.

+1 poäng: Självfinansieringsgraden är mindre än 1

Förmågan att finansiera investeringar med företagets egna pengar påverkar behovet av stöd. Poäng ges om investeringens storlek i förhållande till årets avskrivningar och resultat är större än 1.

+1 poäng: Soliditeten är mindre än 25 procent

Solida företag har goda möjligheter att finansiera investeringar utan statligt stöd. Om företaget har en soliditet enligt senaste bokslut på mindre än 25 procent ges en extra poäng. Då har vi tagit hänsyn till att tillgångarnas värde enligt bokslut sällan speglar tillgångarnas marknadsvärde.

6. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

Ansökningar som gäller följande verksamheter kommer inte att få några poäng för de regionala urvalskriterierna.

Investeringar som på ett uppenbart sätt motverkar miljökvalitetsmålen. Exempel på sådana investeringar kan vara investeringar med stora utsläpp av växthusgaser, eller gödningsmedel, utsläpp av förorenande kemikalier eller verksamhet som på ett uppenbart sätt stör värdefullt växt- och djurliv.

+2 poäng: Investeringen bidrar till att skapa eller bevara arbetstillfällen

Två extrapoäng ges om investeringen leder till att antalet nya företag ökar och/eller befintliga företag utvecklas så att fler arbetstillfällen skapas i Västmanland. Sysselsättningen ska öka med minst 400 timmar per år. Dokumentation bifogas ansökan angående arbetstillfällen.

+1 poäng: Investeringen stärker lönsamheten i företaget

Ett extrapoäng ges om investeringen leder till att befintligt företag bevaras eller utvecklas. Befintligt företag behöver investera för att vara konkurrenskraftig på marknaden.

+1 poäng: Investeringen bidrar till att marknaden i området utvecklas

Ett extrapoäng ges om investeringen uppfyller minst en av länets särskilt utpekade möjligheter i SWOT-analysen. Dessa är:

Investeringar som ingår i samverkan mellan företag över branscher, näringar och sektorer, investeringar som ingår i så kallade "kluster", ekoturism, hästnäring, gruvnäring, energiproduktion, fiskenäring och diversifiering (om företaget är tvunget ha fler ben att stå på för att överleva).

+1 poäng: Investeringen gynnar områdets attraktionskraft

Ett extrapoäng ges om investeringen genererar en inflyttning till länet på sikt. Det kan vara en investering som gör området mer attraktivt att bo i och/eller ökar arbetstillfällena i länet direkt eller på sikt.

14.19 Bilaga 22. Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i småskalig infrastruktur (delåtgärd 7.2 fokusområde 6b)

14.19.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

+ 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Det är framför allt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som kommer vara viktigt vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, www.miljomal.se.

God bebyggd miljö

– en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade,

– städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,

– kollektivtrafiksystem är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar,

– det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas,

– den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

+ 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö- och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <http://www.regeringen.se/contentassets/000712cd24cd4b2aa28995d4139efd31/ku lturmiljons-mangfald-prop.-20121396>

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö- och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhället/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

2. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

+ 1 poäng: Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser

+ 2 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

+ 1 poäng: Organisatören har en tydlig och relevant målbild

+ 1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

+ 1 poäng: Lämplig kompetens finns inom organisationen för det område investeringen avser

En poäng ges när det finns yrkeserfarenhet inom organisationen som gäller för den investering som organisationen ska göra. Om företaget saknar kompetens är risken stor att investeringen inte kommer att ge förväntat resultat.

+ 2 poäng: Tillräcklig, egen eller köpt kompetens för att genomföra investeringen

En poäng ges om den som söker stöd kan visa att han eller hon har tillräcklig kompetens för att kunna genomföra och planera för investeringen. Det kan vara så att den som söker har kompetens, antingen själv eller via en anställd, eller inköpt. Investeringar kan ge påfrestningar på verksamheten, därför är det viktigt att den som söker har kapacitet att genomföra investeringen.

+ 1 poäng: Organisatören har en tydlig och relevant målbild

En poäng ges om organisationen har en tydlig och relevant målbild på både kort och lång sikt. Målbilden ska ge underlag för din bedömning om investeringen kommer att bli genomförd på ett framgångsrikt sätt och också ge önskat resultat. Organisationens kvaliteter och drivkrafter har här stor betydelse.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

3. Det finns ett identifierat regionalt behov av investeringen

Stöd ges till investeringar utifrån de behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

+1 poäng: Investeringen har kommunalt stöd.

En poäng ges till ansökningar där samråd har skett med kommunen innan ansökan och ett dokument som styrker detta bifogas ansökan.

+1 poäng. Investeringen är en del i en helhetslösning.

En poäng ges där den sökande kan påvisa att investeringen kompletterar andra insatser i bygden. En investering kan behöva kompletteras av en annan, en sandstrand behöver en badhytt. Eller att en verksamhet förstärks med en investering, lajvverksamhet behöver någonstans att gå in och byta om etc.

+2 poäng. Investeringen gynnar bygdens attraktionskraft.

Två poäng ges där den sökande kan påvisa hur insatsen gynnar bygdens attraktionskraft. Detta kan göras genom att visa på positiva effekter för service, fritidsaktiviteter, inflyttning, turism eller annat företagande.

+2 poäng. Investeringen ingår i en samverkanslösning.

Två poäng ges där den sökande kan påvisa att samverkan mellan två eller flera aktörer kommit till stånd eller fördjupats.

+2 poäng. Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen.

Två poäng ges där den sökande kan visa upp en långsiktig plan för drift och underhåll för investeringen och för hur resultatet ska förvaltas. Planer kan vara översiktsplaner, detaljplaner fördjupade översiktsplaner, tematiska planer, investeringsplaner och serviceplaner. Med långsiktighet menas minst 5 år.

14.20 Bilaga 23. Bedömningsgrunder för stöd till bredband (delåtgärd 7.3 fokusområde 6c)

14.20.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet ger hög anslutningsgrad till bredbandsnätet

Syftet med prioriteringen är att öka kostnadseffektiviteten i projekten. I det här sammanhanget betyder det att bredbandsnätet blir billigare per anslutning om det är många som väljer att koppla upp sig. Genom att beräkna anslutningsgraden på hushåll (= permanentbostäder) styr också urvalskriteriet på ett tydligt sätt mot indikatorn för delåtgärden som är antal personer som får tillgång till bredband.

Så här beräknas anslutningsgraden:

Beräknat antal anslutna hushåll/totalt antal hushåll inom avgränsat område för projektet

* 100 = anslutningsgrad i %

Hushåll = permanentboende = hushåll med folkbokförda

2. Projektet har ett högre antal möjliga anslutningar till bredbandsnätet

Syftet med prioriteringen är att få projekt som omfattar ett lite större område. Det är bra ur kostnadseffektivitetssynpunkt om projekten inte blir alltför små och syftar också till att områden avgränsas på ett klokt sätt så att inte ”vita fläckar” uppstår mellan områdena.

Som möjlig anslutning räknas hushåll det vill säga permanentbostäder med folkbokförda. I ett flerbostadshus räknas varje lägenhet som en anslutning.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen

Prioriteringen syftar till att få projekt som kommit långt i sin planering. Projektet har samlat personer med den kompetens som behövs för att kunna genomföra projektet. En säkrad finansiering av projektet minskar risken för problem med likviditeten som kan leda till stopp i arbetet.

Den kompetens som krävs kan komma från utbildning eller att personen har jobbat med liknande arbetsuppgifter. Personerna ska vara namngivna i ansökan.

Likviditeten är tryggad om det finns ett:

- Lånelöfte om det är en förening eller organisation (som inte är företag eller myndighet) som genomför projektet.

- Lånelöfte om det är ett företag som genomför projektet. Om företaget har likviditet att genomföra projektet utan externa lån kan lånelöftet ersättas av ett intyg från företaget.
- Om det är en kommun eller annan myndighet som genomför projektet behövs inget intyg eller lånelöfte. En kommun eller myndighet får alltid ett poäng.

Den som genomför projektet är den som är projektägare och alltså står som sökande.

Kompetensen ska styrkas med:

Oavsett vem som står som genomför projektet, står som sökande, ska de personerna vara namngivna i ansökan. Kompetensen beskrivs i kort förklaring för varje person. Kompetensen kan bestå av utbildning, arbetslivserfarenhet eller erfarenhet från föreningsarbete. Kompetensen behöver inte styrkas av underlag som t ex arbetsgivarintyg eller utbildningsintyg.

14.21 Bilaga 24. Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i service och fritid på landsbygden (delåtgärd 7.4 fokusområde 6b)

14.21.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

+ 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Det är framför allt miljö kvalitetsmålet God bebyggd miljö som kommer vara viktigt vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, www.miljomal.se.

God bebyggd miljö

– en långsiktigt hållbar bebyggelsestruktur har utvecklats både vid nylokalisering av byggnader, anläggningar och verksamheter och vid användning, förvaltning och omvandling av befintlig bebyggelse samtidigt som byggnader är hållbart utformade,

– städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor,

– den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

+ 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift ett extra poäng.

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <http://www.regeringen.se/contentassets/000712cd24cd4b2aa28995d4139efd31/ku lturmiljons-mangfald-prop.-20121396>

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhället/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation).

1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer

3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första i området

+1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

När det gäller innovation kan man se till vad för service som ska förmedlas. Det kan handla om ny kunskap om produkter eller metoder för service. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i servicen är. Bedömning görs också baserat på hur relevant kunskapen är för målgruppen, dvs alla som är berörda eller kan förväntas ha nytta av eller behöva kunskapen.

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området.

1 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer

Poängen ges till de investeringar som förbättrar servicen i området och samtidigt har en innovativ inriktning som behöver spridas. Det kan vara servicelösningar som har innovativa funktioner, till exempel provtagningsverksamheter eller servicelösningar för posthantering eller bredare aktivitetsutbud.

3 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första i området

En produkt, vara eller tjänst kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området. Tre poäng ges t.ex. till nya lösningar för hur man kombinerar olika typer av service eller bredare aktivitetsutbud. +1 poäng: Nya servicepunkter eller samlingslokaler skapas

Poängen ges till de ansökningar som visar att det på platsen kommer tillhandahållas service. Det kan till exempel vara dagligvarubutiker och drivmedelsstationer.

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketylösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet.

Investeringar i kommersiell och viss offentlig service

Stöd ges till de investeringar i service utifrån behov och prioriteringar som finns i det regionala serviceprogrammet.

5 poäng: Investeringen bidrar till målen i det regionala serviceprogrammet

Fem poäng ges om investeringen görs för att förvärva någon av de i serviceprogrammets riktlinjer utpekade butikerna.

Fem poäng ges även om investeringen görs av någon av de i serviceprogrammets riktlinjer utpekade butiker.

De butiker som ingår i Serviceprogrammet och som kommer att prioriteras är butikerna i: Götlunda, Lunger, Riddarhyttan, Virsbo, Västerfärnebo, Salbohed, Möklinta och Ransta.

1 - 3 poäng Investeringen ökar serviceutbudet.

Tre poäng ges till andra aktörer än de butiker som utpekats i serviceprogrammet som vill starta upp kommersiell eller annan service av något slag.

Två poäng ges när satsningen görs av en prioriterad butik men har ett resultat före bokslutsdispositioner på över 200 000 kronor i genomsnitt de två senaste fastställda boksluten (tillämpas endast på aktiebolag).

Ett poäng ges när satsningen görs av en annan aktör än en prioriterad butik som har ett resultat före bokslutsdispositioner på över 200 000 kronor i genomsnitt de två senaste fastställda boksluten (tillämpas endast på aktiebolag).

Investeringar i idrotts- och fritidsanläggningar:

+1 poäng: Investeringen bidrar till att flera verksamheter kan samnyttja lokalen.

En poäng ges till investeringar som tar tillvara på möjligheten att utnyttja befintliga lokaler/anläggningar om ett sådant alternativ finns tillgängligt.

+1 poäng: Barnkonsekvensanalys är gjord enligt Riksidrottsförbundet checklista.

En poäng ges till investeringar där en barnkonsekvensanalys är genomförd och redovisad,

+1 poäng: Investeringen bidrar till att bibehålla eller skapa nya arbetstillfällen.

En poäng ges till investeringen om insatsen bibehåller eller skapar nya arbetstillfällen.

+2 poäng: Investeringen gynnar en eller flera grupper som dag missgynnas på det aktuella området.

Två poäng ges till investeringar som gynnar en eller flera grupper som idag saknar tillgång till idrotts- eller fritidsanläggningar.

+2 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning.

Två poäng ges till investeringar som stärker eller bildar olika former av samverkanslösningar eller samlokaliseringar.

+2 poäng: Investeringen gynnar bygdens attraktionskraft.

Två poäng ges där den sökande kan påvisa hur insatsen gynnar bygdens attraktionskraft. Detta kan göras genom att visa på positiva effekter för service, fritidsaktiviteter, inflyttning, turism eller annat företagande

+2 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen.

Två poäng ges där den sökande kan visa upp en långsiktig plan för hur resultatet ska förvaltas. På en femårssikt vill vi se hur skötsel och underhåll ska skötas och hur detta ska finansieras samt vem som ska äga investeringen.

5. Projektet har tydliga mål.

3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna

5 poäng Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

14.22 Bilaga 25. Bedömningsgrunder för stöd till investeringar i infrastruktur för rekreation och turism samt för turistinformation (delåtgärd 7.5 fokusområde 6b)

14.22.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

+ 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

+ 2 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Två poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Nedan beskrivs de miljö kvalitetsmål som är vanligast vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, www.miljomal.se.

Levande sjöar och vattendrag

– strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Hav i balans samt levande kust och skärgård

– havs-, kust och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Myllrande våtmarker

– våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Levande skogar

– skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna

Ett rikt odlingslandskap

– odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor

Storlagen fjällmiljö

– fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

God bebyggd miljö

– städer och tätorter samt sambandet mellan tätorter och landsbygd är planerade utifrån ett sammanhållet och hållbart perspektiv på sociala, ekonomiska samt miljö- och hälsorelaterade frågor, – kollektivtrafiksystém är miljöanpassade, energieffektiva och tillgängliga och att det finns attraktiva, säkra och effektiva gång- och cykelvägar,

– det finns natur- och grönområden och gröonstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet,

– den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur,

+ 2 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <http://www.regeringen.se/contentassets/000712cd24cd4b2aa28995d4139efd31/ku lturmiljons-mangfald-prop.-20121396>

+ 1 poäng: *Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken*

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhället/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

2. Projektet bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

2 poäng: Investeringen har en innovativ inriktning och behöver spridas mer

4 poäng: Investeringen har tydlig innovativ inriktning och är bland de första inom branschen

När det gäller innovation kan man se om investeringen avser service nya aktiviteter i området eller ny information om området eller platsen. Det kan handla om ny kunskap om området eller platsen. Dessa kan i sin tur vara ett resultat av ny forskning eller erfarenhet. Bedömningen görs utifrån hur innovativt innehållet i servicen de nya insatserna är. Bedömning görs också baserat på hur relevant insatserna är för målgruppen, dvs. alla som är berörda eller kan förväntas

ha nytta av eller behöva insatserna. En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde i området.

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketalösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker stöd har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen.

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

Stöd ges till de investeringar i service utifrån behov och prioriteringar som finns i handlingsplanerna.

+1 poäng till +3 poäng: Investeringen gynnar områdets attraktionskraft

Ett extrapoäng ges till investeringar som utnyttjar och utvecklar naturgivna eller kulturgivna förutsättningar för att lyfta platsen.

Två extrapoäng ges till investeringar som leder till nya säljbara produkter som är internationellt gångbara. Sökanden ska beskriva produkten och varför den är internationellt gångbar. För att få utväxling och tillväxt inom näringen i länet krävs nya säljbara produkter gångbara på den internationella marknaden. Besökarna letar reseanledningar och vi har få riktiga dragare i länet.

+1 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet.

Ett extrapoäng ges till investeringar som bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare på attraktiva platser i länet. Sökande ska förklara på vilket sätt insatsen ökar platsens tillgänglighet.

Ett extrapoäng ges till investeringar som bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare med begränsad rörlighet, språkbegränsningar eller andra hinder på attraktiva platser i länet. Sökanden ska på ett tydligt sätt förklara på vilket sätt insatsen ökar platsens tillgänglighet för den specifika gruppen med speciella behov.

+2 poäng: Investeringen bibehåller eller skapar nya arbetstillfällen.

Två extrapoäng ges till insatser som bibehåller eller skapar nya jobb.

+2 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning.

Två extrapoäng ges till investeringar som bidrar till bildandet eller stärker olika former av samverkanslösningar eller samlokaliseringar.

+2 poäng: Det finns en långsiktig plan för drift och underhåll för investeringen.

Två poäng ges till sådana ansökningar där en sådan plan finns bifogad. På en femårssikt vill vi se hur skötsel och underhåll ska skötas och hur detta ska finansieras samt vem som ska äga investeringen.

5. Projektet har tydliga mål

3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna

5 poäng Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg. Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

14.23 Bilaga 26. Bedömningsgrunder för stöd till utveckling av natur- och kulturmiljöer (delåtgärd 7.6 fokusområde 6b)

14.23.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Investeringen/åtgärden bidrar till att uppfylla nationella miljö- och klimatmål.

- + 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål
- + 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning
- + 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen
- + 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

+ 1 poäng: Investeringen bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål

Investeringar som är positiva ur miljö- och klimatsynpunkt prioriteras. Ett poäng ges till investeringar som bidrar till att uppfylla åtminstone ett nationellt miljömål. Nedan beskrivs de miljö kvalitetsmål som är vanligast vid bedömningar av ansökningarna i insatsområdet. Men naturligtvis kan även andra miljö kvalitetsmål och preciseringar komma ifråga. Varje miljö kvalitetsmål beskrivs av de preciseringar som regeringen beslutade 2012. Preciseringarna finns i sin helhet på miljömålsportalen, www.miljomal.se.

Levande sjöar och vattendrag

- sjöar och vattendrags natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns, och
- strandmiljöer, sjöar och vattendrags värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Hav i balans samt levande kust och skärgård

- havs-, kust- och skärgårdslandskapens natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- havs-, kust och skärgårdslandskapens värden för fritidsfiske, badliv, båtliv och annat friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad.

Myllrande våtmarker

- våtmarkernas natur- och kulturvärden i ett landskapsperspektiv är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- våtmarkernas värde för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

Levande skogar

- skogens biologiska mångfald är bevarad i samtliga naturgeografiska regioner och arter har möjlighet att sprida sig inom sina naturliga utbredningsområden som en del i en grön infrastruktur,
- natur- och kulturmiljövärden i skogen är bevarade och förutsättningarna för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- skogens värden för friluftslivet är värnade och bibehållna

Ett rikt odlingslandskap

- odlingslandskapet är öppet och variationsrikt med betydande inslag av hävdade naturbetesmarker och slåtterängar, småbiotoper och vattenmiljöer, bland annat som en del i en grön infrastruktur som erbjuder livsmiljöer och spridningsvägar för vilda växt- och djurarter,
- biologiska värden och kulturmiljövärden i odlingslandskapet som uppkommit genom långvarig traditionsenlig skötsel är bevarade eller förbättrade,
- kultur- och bebyggelsemiljöer i odlingslandskapet är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- odlingslandskapets värden för friluftslivet är värnade och bibehållna samt tillgängliga för människor

Storslagen fjällmiljö

- fjällmiljöer med höga natur- och kulturmiljövärden är bevarade och förutsättningar för fortsatt bevarande och utveckling av värdena finns,
- fjällmiljöers värden för friluftsliv är värnade och bibehållna och påverkan från buller är minimerad

God bebyggd miljö

- det finns natur- och grönområden och grönstråk i närhet till bebyggelsen med god kvalitet och tillgänglighet,
- det kulturella, historiska och arkitektoniska arvet i form av värdefulla byggnader och bebyggelsemiljöer samt platser och landskap bevaras, används och utvecklas,
- den bebyggda miljön utgår från och stöder människans behov, ger skönhetsupplevelser och trevnad samt har ett varierat utbud av bostäder, arbetsplatser, service och kultur

Ett rikt växt- och djurliv

- det biologiska kulturarvet är förvaltats så att viktiga natur- och kulturvärden är bevarade och förutsättningar finns för ett fortsatt bevarande och utveckling av värdena,
- tätortsnära natur som är värdefull för friluftslivet, kulturmiljön och den biologiska mångfalden värnas och bibehålls samt är tillgänglig för människan

+ 1 poäng: Investeringen har en energieffektiv lösning

Eftersom energieffektivisering är viktigt får de ansökningar som bidrar till energieffektiv drift 1 extra poäng.

+ 2 poäng: Investeringen bidrar tydligt till kulturmiljömålen

Poängen ges till de investeringar som bidrar till arbetet med att nå kulturmiljömålen. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Lär mer om kulturmiljömål på <http://www.regeringen.se/contentassets/000712cd24cd4b2aa28995d4139efd31/ku lturmiljons-mangfald-prop.-20121396>

+ 1 poäng: Investeringen bidrar tydligt till målen för friluftspolitiken

Poängen ges till de investeringar som bidrar till målet för friluftslivspolitiken. Se bilagan för miljö och klimatmål för mer information och vägledning. Läs mer om mål för friluftsliv på <http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhället/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

2. Investeringen/åtgärden bidrar till införandet av nya produkter, tjänster eller arbetsmetoder (innovation)

En produkt, tjänst eller arbetsmetod kan i vid bemärkelse betraktas som en innovation så länge den inte används i den omfattning den borde.

2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området

4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept.

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

Eftersom syftet med stödet är lokal utveckling ska ansökningar som bidrar till att nya aktiviteter och upplevelser skapas, ska prioriteras.

Två poäng ges om konceptet är nytt för området. Det kan vara t.ex. historiska byggnader som inte varit i bruk alls eller att man startar upp nya verksamheter som inte tidigare finns i bygden. Det kan också vara insatser inom natur- och kulturmiljöer som bidrar till att förutsättningarna för t.ex. turism eller rekreationsmiljöer förbättras påtagligt i området.

Fyra poäng ges om konceptet är unikt i ett bredare perspektiv. Till exempel nya koncept för att använda hembygdsgårdar eller natur- eller kulturmiljöer som används i sociala sammanhang.

2 poäng: Investeringen/åtgärden har ett koncept som är nytt för området

Två poäng ges för investeringar och åtgärder som innebär en nyhet för området och som ger ny livskraft till landsbygden.

4 poäng: Investeringen/åtgärden har ett unikt koncept.

Fyra poäng ges för investeringar/åtgärder som kan betraktas som unika i ett större perspektiv.

+1 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning

En poäng ges om investeringen tillsammans med andra lokala investeringar går mot samma mål. Det kan vara till exempel företag som gör paketslösningar tillsammans med andra företag eller organisationer.

3. Den som söker har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet för investeringen/åtgärden

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

2 poäng: Den som söker stöd har god erfarenhet och kunskap

Två poäng ges till den som söker stöd har god erfarenhet och tidigare resultat från liknande verksamhet, eller kan visa på att projektet ska genomföras i samarbete med erfaren relevant aktör eller kan på annat sätt visa att tillräckligt engagemang, drivkraft och målfokus finns för att väl genomföra projektet.

4 poäng: Den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

Fyra poäng ges till den som söker stöd har mycket god erfarenhet och har visat goda resultat från liknande verksamhet.

+1 poäng: Investeringen ingår i en samverkanslösning

En poäng ges om man i projektet samarbetar med andra företag, ingår i ett nätverk eller verkar organisationsöverskridande. Samverkan kan bland annat leda till mindre riskexponering och bättre marknadsanpassningar. Det kan också innebära bättre lösningar på kapitalförsörjning.

4. Det finns ett identifierat behov av projektet

Stöd ges till de investeringar utifrån behov och prioriteringar som finns i de regionala handlingsplanerna.

Stöd till utveckling av natur- och kulturmiljöer

+1 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla natur- eller kulturmiljöer.

Ett extrapoäng ges till ansökningar där sökanden på ett tydligt sätt kan förklara hur insatsen gynnar värdefulla arter, kulturmiljöer eller kulturhistoriska byggnader.

+1 poäng: Investeringen bidrar till att skapa eller bevara arbetstillfällen.

Ett extrapoäng ges till ansökningar där sökanden på ett tydligt sätt kan förklara hur insatsen bidrar till att bevara eller skapa arbetstillfällen.

+1 till + 2 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet

Ett extrapoäng ges till investeringar som bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare i attraktiva kultur- och naturmiljöer. Sökanden ska på ett tydligt sätt förklara hur insatsen bidrar till tillgängligheten för aktuella grupper i den aktuella miljön.

Ett extrapoäng ges till investeringar som bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare med begränsad rörlighet, språkbegränsningar eller andra hinder på hembygdsgårdar och bebyggelsemiljöer. Sökanden på ett tydligt sätt kan förklara hur insatsen bidrar till tillgängligheten för aktuella grupper i den aktuella miljön.

+1 poäng: Investeringen tillvaratar eller utvecklar traditionell och lokal kunskap.

Ett extrapoäng ges till ansökningar där sökanden på ett tydligt sätt kan förklara vad och hur insatsen bidrar till att tillvarata och eller utveckla traditionell och lokal kunskap.

+2 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen.

Två extrapoäng ges till ansökningar där sökanden på ett tydligt sätt kan förklara hur de värden som insatsen uppnått ska långsiktigt ska förvaltas

+3 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning.

Tre extrapoäng ges till investeringar som knyter ihop utvecklingen av natur- och kulturmiljöer med exempelvis natur- och kulturturism, kreativa näringarna, föreningslivet eller övrigt näringsliv. Sökanden ska på ett tydligt sätt förklara hur insatsen bidrar till tillgängligheten för aktuella grupper i den aktuella miljön.

Stöd till utveckling av hembygdsgårdar och bebyggelsemiljöer

+1 poäng: Investeringen bidrar till att bevara, restaurera eller utveckla natur- eller kulturmiljöer.

Ett extrapoäng ges till ansökningar där sökanden på ett tydligt sätt kan förklara hur insatsen bidrar till att restaurera och vårda den aktuella hembygdsgården eller bebyggelsemiljön.

+1 poäng: Investeringen bidrar till att skapa eller bevara arbetstillfällen.

Ett extrapoäng ges till ansökningar där sökanden på ett tydligt sätt kan förklara hur insatsen bidrar till att bibehålla eller skapa arbetstillfällen.

+1 poäng till +2 poäng: Investeringen leder till ökad tillgänglighet.

Ett extrapoäng ges till investeringar som bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare på hembygdsgårdar och bebyggelsemiljöer. Sökanden ska på ett tydligt sätt förklara hur insatsen bidrar till tillgängligheten för aktuella grupper i den aktuella miljön.

Ett extrapoäng ges till investeringar som bidrar till att öka tillgängligheten för boende och besökare med begränsad rörlighet, språkbegränsningar eller andra hinder på hembygdsgårdar och bebyggelsemiljöer. Sökanden på ett tydligt sätt kan förklara hur insatsen bidrar till tillgängligheten för aktuella grupper i den aktuella miljön.

+1 poäng: Investeringen tillvaratar eller utvecklar traditionell och lokal kunskap.

Ett extrapoäng ges till ansökningar där sökanden på ett tydligt sätt kan förklara vad och hur insatsen bidrar till att tillvarata och eller utveckla traditionell och lokal kunskap.

+2 poäng: Det finns en långsiktig lösning på förvaltningen av investeringen

Två extrapoäng ges till ansökningar där sökanden på ett tydligt sätt kan förklara hur de värden som insatsen uppnått långsiktigt ska förvaltas

+3 poäng: Investeringen är en del i en helhetslösning.

Tre poäng ges till investeringar som knyter ihop utvecklingen av hembygdsgården eller bebyggelsemiljön med exempelvis kulturturism, kreativa näringarna, föreningslivet eller övrigt näringsliv. Sökanden ska på ett tydligt sätt förklara hur dessa kopplingar ser ut och vad dessa kommer att leda till på kort och lång sikt.

5. Projektet har tydliga mål

3 poäng: Den som söker stöd har en relevant målbeskrivning där tydliga mål med investeringen finns angivna

5 poäng Sökande som utöver en relevant målbeskrivning och tydliga mål också har effektmål beskrivna.

De mål som finns formulerade för investeringen måste vara i linje med dess syfte, innehåll och upplägg.

Kostnad, mål och innehåll (verksamhet) måste hänga ihop.

14.24 Bilaga 27. Bedömningsgrunder för stöd till samarbeten för att skapa nya jobb (delåtgärd 16.2 och 16.9 fokusområde 6a)

14.24.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet har en bra sammansättning.

+2 poäng Minst en av aktörerna är inte en offentlig aktör

+1 poäng: I samarbetsprojektet ingår fler än 2 aktörer

+1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt

+1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten

Projekt som skapar synergieffekter med fler aktörer ska prioriteras. Att olika typer av aktörer, det vill säga en blandning av offentliga och övriga aktörer, medverkar i projektet är också positivt.

Ett poäng ges till transnationella projekt eftersom att samarbeten mellan länder är viktigt för kunskapsutbyte och spridning.

Samarbetsprojekt som bidrar till att nya former av samarbeten bildas prioriteras. Att projekt utförs på ett innovativt sätt ges därför poäng.

2. Projektet uppfyller identifierade behov

1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla identifierade behov

3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att uppfylla identifierade behov

5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att uppfylla identifierade behov

Poäng ges utifrån hur väl projektet bedöms skapa sysselsättning och förväntas uppfylla redan identifierade behov. Projekten bedöms utifrån hur projektet väntas bidra till att nå de mål som projektet avser. Bedömningen baseras på hur behovet är analyserat, beskrivet och motiverat i ansökan samt vilken kompetens det finns för att genomföra projektet. För att få poäng i urvalskriteriet krävs det att beskrivning finns och tydligt kopplar till syftet som framgår i handlingsplanen.

3. Det finns ett tydlig och relevant målgrupp för projektet

+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp

+2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring

+1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål

+1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål

Det är viktigt att resultat från projekt sprids och att goda resultat tillämpas på ett bra sätt. Därför prioriteras projekt som förväntas nå stora delar av en relevant målgrupp. Det ska framgå i ansökan hur resultatet ska spridas.

Projekt som förväntas bidra till stärkt lönsamhet och bättre konkurrenskraft ges en poäng. Projekt som bedöms bidra till miljö- och klimatmål prioriteras ges en poäng. Om ett projekt bidrar till både ekonomisk nytta och till att uppfylla miljö- och klimatmål ges ytterligare en poäng.

14.25 Bilaga 28. Bedömningsgrunder för stöd till samarbeten mellan aktörer inom jordbruk samt inom livsmedelskedjan (delåtgärder 16.4 inom fokusområde 3a)

14.25.1 Nationella bedömningsgrunder

1. Projektet har kunskap, kompetens och genomförandekapacitet

1 poäng: 3-5 jordbruksföretag ingår i samarbetet

2 poäng: 6-10 jordbruksföretag ingår i samarbetet

3 poäng: fler än 10 jordbruksföretag ingår i samarbetet

+1 poäng: Samarbete inom transnationella projekt

+1 poäng: Samarbetsprojektet kommer att etablera nya former av samarbeten

+1 poäng: Det finns lämplig kompetens i projektet

Projekt som innehåller fler jordbruksföretag kommer att prioriteras.

Ett poäng ges till transnationella projekt eftersom att samarbeten mellan länder är viktigt för kunskapsutbyte.

Samarbetsprojekt som bidrar till att nya former av samarbeten bildas prioriteras. Att projekt utförs på ett innovativt sätt ges därför poäng.

Poäng ges till de projekt som har en lämplig kompetens för området. Projektet ska kunna visa att det finns en samlad kompetens. Antingen har de deltagande aktörerna själva denna kompetens utifrån erfarenhet och utbildning eller så finns kompetensen i projektet på annat sätt, exempelvis köpt.

2. Det finns ett identifierat behov av projektet

1 poäng: Projektet bidrar till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan

3 poäng: Projektet bidrar i hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan

5 poäng: Projektet bidrar i mycket hög grad till att främja primärproducenternas möjligheter att utvecklas inom livsmedelskedjan

Poäng ges till de projekt som förväntas främja primärproducenternas konkurrenskraft genom att bättre integrera dem i livsmedelskedjan. Projekten bedöms utifrån hur väl projektet väntas kunna bidra till att utveckla organisationen av livsmedelskedjan och förbättra primärproducenternas situation. Det kan till exempel handla om att skapa mervärde för jordbruksprodukter, kvalitetssystem eller om projekt som främjar försäljning på lokala marknader. För

att få poäng i urvalskriteriet krävs en beskrivning som tydligt kopplar till syftet med stödet och till prioriteringarna i den regionala handlingsplanen.

3. Det finns ett tydlig och relevant målgrupp för projektet

+1 poäng: Resultaten kommer att spridas till relevant målgrupp

+2 poäng: Stor ekonomisk nytta för målgrupp eller näring

+1 poäng: Projektet bidrar till att uppfylla miljö- och klimatmål

+1 poäng: Projektet bidrar både till ekonomisk nytta och till miljö- och klimatmål

Det är viktigt att resultat tillämpas på ett bra sätt. Därför prioriteras projekt som förväntas nå stora delar av en relevant målgrupp.

Projekt som förväntas bidra till stärkt lönsamhet och bättre konkurrenskraft till deltagande företag eller bransch ges en poäng. Projekt som bedöms bidra till miljö- och klimatmål prioriteras ges en poäng. Om ett projekt bidrar till både ekonomisk nytta och till att uppfylla miljö- och klimatmål ges ytterligare en poäng.

14.26 Bilaga 29. Miljö

Dokumentet är till hjälp för att göra bedömningar inom området miljö för 4.1/2a samt 7.4/6b.

14.26.1 Miljömål för 4.1/2a

Miljömålstabell för Investeringsstöd för konkurrenskraft inom jordbruks-, trädgårds- och rennäringsföretag

I tabellen finns exempel på investeringar som bidrar till de nationella miljö- och klimatmålen. Vissa av de som nämns finns med som en del av "all inclusive" investeringar, det vill säga ett tillägg till en huvudinvestering, till exempel i och med en investering i ett kostall.

I vissa fall kan energieffektivisering och förnybar energi ingå i investeringar inom det här investeringsstödet. Det är till exempel när ett nytt djurstall byggs med energieffektiva lösningar som återvinning av värme från mjölk eller att gödselvården är klimatanpassad. Då måste en bedömning göras om investeringen passar övervägande i ett annat stöd så ska den dit. Ibland kan en ansökan delas upp i flera ansökningar som ska hanteras som olika stöd.

Den här listan inkluderar enbart sådant som är stödberättigat i detta stöd, det vill säga att investeringar som till exempel värmepannor finns i andra stöd. Allting nedan som står som en del i en ny investering kan även sökas separat.

Miljömål	Önskad positiv effekt	Exempel på investeringar som kan ge positiv effekt
Begränsad klimatpåverkan	Ökad effektivitet i kväveanvändning Minskad växthusgasavgång från hantering av stallgödsel Produktion av förnybar energi Energibesparing/ -effektivisering Omställning från fossila bränslen till förnybar energi	- Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat - Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med lagringskapacitet över lagkrav för stallgödsel - Ett nytt stall med tak över gödselbrunn - N-sensor - Strukturkalkning - Dränering

Bara naturlig försurning	Minskad ammoniakavgång	- Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med tak över gödselbrunn - Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat - Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar, vilket kan innebära investeringar i rening av frånluft
Giftfri miljö	Minskad risk för utsläpp av skadliga ämnen till mark, luft och vatten. Minskad risk för hälsa och miljö vid användning av växtskyddsmedel	- Tunnelodling - System för cirkulerande vatten och rening i växthus - Investeringar i företag med ekologisk produktion - Investeringar som är en del i omställning till ekologisk produktion - Utrustning och installationer som minskar risk för oavsiktlig spridning av växtskyddsmedel (exempelvis hårdgjord yta med uppsamlingstank, preparatpåfyllare och sköljvattentank till spruta)
Ingen övergödning	Minskad ammoniakavgång, Minskat kväve- och/eller fosforläckage	- Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med flytgödselhantering, vilket kan innebära investeringar i lagringsbehållare, omrörare och en gödseltankvagn eller ett matarslangsystem med tillhörande spridningsaggregat - Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar med tak över gödselbrunn - N-sensor - System för vattenrecirkulering och rening i växthus - Strukturkalkning - Dränering

Ett rikt odlingslandskap	Ökad areal betesmarker som betas. Bevara och förstärka flora och fauna. Bevarad kulturmiljö	- Ny- till- eller ombyggnader av djurstallar avsedda för djur som kommer att hållas på bete - Investeringar för biodling - Särskilt anpassad utformning av nya byggnader med hänsyn till kulturmiljön - GPS-övervakning av betesdjur på svårtillgängliga platser
Bidrar till energieffektivitet	Energibesparing	- Energikartläggning eller motsvarande har gjorts - Investeringar i byggnader, anläggningar och maskiner med fokus på energieffektivitet - Ett nytt växthus eller stall med isolering t.ex. energivävar i växthus - Ett nytt växthus eller stall med värmeväxlare t.ex. luftvärmepump, värmeåtervinning, frikyla
Bidrar till djurvelfärd	Minskad skaderisk och ökat välbefinnande för djuren	- Ny skonsammare golvbeläggning i befintliga djurstallar - Ny inredning/utrustning i djurstallar med fokus på djurvelfärd (utöver lagkrav)

14.26.2 Miljö-, kultur- och friluftsmål för stöd till service och fritid på landsbygden 7.4/6b

Detta används som ett vägledningsdokument bedömningen av kriterierna för miljö-, kultur- och friluftsmålen i insatsområdet 7.4/6b

Målen för kulturmiljöarbetet

Det statliga kulturmiljöarbetet ska främja:

- ett hållbart samhälle med en mångfald av kulturmiljöer som bevaras, används och utvecklas
- människors delaktighet i kulturmiljöarbetet och möjlighet att förstå och ta ansvar för kulturmiljön
- ett inkluderande samhälle med kulturmiljön som gemensam källa till kunskap, bildning och upplevelser
- en helhetssyn på förvaltningen av landskapet som innebär att kulturmiljön tas till vara i samhällsutvecklingen

Kulturmiljömålen:

<http://www.regeringen.se/contentassets/000712cd24cd4b2aa28995d4139efd31/kulturmiljons-mangfald-prop.-20121396>

Mål för friluftslivet

1. Tillgänglig natur för alla

Naturen ska vara tillgänglig för alla. Det innebär att möjligheten att vistas i och njuta av natur- och kulturlandskapet är stor och människors olika behov är tillgodosedda. Områden med god tillgänglighet finns utpekade, är kända och uppskattade och förvaltas långsiktigt. Tillgänglighet har hög prioritet inom planering, information och förvaltning av natur- och kulturlandskapet samt andra områden av betydelse för friluftslivet.

2. Starkt engagemang och samverkan

Ett starkt engagemang och samverkan där personligt och ideellt engagemang står i centrum. Organisationerna bör i högre grad än i dag samverka. Ökad samverkan kan bidra till att fler människor ägnar sig oftare åt friluftsliv. Det bör även finnas etablerade strukturer för dialog och samordning av friluftslivet lokalt, regionalt och nationellt.

3. Allemansrätten

Allemansrätten är grunden för friluftslivet. Det innebär att allemansrätten värnas och allmänhet, markägare, föreningar och företag har god kunskap om allemansrätten.

4. Tillgång till natur för friluftsliv

Det finns tillgång till natur för friluftslivet. Det innebär att samhällsplanering och markanvändning tar hänsyn till friluftslivets behov av tillgång till attraktiva natur- och kulturlandskap.

5. Attraktiv tätortsnära natur

Det finns attraktiv tätortsnära natur för friluftslivet. Det innebär att befolkningen har tillgång till grönområden och ett tätortsnära landskap med höga frilufts-, natur- och kulturmiljövärden.

6. Hållbar regional tillväxt och landsbygdsutveckling

Att bidra till en hållbar landsbygdsutveckling och regional tillväxt i alla delar av landet. Detta bör innebära att friluftsliv samt natur- och kulturturism bidrar till att stärka den lokala och regionala attraktiviteten och medverkar till en stark och hållbar utveckling och regional tillväxt. Natur- och kulturturism bör uppmärksammas och prioriteras som strategiska verksamheter inom besöksnäringen. Upplevelserna bör kännetecknas av hållbarhet, kvalitet, värdeskapande, tillgänglighet och säkerhet.

7. Skyddade områden som resurs för friluftslivet

Att skyddade områden är en resurs för friluftslivet. Det innebär att skyddade områden med värden för friluftslivet skapar goda förutsättningar för utevistelse genom förvaltning och skötsel som främjar friluftsliv och rekreation.

8. Ett rikt friluftsliv i skolan

Ett rikt friluftsliv i skolan. Det innebär att förskolor, förskoleklasser, grundskolor och motsvarande skolformer samt fritidshem bedriver friluftslivsverksamhet och undervisning om förutsättningar för en god miljö och hållbar utveckling i enlighet med verksamheternas styrdokument. Barn och elever bör ges goda möjligheter att vistas utomhus.

9. Friluftsliv för god folkhälsa

Att skapa goda förutsättningar för att människor kan vara regelbundet fysiskt aktiva i natur- och kulturlandskapet. Det innebär att evidensbaserade kunskaper om insatser som skapar förutsättningar för friluftsliv och främjar hälsa sammanställs och sprids till kommuner, landsting, ideella organisationer och andra berörda aktörer.

10. God kunskap om friluftslivet

Det finns god kunskap om friluftslivet. Det innebär att det finns etablerad forskning och statistikinsamling kring friluftsliv som utgår från ämnesfältets bredd och mångvetenskapliga karaktär, är långsiktig över tiden och bygger på behoven hos friluftslivets aktörer. Myndigheter, organisationer, kommuner, markägare och företag bör ha god kunskap och kompetens i frågor om friluftsliv, landskapets utformning, hållbart nyttjande och natur- och kulturturism.

Friluftsmålen:

<http://www.naturvardsverket.se/Miljoarbete-i-samhallet/Miljoarbete-i-Sverige/Uppdelat-efter-omrade/Friluftsliv/Politik-som-stodjer-friluftslivet/>

14.27 Bilaga 30. Stödprocent för bredband

Underlag till fastställd stödandel (stödprocent)

Län: **Västmanlands län**

1a. Markförhållanden	Antal ha	Andel (%)	Grund för bedömning	Vald %	Viktad %
Andel skog (inklusive berg, myrar, mossar och liknande svåra marker).	375 033	71%	Om andel skog > 80 % bör stödprocenten vara 70-90 % Om andel skog 70-80 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel skog < 70 % bör stödprocenten vara 20-50 %	70	49
Andel åkermark	102 593	19%	Om andel > 30 % bör stödprocenten vara 20-50 % Om andel åkermark 10-30 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel åkermark < 10 % bör stödprocenten vara 70-90 %	70	14
Andel vatten (inkluderar större vattendrag och sjöar)	54 061	10%	Om andel vatten > 7 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel vatten 5-7 % bör stödprocenten vara 50-60 % Om andel vatten < 5 % bör stödprocenten vara 20-50 %	80	8
Summa	531 687				71

Andel (%)

Andel betesmark av total jordbruksmark (ange % i blå ruta)	—	6,5	Om andel betesmark > 40 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel betesmark 20-40 % bör stödprocenten vara 40-60 % Om andel betesmark < 20 % bör stödprocenten vara 20-40 %	40	40
--	---	-----	---	----	----

2. Nätets storlek	Antal kommuner	Andel (%)	Grund för bedömning	Vald %	Viktad %
Andel av länets kommuner där det bor < 5 personer per km2	0	0%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 70-90 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 20-50 %	50	0
Andel av länets kommuner där det bor 5 - 15 personer per km2	2	20%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 80-90 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 60-80 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 40-60 %	60	12
Andel av länets kommuner där det bor > 15 personer per km2	8	80%	Om andel > 70 % bör stödprocenten vara 20-50 % Om andel 30-70 % bör stödprocenten vara 50-70 % Om andel < 30 % bör stödprocenten vara 70-80 %	50	40
Summa	10				52

3. Sammanvägning

1. Markförhållanden 71
Betesmark 40

2. Nätets storlek 52

Sammanvägd procent (medel) 54

Länets stödandel avrundat till närmaste
hela tiotal:

60

Motivering till val av stödprocent

I Västmanlands län får de som investerar i bredband 60 procent i stöd av de stödberättigande utgifterna. Denna andel utgår från ovanstående tabell med en viss justering för att kompensera för skillnaderna i befolkningsstruktur.

Länets befolkningstäthet är mycket ojämnt fördelad. Kommunerna nära Mälaren är tätbefolkade medan Bergslagskommunerna är glesbefolkade. Eftersom behovet av bredband är störst i de norra länsdelarna så missgynnas målgruppen för bredbandsstödet i Västmanland av den uträkningsmall som används för delberäkning av stödprocent avseende nätets storlek baserat på befolkningstäthet.

Stödprocenten motiveras även av att det i stora delar av Västmanlands landsbygd är svåra markförhållanden och att denna stödandel ska ge en rimlig anslutningskostnad för hushållen och företagen. Markförhållandena i länet varierar och de målgrupper som är i störst behov av stöd för utbyggnad bor i områden där det är långt emellan husen och där det är svårast att bygga ut och gräva. Här består landskapet till stor del av skogsbygd med stenig, svårframkomlig terräng i sprickdalslandskap med vattendrag.

En genomgång av de avslutade och beviljade projekten till bredbandsstöd under programperioden 2007-2013, visar grovt att snittkostnaden per anslutning ligger på ca 50 000 kr. För vissa projekt, där bebyggelsen generellt är glesare och terrängförhållandena besvärligare låg snittkostnaden per anslutning mellan 60 000 kr och 75 000 kr. Detta kan jämföras med tätorternas kostnader som ofta ligger mellan 15 000 kr och 26 000 kr per anslutning, utan ideell insats.

Inom detta stöd är det rimligt med en egeninsats och därför har nivån för stödandelen satts till 60 procent av stödberättigade utgifter.